

TEDEUM DAVANT L'ALTAR:
Moltes gràcies et donem
Senyor Déu:

-Per alliberar-nos del PP (els
beats sense misericòrdia envers
els indígenes) a les Illes.
-I de la bandera espanyola a
Eivissa. Car de pàtria, de mare i
de bandera sols en tenim una: la
nostra terra i la nostra llengua.
-I de la nazi espanyolista M^a
Consuelo Reina, destituïda com
a directora del diari ultra *Las*
Provincias, després de més de
25 anys de persecució
anticatalana.

Gràcies, Déu de Misericòrdia.

L'ESTEL

LA NOSTRA WEB: <http://www.balearkom.es/usuarios/estel/>

A.P.P.E.C.
ASSOCIACIÓ
DE PUBLICACIONS
PERIÒDIQUES
EN CATALÀ

ANY XIX. NÚMERO 421

15 D'OCTUBRE DE 1999

PREU: 225 PTS - 1,35 euros

FIRES DE LLUCMAJOR

Fa 18 anys que en Joan Morey de Felanitx regenta la Cristalleria Lluçmajor. Tlf. 971 661 493

Fa 4 anys que n'Aina Calafat regenta les dues botigues de Tot i Molt a Lluçmajor. Tlf. 670 359 495

Fa un any que en Joan Bermúdez regenta el Taller J.B. Auto al carrer de sant Llorenç de Lluçmajor. Tlf. 971 121 154

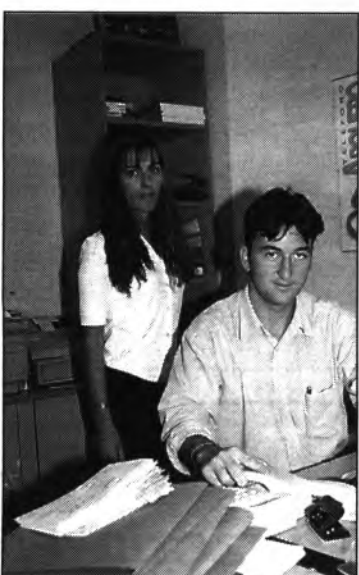
Fa mig any que en Bartomeu Amengual i na Margarida Gual han obert el Magatzem ses Forques a Lluçmajor. Venen material de construcció. Tlf. 971 662 114

Fa 18 anys que na Loli Huertas regenta la Perruqueria Loli a Lluçmajor. L'hi varen traspasar ses Catalanes que l'havien oberta fa devers 70 anys. Tlf. 971 662 031

Fa 3 anys que n'Elionor Escalera i la seva filla Elionor regenten la Botiga Esports sa Plaça, a la Plaça de Lluçmajor. Venen roba i sabates esportives. Tlf. 971 121 000

Fa mig any que en Joan Orfila a qui veiem amb la seva atractiva ajudant, ha mudat la seva botiga de telefonia fixa i mòbil a la Plaça de l'Ajuntament de Lluçmajor. Tlf. 971 121 083

Fa un any que en Miquel Garcies i Gutiérrez, Guti, regenta el Bar Guti a la Ronda Migjorn de Lluçmajor. Tlf. 971 662 068

Fa 2 anys que en Bernadí Vives ha obert el Gimnàs a Punt a la barriada de ses Forques de Lluçmajor. Tlf. 971 121 081

Fa 10 anys que na Carme Garcia regenta el Restaurant Joan a Lluçmajor. Tlf. 971 120 228

**Especial dedicat
FIRES DE
LLUCMAJOR**
Si vos ha agradat,
telefonau al
971 26 50 05
i el vos enviarem
cada quinze dies.

Fa mig any que na Maria Teresa Marín regenta el Bar es Suc a Lluçmajor. Na Maria és del Barça. Tlf. 971 120 731

Fa 4 mesos que n'Antònia Gómez ha obert la botiga Amaro al Passeig de Jaume III de Lluçmajor. Una botiga tot mostrador que ofereix regals, decoració i llistes de noces. Tlf. 971 661 459

Fa 3 anys que en Pep Rodrigo regenta el Bar Restaurant Ideal a santa Margalida. Despatxa menús a 750 ptes. Aquest local, dedicat al jovent, està especialitzat en baguettes. Tlf. 971 856 019

Jaume Tallaferro

C/ Doctor Fleming, 10
07620 - Lluçmajor • Mallorca
Tel. 971 66 21 14
Fax. 971 66 28 16

FIRA DE MARIA DE LA SALUT

A 4 mesos que mossèn Felip Salvador Díez és el rector de Maria de la Salut. Amb feligresos voluntaris feren una bunyolada durant les Fires del poble, per tal de pagar les obres de l'Església. Tlf. 971 525 033

En Jaume Mestre és el nou batle de Maria de la Salut pel PSM. En Jaume fou fins fa tres mesos el president de l'Associació Cultural Fent Carrerany que edita la revista del mateix nom. El trobarem a la paradeta de la revista amb un Magí Ferriol i en Nofre Sureda. Tlf. 971 525 083

Na Maria Hernández i en Miquel Oliver són de l'Associació de Defensa de Mallorca. Lluiten contra la venda de terrenys i finques als alemanys. Tlf. 971 832 106. Nota de la redacció: Aquesta gent, suposadament nacionalista de Mallorca, ha caigut de quatre potes en la campanya-cortina de fum, orquestrada pels castellans i els seus poderosos mitjans de comunicació contra els alemanys -aliats seculars dels Països Catalans-, mentre que ells, enemics seculars de la nostra pàtria, ens espolien via fiscal, confisquen quan els convé i expropien sempre que volen. La darrera expropiació sonada es la que fan els espanyols del PP a la barriada de sa Gerreria de Ciutat. Compren cases a 7.000 ptes metre quadrat i el venen a 100.000. Ben arribats sien els alemanys que ens poden ajudar a aconseguir la independència d'aquest, Estat, lladre i genocida.

Es el grup d'Escoltes de Santa Margalida. Fan excursions arreu dels Països Catalans, fan tallers per aprendre oficis tradicionals, etc. 971 523 289

Fa 25 anys que en Pere des Carreró regenta la Matança Can Pere des Carreró a Maria de la Salut. El seu padri, en Pere des Carreró va obrir aquest establiment com a carnisseria fa més de 100 anys. Tlf. 971 525 095

Na Marta Mena i Munar és la madona jove del magatzem de mobles antics, Es Calaix de Sastre al camí de so n'Oliver de s'Aranjassa. Tlf. 971 742 533

Autoconvenciment Nacionalista

PERE FELIP I BUADES

Durant tot l'any, i en moments puntuals reivindicatius (diades, correllengues, efemèrides, etc.), atots els mitjans de comunicació, les autoritats del Govern, Consells i Ajuntaments, els càrrecs dels partits polítics, els representants del sindicats i les associacions empresarials, etc, se posen en primera fila per a sortir a la foto i per a bravetjar del "jo més

que tú", de la seva defensa i recolzament a la normalització lingüística. "Fhartaria maz!". Llavors, en la pràctica, en la realitat, en l'ús quotidià i social de la llengua, només n'utilitzen una, la castellana.

Això passa quan aquests mateixos, diguem, defensors ocasionals de la normalització lingüística, parlen entre ells, o parlen en les emissores

de ràdio, ja com a integrants de les tertúlies, ja com a entrevistats. Això mateix passa quan parlen a través de la televisió. I no diguem, ja, quan les seves notícies, comentaris, xafareries, apareixen en la premsa escrita, de manera massiva de tendència única lingüística: la espanyola. Però també en llengua anglesa i alemanya. Encara que cal matissar que hi ha un diari, el *Balears* en llengua catalana. Allò que encara no existeix és una emissora de ràdio en llengua catalana ni a Mallorca, ni a Menorca ni a Eivissa. I això, senyores i senyors de la política, és senzillament vergonyós. Tan com ho és el que els fantasmes de la societat mallorquina que puntualment encapçalen les

jornades reivindicatives de la normalització lingüística, no facin res per arreglar aquesta situació.

Potser el problema està en que en aquests partits nacionalistes, no ho tenen clar o, potser sia perquè a les seves files hi ha molt de llepa i professional de càrrecs i prebendes. O potser que el seu lema sia el menefotisme, i això no és coherent, ja que aquí i ara, la denominació de nacionalista implica una forta i compromesa defensa de la nostra cultura i de la nostra llengua (a més dels nostres doblers), i això significa el predicar amb l'exemple que cal demostrar en totes i cadascuna de les ocasions. I si no es produeixen ocasions cal inventar-les. A propòsit

d'això, senyores i senyors nacionalistes; Per a quan una emissora de ràdio en la nostra llengua? Perquè no en tenim encara? És que no estau en el poder? Govern, Consells i ajuntaments?

En el tema de crear una ràdio autonòmica, potser vos hem de concedir un marge de temps (no molt de temps) per que actueu. Però en el tema d'autoconvicció nacionalista dels càrrecs dels partits, no! En això heu esgotat el crèdit. Heu participat en moltes jornades reivindicatives que us serviren per conquerir el poder. Ara, ha arribat l'hora que fassiu molt per la cultura i la llengua de les Balears. Feis-ho, ja. No perdeu més el temps. No perdeu la credibilitat d'una manera tan absurda. I per començar, no us deixeu acollonir pels agressius i contumaces defensors dels castellà amb micròfon a la mà. Parlau sempre en català a les emissores de ràdio i a les televisions, i també a la premsa escrita. Els mallorquins, els menorquins, els eivissencs i els formenterens us ho agrairem. Potser d'aquesta manera us entendrem millor. I d'aquesta manera sereu, de veritat, nacionalistes.

Actualment, es difícil sentir parlar en català a les emissores de ràdio comercials de les Balears. Sembla que aquestes emissores només es dirigeixen als radiooients espanyols, alemanys i anglesos. Però no als nadius d'aquí. Segurament, us creieu que lo català no existeix a la nostra terra. Us deueu creure que ja som morts. I potser que tingueu raó. Ω

Catalina Puig Serra

C/. Sant Cristòfor, 55
Tlf.: 971 440 064
07600 S'ARENAL

IMPRENTA

Graphic Art

Carretera Militar, 208
Tlf. 971 268 964
Fax 971 266 509
07600 s'Arenal de Mallorca

S'ARENAL

Fa mig any que en Josep Lluís Roldán ha obert la Perruqueria Unisex La Vanguardia a s'Arenal. A la foto amb la seva ajudant Xisca López. Tlf. 971 440 463

Fa un any que na Maria Josep Jiménez ha obert el Bar El Parc a s'Arenal. Són del Mallorca i del Madrid. Tlf. 971 440 463

* Fa un any que n'Adoració Martínez ha obert una Botiga de 100 a la Plaça del Mercat de s'Arenal.

Són els infants de la Guarderia s'Aucellet de s'Arenal que estan a punt de dinar. Tlf. 971 440 064

Fa 3 anys que en Joan Carles Fernández regenta l'Impremta digital Pixel al costat de la caserna de la Guardia Civil de s'Arenal: Tríptics, posters, revistes, rètols lluminosos, retolació de cotxes... Tlf. 971 442 838

Fa 15 anys que en Bernat Ramis regenta la Fusteria Menorca a s'Arenal. A la foto amb el seu fill Bartomeu. Tlf. 971 440 849

Fa 35 anys que en Miquel Cantallops de sant Jordi i n'Antònia Nicolau de sant Joan obren el Magatzem de Fruïtes i hortalisses a l'engròs a s'Arenal de Mallorca. Reparteixen als hotels de la Badia de Palma. Tlf. 971 442 225

Fa 19 anys que n'Encarna Garcia i el seu fill Antoni Peset regenten l'Hotel Son Duy a sant Verí de s'Arenal. Són 200 places, plenes d'anglesos, alemanys i espanyols. Tlf. 971 441 612

ARTICLES HISTÒRICS

Sobre Catalunya i els catalans

MIGUEL OTERO SILVA

Aparegut al diari "El Nacional" de Caracas (Veneçuela), el 16 de febrer del 1972

Pròleg

Per parlar de Miguel Otero Silva haig d'esmentar Elías Pino, un altre veneçolà admirable. Em va influir molt en la consolidació de la meua ideologia llatinoamericana, quan tots dos vam treballar per obtenir el doctorat en el Col·legi de Mèxic, a redós de l'inoblidable José Gaos.

Elías porta a col·lació perquè juga un paper crucial en aquest assumpte. Gràcies a la seva invitació vaig tenir l'ocasió de conèixer el terror nadiu de Simón Bolívar i el seu obsequi, la darrera novel·la de Miguel Otero Silva "Cuando quiero llorar no lloro". Una obra que va ser un èxit de venda a Caracas, a cura de Monte Àvila Editores.

Tres personatges, curiosament entrelligats, descriuen la violència caraquenya, que pot ser i és la de tota l'Amèrica Llatina, millor que cap de les anàlisis sociològiques que hem conegut.

Va ser també a casa del meu amfitrió on cada dia devorava de cap a peus (mirant de prendre el pols d'aquest país, el millor possible) el periòdic que Miguel Otero Silva va ajudar a fundar al 1944 i del qual no se n'ha deslligat: El Nacional, que sense cap dubte ocupa un lloc molt preminent entre tota la premsa diària llatinoamericana.

És un retall d'El Nacional del 16 de febrer del 1972 el que el lector té entre mans ara, en forma d'opuscle. És un honor de fer-ne el pròleg, el qual va arribar a mans del meu pare gràcies a l'atenció del bon amic Elías. Elías va pernoctar diverses vegades a casa durant la seva estada a Mèxic. Hi va tenir l'avinentsa de conèixer força a fons els ideals nacionals a ultrança i la seva participació tan decidida en la causa de la independència de Catalunya. Per això li va enviar directament a ell, assegurant-li que "gaudiria llegint aquest escrit tan bo".

Afectivament, així va passar, la prova n'és que foren precisament les seves gestions les que el van dur a premses mexicanes. És el d'Otero Silva, el cas d'un llatinoamericà que ha superat motu proprio la versió oficial espanyola sobre Catalunya que ha tingut força èxit en l'àmbit del nostre continent, en termes generals la versió oficial espanyola ha aconseguit de fer creure l'ideari feixis-

ta "Una pàtria, una religió i una llengua".

Com ben poques persones, Otero Silva ha penetrat en el moll de l'os de l'ànima de la nació catalana oprimida. El resultat el podem veure a les pàgines precedents, escrites amb la traça d'un gran escriptor amb l'honestat d'un amant de la llibertat per a tots els pobles de la terra.

La seva visió de Catalunya és la d'un llatinoamericà enemic de l'opressió, a dintre i a fora de casa seva.

De la mateixa manera que temps enrera Otero Silva va combatre l'empresonament que Juan Vicente Gómez havia imposat a la nostra Veneçuela, ara, de Caracas estant, contribueix amb la seva ploma a la causa catalana amb la senzillesa i l'espontaneïtat de l'home lliure, sense esperar-ne res.

¿Podria fer menys qui ha respirat plenament (com només es pot fer a Caracas) l'atmosfera bolivià i pertànyer a la noble escola d'escriptors veneçolans que ja havia transcendit totes les fronteres amb Rómulo Gallegos?

Per bé que Miguel Otero Silva nasqué el 1908 a la Barcelona de la Veneçuela oriental (Estat d'Anzoátegui), ens diu que va arribar a l'homònima ciutat mediterrània quasi bé per casualitat. Però no se n'anà, el van expulsar. Va tenir l'honor de ser foragitat de Catalunya per una parella de la Guàrdia Civil, d'aquesta mateixa "ànima de xàrol" que va assassinar poc després García Lorca, pel gravíssim pecat d'haver posat el seu verb al servei de les causes populars. Era una falta greu per a Madrid i no va dubtar a prendre mesures per alliberar-se d'aquest americà subversiu que trencava llances en favor del proletariat.

Otero Silva en va tenir prou d'aquesta experiència. Per a ell, la qüestió catalana havia esdevingut nítida i se la va fer seva. Catalunya se'l va guanyar, talment com tants i tants d'altres. Però en aquest cas concret hi ha una peculiaritat que convé de remarcar: Catalunya va incorporar a la seva causa la millor ploma veneçolana vivent.

Ve a tomb de recordar aquí, que un fenomen similar li ha passat a Gabriel García Márquez, de la també bolivià Colòmbia. Alguna qualitat ha de tenir el renaixent nacionalisme català, quan ha sabut guanyar-se les simpaties de tan importants escriptors...

Josep-Maria Murià Romaní
Guadalajara (Jalisco),
juny del 1972

Sobre Catalunya i els catalans

Vaig arribar per primer cop a Catalunya quan acabava de complir els 21 anys. No tenia cap interès per aquesta nació. En realitat ni tan sols sabia que Catalunya era una nació. Hi vaig anar perquè fugia del xovinisme, de la xenofòbia francesa.

Havíem anat a París a veure una colla de veneçolans, desterrats. L'histerisme patrioter francès d'aleshores ens va rebre. Si hom parlava amb veu alta pels carrers en un altre idioma que no fos el francès, l'insultaven. Li deien sale méteque a l'estranger que gosava opinar sobre qualsevol tema. T'engarjola-ven si arribaves a les mans amb un garzon. Fins i tot per enamorar-se d'una francesa calia presentar els papers d'identitat: vos papiers, monsieur!

Tan enrari vam trobar l'ambient que la colla d'estudiants formada per Quintana Silva, Prince Lara, Jiménez Arráiz, Isaac Pardo, Gómez Malaret, Chucho Lavié i jo, tot d'una vam decidir deixar els francesos i les seves antipaties i prendre el primer tren que sortís de l'Estació de Lió cap a l'estranger. Haguéssim pogut anar a raure a Copenhagen, però per fortuna ens va dur a Barcelona.

La majoria de nosaltres es va inscriure a la Universitat. Vam llogar una casa amb jardí a Sant Cervasi, al carrer de Folgueroles i vam contractar una cuinera valenciana que guisava una paella esplèndida. Recordo que la gent del barri ens deia "els vaines" (el vaina gras, el vaina negre i el vaina gringo, etc.), perquè mai no havien sentit el mot vaina i que nosaltres fèiem servir tan sovint.

Per ser més exactes, l'únic de la colla que no es va inscriure a la Universitat de Barcelona vaig ser jo. Aleshores jo era un agitador revolucionari, per damunt de tot. Vaig contactar amb els sindicats obrers i les associacions marxistes. De nit discutia amb els anarquistes sota de les arcades de la plaça Reial, ells li'n deien la plaça Roja. A trenc d'alba teoritzava sobre política en els bars del Paral·lel. Fins i tot vaig prendre la paraula en un míting, en què la vedette principal era Dolores Ibárruri, a Lleida. "La Pasionaria" ja ni el recorda, aquell succés; però jo sí. Al cap de pocs dies una parella de Guàrdies Civils em va portar, emmanillat, a la frontera.

En honor dels catalans he de dir que els agents de l'ordre eren murcians. L'ordre d'engarjament i d'expulsió venia de Madrid directament. Quan vaig entrar a Catalunya ho vaig fer per Perpinyà i també quan vaig sortir-ne; amb prou feina havia passat un any. Foren uns mesos que van deixar una

empremta inesborrable en la meua vida. L'experiència més alligona-dora que vaig rebre va ser la comprensió pregonada de la qüestió catalana i de retop de la basca. Eren uns plets nacionals que fins aleshores m'havia cregut la versió oficial de la monarquia espanyola.

Pels països de parla espanyola, a les escoles, es dona una interpretació segons la qual a partir dels Reis Catòlics, Catalunya no és un país, sinó una província espanyola; i l'idioma català no és llengua sinó dialecte; i els nacionalistes catalans no eren uns patriotes sinó una caterva de divisionistes que volen esquarterar Espanya, amb l'afany sinistre de debilitar-la i enfonsar-la.

A mesura que anava coneixent Catalunya, aquesta llegenda s'esvaïa del meu magí. Hi vaig descobrir, amb fonament, que el català, lluny de ser un argot, era un idioma serè, nèt legítim del llatí, amb tanta nissaga com el francès, l'espanyol, l'italià i el portuguès. Vaig esbrinar que en el segle IX, a la mort de Carlemany, havia nascut una literatura catalana als convents i monestirs; no per inspiració divina dels frares, sinó per il·lustrar una consciència nacional catalana que ja aleshores existia.

Vaig aprendre que el carrer de Muntaner que cada dia travessava, corresponia al nom de Ramon Muntaner, un historiador que a trenc del segle XIV va fer una Crònica en la més sonora i clara llengua catalana. Va servir de model als historiadors i comentaristes de diversos països. Una altra artèria principal de Barcelona, el carrer d'Aribau, corresponia a Bonaventura Carles Aribau, un poeta del segle passat, addicte al romanticisme, va hissar l'oriflama de la Renaixença Catalana. Per dir-ho amb paraules de Waldo Frank, Aribau va fer florir de bell nou la flor de Grècia que romania marcida a les costes d'Espanya.

Vaig saber que Ausiàs March havia escrit, en el segle XV, fent servir el llenguatge català més formós, els seus Càntics de Mort, d'Amor. I que Ramon Llull havia escrit en català el seu pensament filosòfic i la seva meravellosa poesia mística; en plena i emmetzinada Edat Mitjana.

Aquests coneixements bàsics de Catalunya que jo els vaig aprendre als 21 anys, eren ignorats encara olímpicament per molts erudits.

També hi vaig aprendre coses que no duen els llibres. No era causal que el sindicalisme s'hagués desenvolupat amb més força a Catalunya que a la resta de la península Ibèrica. La causa n'era que la nació catalana practicava una coherència de solidaritat humana, una estima de l'esforç comú, no gens compartit pels seus individualistes companys de geografia.

No era un miracle que les indústries catalanes es fessin notar per llurs prosperitat. Els catalans saben treballar amb disciplina, diligència, amb un afany de sortir-se'n, de reei-

xir; cosa poc corrent entre els altres pobles veïns de ponent.

Sota una aparença esquerrera, els catalans eren tan hospitalaris com els castellans, que ja és dir. I a sota d'uns trets materialitzants, els catalans eren tan artistes com els italians. Total, obligat pels dos Guàrdies Civils, amb tren, em van expulsar de Catalunya convençut que era i és una nació, sense dubte. Semblantment, el poble català tenia tota la raó de batre's per demostrar allò que era.

En acabat vaig a anar a raure a les Antilles, a esperar la mort natural del general Juan Vicente Gómez, ja que teníem la certesa que no el podríem enderrocar. Gómez morí precisament a la vigília de la impròpiament dita guerra civil espanyola 1936-1939. De civil, no en tenia gota, es mirés com es mirés.

Els qui pensaven que Catalunya era una nació extremadament pacífica, incapaç de batre's amb fusells i granades; els qui pensaven que faria la guerra tímida, per cobrir l'expedient, d'esma, en defensa de la II República Espanyola, es van equivocar de mig a mig. Les batalles en els carrers de Barcelona foren heroiques d'allò més. Al preu de milers i milers de morts, el poble va aixafar la rebel·lió militar a Catalunya.

Columnes de milicians joves (estudiants, treballadors i rabassaires) van sortir de Lleida, Tarragona, Girona i Manresa, cap als fronts d'Aragó, Mallorca, Madrid i Granada. Bé pagava la pena de lliurar la vida per barrar el pas al feixisme. La guerra es va perdre, és cert.

Quan italians, alemanys, falangistes i àrabs van ocupar Catalunya, només aleshores els homes lliures vam tenir consciència que havíem perdut la guerra irremissiblement, talment com una fatalitat implacable. Enllestida la Segona Guerra Mundial, que va enterrar el feixisme arreu d'Europa, amb la península Ibèrica es va cometre la injustícia més monstruosa del segle, ja que la van mantenir sota la bota del feixisme vençut. Molts anys de totes dues guerres, vaig tornar a visitar Catalunya. Hi volia veure tot allò que no vaig tenir temps d'admirar a la primera estada, en aquell any explosiu. L'absis, les torres, els baixos relleus i el claustre de la catedral del Cap i Casal. La nau solitària de Santa Maria del Pi, el portal prodigiós de Santa Maria del Mar, els carrers impressionats del Barri Gòtic, els frescos romànics perennes del Museu Arqueològic. També els resultats de la imaginació esponentosa d'Antoni Gaudí, demostració evident de com un art català arracona i eclipsa tots els genis folls de l'univers, quan li dona per ser un boig genial.

Era la mateixa Barcelona monumental, romànica i gòtica, renaixentista i barroca, romàntica i d'estil modern, portuària i agrícola, barri xinès i convents, tot plegat en una immensa cassola. Tanmateix Barcelona estava canviada, desvirtua-

da, sense Estatut ni Generalitat, sense Macià ni Companys. Sense aquelles noies ben plantades que ballaven sardanes amb joia patriòtica. L'idioma català era prohibit a les escoles, a la premsa, bandejat dels actes públics; amb el carrer Gaudí convertit en carrer Primo de Rivera; amb el carrer Pau Claris convertit en carrer Godeu; amb el carrer Pi Margall transformada en carrer Reina Maria Cristina.

Aleshores, sense tenir drets de sang, em vaig sentir com un vell català desconsolat i vaig travessar un altre cop la frontera, aquest cop sense dos Guàrdies Civils, però catalanament trist.

He dit sense drets de sang, perquè no tinc ascendència catalana, per bé que basca i gallega, també pobles d'ànim sencer i amb cultura pròpia. El meu nexa permanent amb Catalunya s'ha mantingut a redós d'un parell de catalans, amics i companys de feina. Llur col·laboració i estímul han estat decisius per a mi, en l'exercici dels meus dos oficis: directament el primer en les tasques periodístiques; el segon indirectament com a escriptor.

El primer d'aquests catalans amics és Josep Moradell, que juntament amb el meu pare, el poeta Antonio Arráiz, una colla de periodistes més i jo mateix, vam fundar el diari "El Nacional", fa 28 anys en aquesta ciutat. Moradell va ser qui va captar més bé la línia informativa imparcial i democràtica que volia fixar l'empresa. Cap com ell no va maldar tant per fer del diari un òrgan de comunicació més modern i eficient; amb diligència catalana, disciplina catalana i amb intel·ligència creadora catalana. Moradell esdevingué l'anima mater i el capità de l'equip; ho ha estat durant 25 anys i ho continuarà sent, si Déu vol, durant molts anys més.

Més tard vaig sortir de "El Nacional" i em vaig escapar de la fèrula (vull dir lliçó persuasiva) de Josep Moradell. Vaig anar a Itàlia a escriure novel·les i hi vaig caure sota l'estímul (vull dir exemple incitador) d'un altre català que ha comprat en societat amb mi un castell o vil·la toscana, on tots dos treballarem. Es tracta d'Abel Vallmitjana, pintor, escultor, orfebre, professor d'història de l'art, musicòleg, cineasta, gravador, impressor, fotògraf i amb més mesters que no recordo. Vallmitjana i la seva filla catalano-venecolana van descobrir aquesta vil·la en un pujol d'Arezzo, sense telèfon i amb un compromís jurat de no instal·lar-lo mai. Una vil·la amb una església pròpia, teatre particular, seixanta-quatre habitacions i un fantasma.

El meu soci català es va llevar a les cinc de la matinada, hora en què Ludovic, el fantasma, no s'ha allitat. Comença a treballar a qualsevol dels seus oficis, cosa que m'obliga a llevar-me una hora després i a tancar-me tot sol amb la màquina d'escriure i amb el refilar dels rossinyols.

Ha estat la fórmula salvadora que m'ha permès treure'm del magí

sis o set llibres, entre poemes i prosa, ens els darrers deu anys. Obres que no hagués pogut fer, en aquesta Caracas de telèfons estridents, tràfic col·lapsat, bizantinismes polítics, nihilistes de cerveseria, recepcions, enterraments i fartaneres.

No puc cloure aquests apunts sobre Catalunya i els catalans, sense evocar la figura del més il·lustre entre tots els catalans que han vingut a Veneçuela, agrupats segons les meves opinions i experiències personals. Em refereixo a August Pi i Sunyer, el qual em va donar l'altíssim honor d'oferir-me l'amistat.

Quan August Pi i Sunyer arribà a Caracas, tenia seixanta anys i no ho va fer per reposar ni retre les armes, sinó a veure-hi una nova vida igualment fecunda que l'anterior. Hi va fundar el nostre Institut de Medicina Experimental. Hi va escriure més de deu llibres doctes. Al seu voltant aplegà un equip de deixebles eminents que va donar llum de magisteri des del front i des del cor.

August Pi i Sunyer mai no va separar el seu talent científic, el seu geni investigador, la seva glòria acadèmica, el seu rang universitari, de la seva condició bondadosa i noble, de la seva passió catalana per la llibertat de l'home.

He dit "passió catalana per la llibertat de l'home". No estic fent la gara-gara convencional als meus amics catalans. Amb una intenció premeditada, destaco una qualitat catalana que fins ara no he esmentat, quan enumero els atributs bàsics d'aquesta nació. L'he volgut guardar com a corol·lari d'aquest article.

El poble català estima la llibertat per una convicció de l'ani-

ma, que en aquest cas coincideix amb els seus interessos patriòtics. Sap perfectament que el reconeixement de l'esperit nacional català, el respecte a la difusió de la cultura i de la llengua catalanes, només s'han aconseguit i es tornaran a assolir en la història, a l'escalf d'un sistema de llibertat, democràcia i justícia.

La monarquia només ha considerat Catalunya com una província, talment com una colònia. El feixisme ha tractat Catalunya com una terra conquerida, una regió ocupada i sotmesa a la seva fèrula.

La I República Espanyola, la del 1872, no sols va reconèixer els drets federals de Catalunya, sinó que un català preclar, Francesc Pi i Margall, en fou designat president. I si mirem la II República Espanyola, la del 1931-1939, Catalunya a través seu tornà a pensar lliurement en català, a cantar i a ballar en català, a estimar en català i a ser regida pels catalans més íntegres. La vida del més coratjós dels quals, del President Lluís Companys i Jover, fou lliurada per la causa republicana i pels drets de Catalunya. El seu sacrifici farà rebrotar, talment com la flor de Grècia, l'arbre indestructible de la llibertat, damunt dels territoris redimits d'Espanya i de Catalunya. Ω

Miguel Otero Silva

La primera edició d'aquest opuscle va ser editat, en espanyol, en una separata del Butlletí d'Informació dels Països Catalans, Guadalajara (Jalisco) Mèxic. Editat per: Josep-Maria Murià Romaní.

Dites relacionades amb el vi

Darrera de les figues aigua i darrera de les peres vi.
Darrera de les peres bon vi begues.
Darrera el porc fi, bon vi.
Darrera la carn, bon vi, i si és de porc encara més fort.
De bon vi, bon vinagre.
De bon vi, molt per mi; de xerigot, ni molt ni poc.
De casar filles i vendre vi, mai te'n tindràs de penedir.
De la vinya plantada per Sant Martí, en surt el millor vi.
De pa florit i de vi agre ningú és de plànyer.
De Sant Jordi a Sant Miquel, ni dona, ni vi, ni peix.
De Sant Sadurní, les dones i el vi.
De terra d'escorpins, pa poc i poc vi.
De tragueta en tragueta, fa el vi profitós.
De vegades tan dolent és el vi com les mares.
De vell amic, vella espasa i vi vell, no sol hom desfer-se'n.
De vi el més vell, d'amor el més novell.
De vi, cada hora un picotí.
Deia el savi Sadurní: Terra d'alls terra de vi.
Deia el vi a la panxa de l'home: Sóc valent i trincant; i la pa li responia: Si jo vaig davant!
Del bon vi, la meitat aigua.
Del bon vi, tothom n'és bevedor.
Del celler que hi entra el sol el vi se'n dol.
Des del setembre fins a l'agost, deixa el vi vell i deixa reposar el most.
Després de begut el vi, es diu mal del veí.
Després de beure molt vi, demana consell per poder-se tenir.
Després de beure vi bo, tothom vol tenir raó.
Després de l'amanit, bon trago de vi.
Després de la llet beu aigua, però si vas de carn beu vi. Ω

S'ARENAL

Fa 7 anys que en Pep Joan i Álvarez regenta la botiga de lloguer de cotxes Jucar a son Verí de s'Arenal. Lloga cotxes a 4.000 ptes un dia. Una setmana surt a 3.500 ptes dia. Tlf. 971 443 131

Fa 3 anys que n'Antoni Bonfill, d'Arbúcies, al Montseny regenta el Forn Bonfill al costat de l'Hotel Badia de Palma de s'Arenal. Tlf. 971 440 272

Fa un any que en Joan Carles Hernández va obrir el Cine Bank al costat del Torrent dels Jueus de s'Arenal. Te sucursal al costat del Supermercat Mercadona del mateix poble. Tlf. 607 483 852

Fa un any que en Xavier i na Tònia regenten el Taller Tecprogen a s'Arenal de Mallorca. Posen portes blindades i panys de seguretat. Tlf. 619 210 094

Entesa Nacionalista

PER JOSEP SERRA. PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-MALLORCA

A la taula rodona organitzada pel Grup Blanquerna sobre el tema de la sobirania nacional, es va evidenciar novament que les diferències i la distància que pugui existir entre ERC, el PSM i UM es podrien superar amb un petit esforç de voluntat d'entesa i una gran dosi de bona fe i confiança per part de tothom.

Tant en Bernat Joan (ERC) com n'Isidre Cañellas (UM) indicaren que per part dels respectius partits que representaven no es plantejava d'entrada cap impediment per establir contactes seriosos amb el PSM per arribar a un acord per concórrer conjuntament a les properes eleccions al congrés i al senat espanyols.

N'Antoni Alorda, d'altra banda, en comptes d'obrir la possibilitat a una entesa àmplia dels nacionalistes autòctons, exposà tot un seguit d'arguments tendents a reforçar la idea de la dificultat d'un acord ampli entre ERC, UM i el PSM.

El plantejament del "nosaltres sols" es féu palès al llarg de tota la intervenció de n'Antoni Alorda, que va adduir com a referents del PSM

tot un seguit de temes (mediambiental, social, etc) amb la intenció de "marcar" UM com un partit dretanós (no se li reconeix obertament la possibilitat de canvi i renovació) i ERC com una colla de radicals intransigents i centralistes (ignorant el pacte d'Eivissa, etc.).

Fins i tot davant l'oferta d'ERC i de UM de donar suport a una candidatura al parlament espanyol que no hauria de passar necessàriament per una coalició (tan temuda pel PSM), sinó que podria consistir en demanar conjuntament el vot per una candidatura integrada per persones de confiança i vàlides per a tothom (cosa que sembla perfectament factible), n'Antoni Alorda va insistir que això podria resultar perjudicial per al PSM, partit que tal vegada només podria participar en solitari a les properes eleccions per no perdre els votants d'esquerra amb un pacte amb UM o els nacionalment indefinits per la presència contraproduent dels independentistes dels Països Catalans d'ERC, una pèrdua que en ambdós casos sembla que hauria de bene-

ficiar el PSOE, que nacionalment és marcadament espanyolista i no es pot dir precisament que la seva gestió al capdavant del govern espanyol fos molt més d'esquerres que l'actual del PP.

El PSM no pot estar ressentit pel fet que la presidència de na Maria Antònia Munar al Consell hagi suposat un diputat més per a UM i un manco per a ells, ni pel fet que ERC té els vots que els han mancat per a un altre diputat per Mallorca, ni per haver enlairat en Francesc Antich a la presidència del Govern i ara tenir un nou competidor pel seu perfil pràcticament homologable amb el d'en Pere Sampol.

Si finalment des del PSM decideixen no pactar, no serà segurament només per la suposada franja de disputa de vot amb el PSOE, ni pel seu tarannà tradicionalment esquerrà, sinó sobretot perquè s'han passat massa anys malparlant d'ERC i d'UM, fent pedagogia contra aquests partits entre els seus militants i considerant que ambdós eren contrincants directes més que probables futurs aliats.

El problema que ara han d'afrontar és intern (en Bernat Joan recordà que el pacte d'Eivissa ha obtingut els seus millors resultats allà on hi havia membres d'ERC a la llista en posició de sortida i que

UM no havia patit cap pèrdua pel seu acord amb ERC a les passades europees), per la qual cosa cal una nova pedagogia que substitueixi la voluntat d'enfrontament i el sentiment d'animadversió per una visió positiva dels seus ja antics socis al Consell de Mallorca i d'un partit independentista que ha tenguut alguns dels seus actuals dirigents com a militants del PSM, cosa que demostra l'existència d'una proximitat que sempre pot i hauria d'ésser profitosa.

De tota manera, els pactes només acaben essent bons si realment hi ha voluntat de treballar conjuntament i la bona fe presideix les respectives actuacions: en el cas d'Eivissa, el pacte es va dur a terme contra la voluntat real del PSOE, que finalment el va avalar més per por que per convicció, d'aquí que les tensions facin que el futur de l'entesa sigui -en els actuals circumstàncies- prou incert.

Si des del PSM es creu que seria bo disposar de representació nacionalista autòctona (representants nacionalistes al·loctons ho són tots els actuals) al parlament espanyol, també resulta necessari que confiïn seriosament en ERC i UM com a companys de viatge, sense menyspreu, sense desconfiança, sense ressentiment.

De bon rotlló! Ω

El delicat equilibri d'Antich a Barcelona

Francesc Antich va contribuir a la normalitat participant en l'obertura de sessions per al curs que comença, a l'Institut d'Estudis Catalans, a Barcelona. Antich va expressar que se sentia a casa, en aquella seu, i, sense embuts, va manifestar el ple reconeixement de l'actual govern de les illes Balears de l'IEC com a Acadèmia pròpia. El gest constitueix un pas endavant del tot indiscutible, ara que, a llocs diversos, sectors del PP s'apunten a l'espanyolisme més indefensable i desvergonyit. En el mateix acte hi va intervenir Pilar Costa, intervenció que l'honora.

Com era lògic en una visita d'aquest tipus, el president Antich va coincidir amb el president Pujol, en una trobada del tot pertinent per a l'ocasió. Les relacions a nivell institucio-

nal entre les Illes i Catalunya principalment haurien de ser molt més habituals i fluïdes del que ho han estat fins ara. I caldria esperar que, tan aviat com sigui possible, s'hi pugui incorporar també el País Valencià, tot i que la cosa apunta que encara falta una mica perquè aquest grau de normalitat s'arribi a assolir.

A banda de les visites institucionals i de la participació en la sessió inaugural de l'Institut d'Estudis Catalans, Francesc Antich es va trobar també en plena campanya electoral per a les autonòmiques del Principat. Aquesta campanya pateix -com d'altres- una polarització indiscutible entre els dos líders amb més possibilitats d'aconseguir la presidència de la Generalitat de dalt. Per un cantó, s'hi pre-

senta per CIU l'actual president, Jordi Pujol, que representa la continuïtat en un projecte moderadament nacionalista i moderadament fomentador dels propis trets d'identitat lingüística i cultural. Al davant seu, Pasqual Maragall, líder del Partit Socialista i uns quants més (Iniciativa inclosa) que s'hi han afegit per donar-li una mica de color i de maquillatge plural.

La pregunta és òbvia: era oportú que Francesc Antich participés en algun tipus d'acte al costat del candidat socialista a la Generalitat?

Com a membre del mateix partit socialista en el qual milita Maragall (diguin el que diguin a Barcelona), evidentment hi tenia tot el dret. Com a president d'un govern plural, dins el qual hi ha consellers (àdhuc el vice-

president) d'un partit que, a Mallorca, és soci de Convergència i Unió (almenys a eleccions al Parlament europeu), no sembla que fos la decisió més oportuna. La gent del PSM es podia enfadar per aquesta actitud, i amb raó.

Als nacionalistes no estatalistes -és a dir, als nacionalistes de baixa intensitat- el suport d'Antich a Maragall no pot deixar de produir-nos una mica de malestar, perquè, com diu un altre (mig mallorquí il·lustre -Joan Pere Le Byan, capdavanter de les escoles catalanes a la Catalunya del nord, Estat francès-, una victòria de Pasqual Maragall suposaria, ras i curt, una victòria d'Espanya a Catalunya. Ω

Bernat Joan i Mari
President d'ERC-Balears i Pitiüses

Catalunya s'ho val
SELECCIÓ INTERNACIONAL!

Amore

Pregals
Decoració
Llista de Noces

Carrer Hispanitat, 2 - baixos
Tel. 971 66 14 59
07620 Lluçmajor (Mallorca)

X-TREME

Tattoo
Grob

C/ Milan, 6 - +34/649-416399
Mallorca, El Arenal

CINE BANK

Líder en todo el mundo, las 24 horas

Alquiler Automático de Videos.
Alquiler y Venta de Videos
VHS y DVD

Ctra. Militar, 207 - Tel.: 971 743 834
C/ Mª Antonia Saló, 53
Tel.: 971 440 018
07600 EL ARENAL

L'esça del pecat

QUIM GIBERT, LLICENCIAT EN PSICOLOGIA
PER LA UAB

"Quan odies a una persona, odies quelcom d'ella que forma part de tu mateix. Allò que no forma part de nosaltres no ens molesta" Hermann Hesse

L'antimexicanisme d'Estat Units contra els xicans és la punta de llança del darrer espectacle del mexicà Guillermo Gómez-Peña. Mitjançant l'aportació anònima d'uns 40.000 testimoniatges rebuts per correu electrònic, Gómez-Peña aborda la negativitat que desperten els hispans establerts en territori gringo: *"La performance no és sobre nosaltres, sinó sobre les visions que els anglosaxons tenen de nosaltres...és la representació de la psique dominant"* (Avui, 17-6-99). El fet d'interpretar aquesta problemàtica ètnica des d'un punt de vista psicològic, li permet arribar a considerar l'odi cap als xicans com a projeccions del malestar ianqui. El malestar es concreta, segons l'escriptor i artista Gómez-Peña, sobretot en forma de basardes i angoixes a ran de la incertesa de l'aperturisme que els Estats Units ha promocionat especialment envers Mèxic amb el Tractat de Lliure Comerç de 1994: *"L'obert antillatinoamericanisme dels EUA és fruit del temor de la classe governant, de l'elit econòmica, militar i intel·lectual, que sent que el país se'ls en va de les mans. Els wasp (blancs, anglosaxons i protestants) dels EUA se senten estrangers a casa... Els EUA provoquen les seves pròpies pors"*.

En Guillermo Gómez-Peña usa el mot projectar per denunciar el menyspreu cap a la "fronterització, xicanització". En termes psicològics, es diu que algú projecta quan expulsa de si i localitza en un altre un comportament o sentiment propi. Els que projecten sempre aboquen fora allò que la persona no desitja ser o acceptar de si mateixa. En David G. Myers, psicòleg especialitzat en el tema, ha constatat que *"Ell m'odia"* pot ser una projecció del sentiment real *"Jo l'odio"* o *"M'odio a mi mateix"*. El protagonista de les esmentades reaccions d'hostilitat, per postres acostuma a denunciar a tort i a dret suposades persecucions, amenaces i d'altres injustícies. És una forma de ridiculitzar i estereotipar els col·lectius que fan nosa als estats.

En aquesta línia, Theodor Lessing assegura que els caçajueus es creien perseguits precisament pels desvalguts jueus alemanys. La projecció apareix sempre com un acte primari de tipus defensiu. No diuen que la millor defensa és un bon atac? *"Si els van cremar és perquè eren uns imbècils; els jueus haurien fet el mateix amb els alemanys. Si els alemanys ho van fer és perquè eren més forts i més intel·ligents"* afirmava un cap rapat, conegut com a Jordi, en un dels articles de l'Agustí Casanova (*Diari de Girona*, 10-2-99). El sentiment de persecució que experimentava el Tercer Reich era, de fet, una alteració paranoide de la realitat. Els servidors de la causa antisemita contemplaven el món en funció de la pròpia ideologia, la qual necessitava crear un enemic interior fictici, la comunitat jueva, per

projectar els seus defectes i repudis. Els enemics interiors funcionen a la perfecció a l'hora de nodrir sentiments d'orgull i de pertinença nacional. Aquesta és una estratègia que confon els opressors amb els oprimits, i que ens permet entendre els motius que inspiren i expliquen certes conductes humanes.

"Castellans fora! Castellans fora!", deia haver sentit per televisió una ensenyant de secundària. Segons la docent, qui parlava amb aquest to era en Colom en un acte del PI. Vaig quedar gebrat. No em podia imaginar l'Àngel Colom de Pax Christi, de la Marxa de la Llibertat, de les campanyes de solidaritat amb Eritrea i Nicaragua, de les repoblacions forestals, de la no-violència... etzibant semblants bajanades. I no me'l podia imaginar perquè aquells crits atribuïts al gandhià Àngel Colom no eren més que una fantasia inventada per la ment de l'esmentada ensenyant. Aquells disbarats només ella els havia escoltat en un lloc de la seva psique. El seu subconscient feia catúfols i, en conseqüència, desbarrava fins al punt de ser capaç d'esbombar mentides podrides. Necessitava empatollar-se uns atacs fantasmes per justificar el seu rebuig a l'independentisme organitzat? Així i tot, la senyora es considera catalana però diu témer pel seu futur en tant que professora d'espanyol i pels seus pares, que són manxegos. Està convençuda que perdrà la feina i que la seva família serà expulsada si Catalunya es desvincula de l'Estat espanyol. La seva aversió entorn d'una remota independència de Catalunya provoca que la possibilitat d'avançar en aquest sentit desencadeni en el seu imaginar tota mena de monstres amb barretina. Quan una persona es mira el món des d'aquesta perspectiva no és perquè ella actuaria així si la situació fos a la inversa? Tot indica que els seus únics referents culturals, que en aquest cas tenen poc a veure amb el tarannà català, l'empenyen a pensar en termes negatius. I, aleshores, projecta la seva lògica envers els altres fins a l'extrem d'empescar-se fets que no han succeït i pels quals, per acabar d'espessir el suc, se sent dolguda. Perquè s'hauria de deixar d'impartir espanyol, la quarta llengua més parlada del món, en una Catalunya independent? Perquè s'hauria de foragitar gent quan Catalunya s'ha distingit històricament tant per ser terra de pas com d'acollida i de vocació europeista?

Sortosament, els historiadors i milers de testimonis, alguns encara vius, han aclarit per sempre més qui eren els agressors i qui eren les víctimes de l'holocaust nazi. El testimoni jueu, salvant totes les distàncies, hauria de ser prou significatiu per tallar de soca-rel el més mínim intent de demonització dels xicans, albanokosovars, kurds... I, en casos com l'exposat, dels catalans. Ω

Dites relacionades amb la lluna (IV)

- 144) Lluna roja, ventada boja.
- 145) Lluna rotglada, pluja o ventada.
- 146) Lluna setembràl, la més clara de l'any.
- 147) Lluna setembrina set llunes afina.
- 148) Lluna tacada, bonança assegurada.
- 149) Lluna tapada, boira o ruixada; lluna lluent, sequedat o vent.
- 150) Lluna tombada, bonança assegurada.
- 151) Lluna va a sortir, marit aquí.
- 152) Lluna vella ves-hi amb cistella.
- 153) Lluna vella, cosa vella.
- 154) Lluna vella, serà femella.
- 155) Lluna vella, vent amb ella.
- 156) Lluna vermella, vent porta ella.
- 157) Lluna voltada i dintre estrellada, pluja o ventada.
- 158) Lluna voltada, de pluja carregada.
- 159) Lluna voltada, pluja o ventada.
- 160) Lluna voltada, terra mullada.
- 161) Mata el porc en lluna creixent, si no vols que es torni dolent.
- 162) Mata el porc en lluna vella i a la bacona en la nova.
- 163) Mata el porc per la lluna del gener si vols que es conservi bé.
- 164) Molts fan com sa lluna: s'ho menja tot i no diuen pruna.
- 165) Nadal amb lluna, any de fortuna.
- 166) Nadal amb lluna, anyada segura.
- 167) Nadal amb lluna, clara, bona sembrada.
- 168) Nadal amb lluna, lluent, al foc posa més sarment.
- 169) Nadal amb lluna, plena el bon temps mena.
- 170) Nadal amb lluna, grossa ventura.
- 171) Nadal en lluna plena anyada plena.
- 172) Nadal sense lluna mala fortuna.
- 173) Nadal sense lluna, de cent ovelles en torna una.
- 174) Nadal sense lluna, l'any vinent, de cent parteres no se'n salva una.
- 175) Ni Nadal sense nevada, ni Quaresma sense pluja, ni Carnestoltes sense lluna.
- 176) Ni vetllis amb lluna ni dormis amb sol.
- 177) No donis l'abril per acabat si la lluna no ha passat.
- 178) No hi ha dilluns sense lluna ni dimecres sense sol.
- 179) Pell gener lluna vella pesca vora terra, pel gener lluna nova surt a pescar a fora.
- 180) Per la lluna plena de maig a pescar llagostins me'n vaig.
- 181) Per la lluna vella de gener talla la fusta el bon fuster.
- 182) Per replantar i empeltar l'ametller la lluna de Nadal va bé.
- 183) Per Sant Vicenç lluna humida, mal any per a la vinya.
- 184) Per sembrar, no miris lluna ni llunar, sinó posa el blat dintre el fangar.
- 185) Plou i fa lluna, la Mare de Déu està en Catalunya.
- 186) Plou i fa sol, la lluna pel juliol.
- 187) Pluja i lluna, collita assegurada.
- 188) Pluja i lluna, oliva segura.
- 189) Quan la lluna entra en dilluns, porta ventura.
- 190) Quan la lluna està en rodó, caça la feixina, la guilla i el teixó.

S'ARENAL

Fa mig any que na Maria Mèlia regenta la Perruqueria unisex Mèlia al costat de la Plaça de la Reina Maria Cristina de s'Arenal. També fa manicura i pedicura. L'hi va traspasar na Doris, la dona de n'Eduard Zamora, molt conegut dins l'àmbit de la perruqueria. Na Maria, que es de Sòller fou Miss Balears quan era més jove. Tlf. 971 442 978

Fa 10 anys que en Pepi i na Pepa regenten l'Hamburgueseria-Polleria P.J. a la Plaça de la Reina Maria Cristina de s'Arenal. Un lloc on se menja i se beu per una mitjana de 600 ptes. Tlf. 971 442 378

Fa 3 anys que en Joan de Diós Peñalver regenta la Botiga de Vidres s'Arenal a la Plaça dels Nins. Tlf. 971 491 785

Fa 2 mesos que n'Elisabet Arcas regenta la Perruqueria Es Siurell ben Pentinat just davant la Banca Catalana de s'Arenal. Tlf. 971 492 675

S'ARENAL

Fa 8 anys que en Norbert Puruwetz i na Sussana Schröder, regenten la botiga de tatuatges i piring X-TREME TATTOO BY Grobi al carrer Milà de s'Arenal de Mallorca. Tlf. 649 416 399

Fa 8 anys que en Klaus Riedl regenta la Pizzeria Gin-Gin, al carrer de Milà de s'Arenal. També regenta, i des de fa 20 anys el Restaurant Carro al carrer de Maria Antònia Salvà. Tle. 971 261 077

En Daciano Lobo acaba de fer-se càrrec del Bar sa Parada a l'aturada de les camiones de s'Arenal. Un bar matiner que obri a les 5'30 de la matinada, aprofitant d'aquesta manera els matiners que hi van a prendre el primer cafè amb llet, i els noctàmbuls que hi van per beure cafè i fer-se passar la resaca. Tlf. 971 492 459

Fa 2 anys que les germanes Sole i Paqui, Espinar regenten la Botiga de Queviures del carrer d'en Bartomeu Calafell de s'Arenal. Tlf. 971 264776

S'ARENAL

Fa 15 anys que en Manuel Romariz regenta el bar Venus a s'Arenal. Despatxa les begudes i les tapes variades. Tlf. 971 263 012

Fa 2 anys que en Pere Guillem i na Maria Garcia regenten el Bar La Truita a la Plaça Toquío de s'Arenal. Tlf. 971 267 467

Fa un any que n'Aina Soriano ha obert la Botiga de 100 a s'Arenal de Mallorca. Tlf. 971 264428

Fa un any que n'Ida Perdom de Cuba regenta el Saló d'Estètica Ida a s'Arenal de Mallorca. Tlf. 971 265 669

Aigua de colònia

MANUEL FRAU, CAP DE LLISTA D'ESQUERRA REPUBLICANA (ERC) A L'AJUNTAMENT DE PALMA (mfrau@maptel.es)

"Benvinguts a la Catalunya Tropical, ara colònia espanyola". Una frase com aquesta em va costar no fa molt una bona baralla, sorprendentment no a causa de la paraula "Catalunya" sinó de l'expressió "colònia". El meu ofès interlocutor, que coneix de sobres com pens, va declarar que li semblava d'un victimisme quasi bé cínic que ens considerem colonitzats. Així que vaig pensar que escriuria unes línies per posar en ordre les meves pròpies elucubracions.

Abans que res, entenc que una colònia és un territori més o menys allunyat que pertany a un país per via de una conquesta més o menys violenta. Els colonitzats no han "sol·licitat l'annexió" a la metròpolis i, per descomptat, la metròpolis no renunciarà als seus drets sobre ells tan fàcilment. Està fora de tot dubte -per part dels imperialistes, és clar- que la colònia mai no havia funcionat tan bé com des de què pertany a l'imperi i que, sense la protecció de l'emperador, els ignorants nadius portarien la terra a la catàstrofe. Arriba un punt on colonitzadors i colonitzats contempen la situació com a positiva i normal -aquesta contrada sempre ha format part de l'imperi i els seus habitants són ciutadans de ple dret de la metròpolis. Potser que hi hagi quatre exaltats que recordin que això no sempre ha estat així, però sortosament la guàrdia imperial els té ben controlats.

Un dia, un nadiu espavilat és deixonxeix i pensa: "què curiós que cada dia hi hagi més immigració del continent." Això no obstant, com que és un tipus modern i gens racista, pensa: "però bé, al cap i a la fi, tots som ciutadans del gran imperi i els immigrants han enriquit la nostra terra." Poc a poc, capficat en el tema, el nostre home comença a adonar-se que hi ha dos tipus d'immigrants: els de passaport imperial i els altres. Fins i tot, hom diria que els de passaport imperial són més senyors que els propis nadius. "Un immigrant senyor? -pensa l'il·lús- Què curiós!"

La immigració és una duríssima experiència: inevitablement l'immigrant arriba fugint de la seva situació, de la pobresa econòmica o de l'opressió política. Se sent diferent, però al cap dels anys, la seva màxima aspiració és -sense perdre la seva pròpia cultura- assimilar-se i adaptar-se a la cultura del país. Amb sort, els seus fills no hauran de passar pel tràngol de viure com a estrangers, de lluitar per ser acceptats. Però malauradament la gent local no és molt receptiva, i sovint el fan sentir com a ciutadà de segona, així que, tot d'una que pot, intenta parlar sense accent la llengua del país, divertir-se com els nadius, vestir com ells.

Els "altres immigrants", els indians, no tenen cap necessitat de tot això. Són ciutadans de primera, amb plens drets. A més, vénen de la metròpolis a portar-nos la civilització. No són ells qui han d'aprendre la llengua dels nadius: al contrari, els resulta gràcia la mala traça de certs colonitzats a l'hora d'expressar-se en la llengua comuna -encara que sigui comuna per la força- i unificadora -encara que sigui amb un fusell darrera.

I arriba el dia en què els nadius perceben que la civilització és sentir-se ciutadà de l'imperi, parlar com ells i ballar els seus balls. Encara més: troben que els autèntics immigrants, els més pobres, farien millor de deixar-se estar d'orgues i assimilar-se a la cultura de l'imperi, no a la dels nadius. És la millor aposta pel seu futur. Al cap de poc temps, dirigir-se a un immigrant en la llengua dels nadius és d'una educació tant o més pèssima que adreçar-s'hi a un dels colonitzadors. Simplement, no és civilitzat ni cosmopolita.

Els més vells del poble recorden xque, en els primers anys, els continentals eren més similars als immigrants pobres que no pas ara. Gràcies a l'eficaz sistema educatiu de l'imperi, aviat tots vàrem entendre que aquells eren els nostres germans i que l'autèntic perill venia d'aquells immigrants una mica més foscos. Per sort, acabada la tasca d'integració a l'imperi, ja tots som lliures de viure aquí o allà, tot i que no acabam d'entendre per què tres cabres de cada quatre i més de la meitat dels sacs de blat se'n van cap a la metròpolis. Els més lletruts ens expliquen que això es fa per compensar les províncies que no tenen la sort de viure en l'afortunada abundància de la nostra "patria chica".

El lector disculparà aquesta metàfora de pa sucat amb oli. El victi-

misme de vegades és útil però a llarg termini pot esdevenir un llast. Els nostres nadius varen començar a entendre que els immigrants continentals havien arribat a ser els senyors no perquè fossin millors ni més llestos, ni tan sols només perquè l'imperi ho hagués imposat per la força, ni només pel fet que tinguessin armes... El factor que desencadenà el canvi va ser que els nadius es varen arribar a creure l'imperi de mel i sucre, obviat les evidents manifestacions de l'opressió, aixoplugats en la seva provinciana imitació de cosmopolitisme.

Hi ha gent que no lloga pisos als africans, per més que fa quaranta anys ells mateixos foren mallorquins immigrants a França o a Cuba. N'hi ha molts que carreguen les tintes contra la gran aflluència d'alemanys i contra la seva actitud prepotent. Són objectius fàcils. Més d'un està ben interessat en què estem entretinguts amb banalitats. Sinó, potser aviat ens adonariem que una presó de mel i sucre és simplement això: una presó. Les folklòriques veus d'alerta contra la venda de terra als alemanys estan obviat una qüestió: és fàcil escandalitzar-se i no voler esdevenir una colònia alemanya... i al mateix temps oblidar que som una simple colònia de l'estat espanyol.

L'estat diu que som lliures i iguals, que tenim els marcs legals vigents oportuns i que decidim el nostre propi futur. Ara, que quedi ben clar que l'independentisme no forma part del "bloc democràtic" i que hi ha veritats -les seves- que són irrenunciables. Que quedi clar que ens poden sagnar en nom de la solidaritat (solidaris amb les seves butxaques) i que tenim la immensa sort de ser bilingües, d'una llengua obligatòria i l'altra simplement permesa.

No sentiu un cert flaïre de colònia? Ω

L'esperit republicà El misteri del lligam entre Mallorca i Rwanda-Burundi

EN JOAN QUETGLES, PROFESSOR DE FILOSOFIA

Els dirigents del PSM varen donar un decidit suport a la campanya a favor de la candidatura d'En Joan Carrero al Premi Nobel de la Pau. En Sebastià Serra trobava que era magnífic que hi hagués una candidatura mallorquina. Deia En Serra que "En Joan Carrero es dedicà a denunciar el bloqueig informatiu... i polític... que existia a la zona dels Grans Llacs africans... s'ha destacat per participar en algunes accions, per denunciar el genocidi que es viu en aquesta regió... Però, més impactant fou encara la vaga de fam de 42 dies que féu Carrero davant les portes del Consell de Ministres de la Unió Europea a Brussel·les com una mesura extrema per tornar a denunciar el genocidi a la zona".

Els dirigents del PSM feien una insòlita pinya amb el Partit Popular i amb la Jerarquia Catòlica de Mallorca. Parlaven ells de bloqueig informatiu i de manipulació informativa. En Serra, fins i tot, introduïa, a l'ampla, l'expressió de "bloqueig polític". Però, són ells els que pretenen confondre l'opinió pública mallorquina.

A Mallorca estant, els qui realment tenen interessos polítics i econòmics a la zona dels Grans Llacs són els jerarques catòlics romans, les organitzacions laiques subordinades a l'estratègia vaticanista - En Joan Carrero i la seva Fundació en serien l'exemple més notable -, i, sobretot i directament, les organitzacions missioneres mallorquines que tenen

les seves fundacions a Burundi i Rwanda i regions veïnes. Aquestes missions catòliques controlen un nombre - que desconec - d'hospitals, escoles, orfenats, centres d'acollida de refugiats...; però, facto inquietant, vaig veure un documental catòlic on els missioners havien muntat un empori econòmic de materials de construcció - en especial, una gran fusteria - i on es mostrava que els habitants de la zona quedaven en dependència econòmica respecte dels missioners catòlics.

És obvi que el PSM no té interessos de cap mena a Rwanda i Burundi. Al meu parer, resta clar que els dirigents del PSM s'han apuntat a darrera hora a la campanya catòlica per oportunisme polític. Tal vegada han pensat que si feien una tombada cap a la dreta creixeria el seu sostre electoral?, me pregunt. Sigui com sigui, han comès un greu error, jo crec. Un partit que es declara nacionalista, que postula el dret a l'autodeterminació, no pot, de cap manera, fer manifestacions d'extrema superficialitat en relació a les situacions dramàtiques de la zona dels Grans Llacs. És molt greu que adoptin els discurs dels manipuladors.

Els denunciadors han d'ésser denunciats. Són ells, els qui mouen els peons com En Joan Carrero, els qui ens amaguen informació; són ells els qui no ens diuen quines són les seves intencions poli-

tiques; els qui oculten els seus interessos; els qui s'esforcen a crear una visió esbiaixada de la realitat social i política de la regió dels Grans Llacs. De fet, sempre són dins una espessa boira; de la lectura dels seus comunicats no se'n treu aguller. Ni especifiquen de quin crim es tracta ni qui és el criminal.

Fa uns dies es concentraven al carrer, a Ciutat, davant el consolat nord-americà, una dotzena de persones; sembla que eren participants d'una campanya internacional amb l'objectiu de sensibilitzar l'opinió pública sobre la situació a la zona dels Grans Llacs africans. Alçaven uns posters on sobre un fons del mapa de l'Àfrica, amb lletres grosses, es podia llegir: AUSCHWITZ-GRANS LLACS. Sembla que ens volen donar a entendre que la regió dels Grans Llacs és una mena de camp de concentració on es practica el genocidi a gran escala, i que els Estats Units hi estarien implicats.

Són ells els qui tapen i manipulen. En Joan Barranco és possible que actuï de bona fe empès per sentiments humanitaris, però, objectivament, no deixa de ser un instrument de l'estratègia política del Vaticà a la zona. Vegem, sinó, tot un seguit de fets que demostren que una bona part de les afirmacions d'En Joan Carrero són tendencioses, en el sentit que amaga o silencia fets decisius.

Basta entrar a un cercador d'In-

ternet i constatem que la informació sobre aquests països és molt abundant i molt seguida pels gran mitjans de comunicació internacional. I encara més extensa és la informació sobre Rwanda. Tots els grans mitjans ofereixen reportatges ben documentats. Seria bo que els dirigents del PSM es llegissin l'informe de les Nacions Unides intitulat "El triomf del mal: 100 dies de massacre". No es tracta de "matances interètniques" sinó d'un genocidi contra la minoria tutsi de Rwanda, genocidi planejat i preparat secretament des de mesos abans. No, de cap manera, eren matances entre hutus i tutsis. L'exèrcit rwandès i les milícies hutu en foren els executors. El pla d'extermini era totalment polític: també incloïa l'assassinat de centenars de milers d'hutus oposats al règim.

Durant aquells mesos que commocionaren el món, En Joan Barranco - i els que després donaren suport a la seva moguda - no va moure ni un cabell. Cap manifestació, cap denúncia; silenci absolut.

L'ONU, vergonyosament, en lloc d'incrementar els efectius dels cascos blaus que tenia a Rwanda, va decretar la seva retirada. Amb la qual cosa la massacre va prendre unes dimensions encara més tremendes. Pel cap baix, 400.000 tutsis i 400.000 hutus foren assassinats.

Només un miracle podia salvar els tutsis de l'extermini total. El miracle és produït: l'exèrcit constituït pel Front Patriòtic de Rwanda, tutsi, fou capaç de conquerir la capital, Kigali, i de provocar la desbandada de l'exèrcit rwandès i dels milicians. (Detall significatiu: en aquells dies, l'exèrcit francès, sense el mandat de les N.U., va ocupar l'oest del país i

a l'àrea "protegida" pels francesos les massacres varen continuar igualment. Hem de concloure que el President Mitterrand, al darrer moment, no es va atrevir a enfrontar-se en solitari contra el victoriós FPR tutsi. L'exèrcit francès es va retirar a la frontera amb el Congo. El FPR va establir un govern - controlat pels tutsis - per a tot Rwanda. S'havia acabat el genocidi. L'exèrcit rwandès i les milícies fugien en massa fora del país, acompanyats de centenars de milers d'hutus. Va ser aleshores, i no abans, que els Juans Carrero feien l'aparició en escena. Una campanya mundial a favor dels refugiats hutu, feien; però, en cap moment deien res dels 80.000 homes de l'exèrcit i les milícies, hutus, els quals conservaven les seves armes. Demanaven i enviaven ajut per a uns refugiats que estaven sota l'absolut control dels homes armats. I subordinats als projectes de reconquerir militarment el poder polític de Rwanda.

No és el cas que els tutsis victoriosos iniciessin cap tipus de revenja ètnica, en contra del que donen a entendre En Carrero i els qui li donaven suport. El nou govern tutsi va establir un Tribunal Internacional a Kigali per a jutjar els crims contra la humanitat. A hores d'ara encara hi ha desenes de milers de persones (hutus) que esperen a ser jutjades (Es jutja persona a persona, cas per cas).

La darrera informació és que el Bisbe Misago i vint clergues catòlics més han estat acusats i en presó preventiva (27.09.99). Són acusats de donar suport a les massacres que s'executaren en moltes de les seves esglésies, on havien anat els perseguits a la cerca de refugi. Deu voler ésser aquest el suposat nou Auschwitz dels carreristes? (continuarà). Ω

L'ONU, paraigua d'imperialistes i genocides?

BERNAT JOAN I MARÍ.

PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-ILLES BALEARS I PITIÜSES

Finalment, una força militar de pau ha partit d'Austràlia i ha arribat al Timor Oriental. En arribar, han trobat una capital, Dili, completament devastada, segons les seues pròpies apreciacions. D'altra banda, és difícil, a hores d'ara, avaluar la gent que pot haver mort entre la celebració del referèndum d'autodeterminació i el de la intervenció militar internacional. En qualsevol cas, seran fredes xifres a afegir al nombre extraordinari de morts que hi ha hagut al Timor des que Portugal va deixar la seua excolònia en mans de l'estat antidemocràtic i avassallador d'Indonèsia. És ben cert que durant la guerra freda els vents internacionals varen bufar clarament en contra dels interessos dels timoresos. A aquests els va ocórrer el mateix que els ha passat també als kurds,

i que ha contribuït extraordinàriament a augmentar la seua dissort: es varen aliar amb qui no tocava. En el cas dels timoresos, s'aliaren més aviat amb el bloc de l'Est, mentre que Indonèsia s'arregljava al costat dels Estats Units i de les democràcies liberal-capitalistes d'Occident. Ara, emperò, és d'aquí d'on li ve l'ajuda.

No els ha vingut, com correspondria amb bona lògica, de l'Organització de les Nacions Unides. L'ONU, seguint els seus propis principis, va promoure el referèndum d'autodeterminació al Timor Oriental. Però immediatament després del referèndum va deixar els timoresos a mercè de les milícies criminals que actuaven en aquesta part del món, ajudades amb tota probabilitat per l'exèrcit d'Indonèsia. Qui hi hagué, a Timor, immediata-

ment després de conèixer-se el resultat de l'expressió de la voluntat popular, per garantir que aquesta es complís? Qui donà un colp de mà a un poble sense poder i sense exèrcit que havia decidit, amb dolor i voluntat, seguir un destí independent?

L'ONU deixà els timoresos a mercè dels seus dominadors i botxins. Ningú no va impedir les matances que es produïren immediatament després de l'expressió de la voluntat d'independència del Timor. El bisbe de Dili, en comptes d'adreçar-se a l'ONU, com tocaria si realment aquest organisme fos el que representàs la voluntat de pau del món sencer, va adreçar-se a Clinton, president dels Estats Units, i a Joan Pau II, cap de l'Església catòlica (confessió majoritària al Timor).

En els darrers conflictes més

destacats que hi ha hagut al món l'ONU hi ha jugat un paper lamentable. A Bòsnia va retardar injustificablement la intervenció de les tropes aliades. Durant l'estada dels cascos blaus a territori bosni es perpetrà la neteja ètnica contra els musulmans de Bòsnia, i s'hi produïren milers i milers d'assassinats. Posteriorment, va jugar un paper similar en considerar que el conflicte de Kosovo era una qüestió "interna" de Iugoslàvia. La intervenció aliada per salvar els kosovars d'una "neteja ètnica" semblant a la perpetrada contra els bosnians no es féu esperar tant, però tampoc no fou promoguda pel consell de seguretat de l'ONU, sinó que es produí malgrat aquest. Posteriorment, a Kosovo s'han produït conflictes importants només a les zones sota custòdia francesa, perquè, malgrat formar part de la força aliada que ha de permetre la llibertat del poble kosovar, el contingent d'exèrcit francès (com l'espanyol i com bona

part de la resta d'uropeus, incloent-hi el rus) és clarament favorable a les pretensions de mantenir Kosovo fermat que tenen tant el govern com l'oposició iugoslava.

I ara, el Timor.

No s'hi valdrà que els intel·lectuals de manuallet - "cada maestrillo con su librillo" - vagin dient que els Estats Units, Anglaterra i Austràlia s'apunten només a defensar els de "dretes". Al Timor, malgrat el pecat original de les marxisme-leninisme dels timoresos, d'ells els ha vingut el suport, mentre els altres, independentment d'altres consideracions, entre "unidad de la patria" i democràcia trien, naturalment, la primera.

La intel·lectualitat progressista de la nostra part del món potser s'hauria de plantejar de tancar el paraigües que aixopluga tots els genocides i donar el seu suport als militaristes, mercenaris, policia mundial... que a hores d'ara, més que res, salven vides a llocs on molta gent la té en perill. Sempre partint d'un principi democràtic: el respecte al dret d'autodeterminació. Ω

S'ARENAL

Fa 2 mesos que na Roser López ha obert la Immobiliària J.R. a s'Arenal de Mallorca. Tlf. 971 265 669

Fa 4 mesos que n'Alfons Torres i la seva al·lota Neus Garí han obert la Botiga de 20 Duros a s'Arenal de Mallorca

Fa 25 anys que en Guillem Mir de Ciutat va obrir la Perfumeria Denzian a s'Arenal de Mallorca. Tlf. 971 265 191

Fa 25 anys que en Matéu Obrador de Porreres va obrir la Botiga d'Objectes de Regal Reno's a s'Arenal de Mallorca. Tlf. 971 266 475

Preambul a la Constitució del Gran Orient de Catalunya (15 de Desembre de 1997)

- I -

La nació catalana, amb la seva llengua i la seva cultura material i espiritual, formada durant els darrers deu segles de la nostra era, s'estén per bona part de l'arc mediterrani occidental d'Europa i les illes Balears, en un espai geogràfic natural, ben diferenciat dels veïns. Al contrari d'altres nacions, la cultura política de les quals és centralitzadora i unitarista, la nació catalana es va expandir territorialment mitjançant la creació d'estructures polítiques diferenciades, unides pel vincle confederal. La federació i el pacte han estat la base de la filosofia política dels catalans de totes les èpoques. Actualment, com s'esdevé també, per exemple, amb la nació àrab, la nació catalana constitueix un conglomerat de països diversos, agermanats per la llengua, la cultura i la història i units per una mateixa lluita, pacífica i democràtica, per resistir l'acció, persistent, d'ençà dels segles XVII-XVIII, d'absorció política, cultural i lingüística, provenint dels seus poderosos veïns.

El 1715, en efecte, amb l'ocupació del Regne del Mallorca, es posava fi a una guerra de deu anys en la qual les tropes aliades franco-espanyoles havien ocupat, successivament, el Regne de València i el Principat de Catalunya després de vèncer una resistència tenaç i heroica, que resultà insuficient només quan Anglaterra, incomplint els pactes d'aliança, abandonà els catalans a llur sort. Seixanta anys abans, els comtats del nord del Principat de Catalunya, conegut avui com la Catalunya del Nord, foren annexionats per Regne de França. En poc de mig segle, doncs, els Països Catalans havien quedat repartits entre dos estats estrangers i havien perdut llur sobirania política i llurs institucions d'autogovern seculars.

La repressió duta a terme per Espanya i per França en els territoris catalans respectivament annexionats fou brutal en tots els ordres de la vida pública i privada. Les prohibicions de l'ús públic i oficial de la llengua catalana dictades per l'un i l'altre estats s'acumularen al llarg dels segles XVII, XVIII i XIX, i han arribat fins al nostre segle. Els territoris ocupats militarment foren tot seguit envaïts per un nou exèrcit de funcionaris estrangers, civils i eclesiàstics, amb la missió de reprimir, desnacionalitzar i extorquir econòmicament els països catalans sota llur jurisdicció. El patriotisme català modern nasqué en la resistència a aquesta repressió i en l'esperança de recuperar la sobirania política perduda.

La industrialització del Principat de Catalunya ja el primer terç del segle XIX, significà un canvi

estructural profund de la seva societat, amb un desfermament d'energies extraordinari, tant en l'ordre econòmic com en el polític i l'intel·lectual. Aquest moviment, conegut amb el nom de Renaixença? També s'estengué al llarg del segle XIX al País Valencià, a les illes Balears i a la Catalunya del Nord, sobretot en els aspectes de recuperació lingüística i cultural. La Renaixença política, al Principat, fou protagonitzada per l'esquerra liberal i republicana al capdavant de les noves classes populars urbanes. Els seus objectius eren la instauració del sistema democràtic, la creació de l'Estat català sobirà i l'oferta d'un pacte federal als altres països de la península ibèrica.

Després de la guerra contra Napoleó o Guerra del Francès (1808-1814), se succeïren diversos moments revolucionaris contra la monarquia espanyola i l'Església catòlica que li feia costat (1835-1837, 1843-1844, 1854-1856), en els quals s'intentava la proclamació de l'Estat català. A les barricades, els crits de llibertat, igualtat i fraternitat s'entrebarrejaven amb els crits per la independència de Catalunya. Fora d'aquests moments, la repressió contra els catalans era ferotge i Barcelona era bombardejada contínuament. Finalment, el 1868 la revolució democràtica triomfà i s'obrí l'únic període en què els catalans gaudiren de la plena llibertat d'expressió en tot el segle XIX. Tots els ressorts del govern del Principat de Catalunya restaren a mans del Partit Republicà Federal i aquest era dirigit pels anomenats «intransigents», és a dir, els independentistes. Aquests prepararen meticulosament la proclamació institucional de l'Estat català, la convocatòria de Corts catalanes provisionals i la formació de l'exèrcit regular català.

La pressió exercida pels dirigents del mateix partit que pactaven a Madrid la República federal espanyola obligà diverses vegades a retardar aquesta proclamació durant el 1873. L'any següent, la restauració monàrquica espanyola faria fracassar per molt de temps el projecte polític de l'esquerra patriòtica catalana, ja que la classe obrera, decebuda, deixà de donar-li el suport de masses imprescindible. La reivindicació nacional passà a mans de la dreta renaixentista, fins aleshores només compromesa amb la renacionalització lingüística i cultural. D'un projecte de nació política es passà a un projecte de nació ètnicocultural i d'un objectiu de plena sobirania es passà a un objectiu d'autonomia limitada.

El projecte de l'esquerra patriòtica restà soterrat durant més de quaranta anys i ressorgí amb força

amb la figura carismàtica de Francesc Macià, que proclamà la República Catalana l'any 1932, tot seguit redenominada Generalitat de Catalunya, en record de la institució d'autogovern abolida per l'ocupació hispano-francesa de 1714. La República Espanyola reconegué l'estatut d'autonomia de Catalunya, però el 1939, l'exèrcit feixista espanyol entrava a Catalunya i tornava a arrabassar-li les llibertats polítiques i democràtiques. La repressió i la subjugació nacional dels catalans fou tan ferotge com el segle XVIII, però feta amb mitjans moderns. La Resistència antifeixista aconseguí mantenir viva la consciència nacional que creixia al País Valencià i a les Illes Balears, a mesura que la industrialització del primer i la terciarització turística de les illes durant el anys 60 convertí aquests països catalans en societats plenament modernes.

La dissolució del règim feixista espanyol d'ençà del 1975 va permetre a Catalunya recuperar les institucions d'autogovern perdudes el 1939 i als altres països de nació catalana instituir-les per primera vegada des del segle XVIII. Només la Catalunya del Nord, dins de l'Estat francès, resta sense cap forma d'autogovern. Andorra, el més petit dels països catalans i l'únic que tostemp ha restat lliure de la dependència espanyola i francesa, després de la reforma constitucional del 1990 ha esdevingut estat membre de les Nacions Unides.

- II -

Bé que la primera organització francmaçònica dels Països Catalans, amb el nom d'Els Amics de la Humanitat, es formà a Menorca a mitjan segle XVIII, la francmaçoneria no hi arrelà amb força fins entrat el segle XIX. Aleshores, però prengué un gran embranzida i contribuï generosament a la revolució democràtica i patriòtica. Grans noms de la intel·lectualitat i la política d'esquerra i del naixent sindicalisme obrer foren francmaçons. Per això no és d'estranyar que la primera organització francmaçònica plenament nacional que es constituí al Principat de Catalunya recollís els ideals i els objectius patriòtics que animaven el moviment republicà federal català.

El 23 d'agost de 1886, en efecte, tingué lloc a Barcelona la Gran Assemblea Constituent de la Gran Llotja Simbòlica Regional Catalana-Balear, presidida pel Sereníssim Gran Mestre Rossend Arús i Arderiu, escriptor i fundador de la biblioteca pública que porta el seu nom, especialitzada en temàtica filosòfica i social en general i també maçònica. El títol primer de la Constitució aprovada per aque-

lla assemblea tracta «De la Francmaçoneria i els seus principis», amb un capítol dedicat als «principis generals de la Francmaçoneria» i un altre als «particulars de la Gran Llotja Regional Catalana».

Els principis generals maçònics proclamats per la primera assemblea constituent de la francmaçoneria catalana eren, un per un, tots els drets humans i democràtics: a la vida, a la dignitat personal, a la lliure emissió i difusió del pensament, a la lliure expressió de la consciència i de culte, a la llibertat d'ensenyament, a la instrucció gratuïta, a la llibertat de treball, d'elecció de domicili, a la inviolabilitat d'aquest, a la inviolabilitat de la correspondència i tota forma de comunicació, a la propietat, a la llibertat de reunió, d'associació i de manifestació pacífiques, a la participació del poble en el govern mitjançant el sufragi universal, a la separació entre l'església i la societat civil, etc. A més, eren proclamats també com a principis generals l'abolició dels títols de noblesa, l'abolició de la pena de mort i de la perpètua, i, finalment, el dret de totes les entitats naturals i jurídiques, municipis, regions, nacions, etc. a governar-se per elles mateixes pel que concerneix llur vida interior, en virtut de lleis pròpies, i a llur unió federativa lliure i espontània fins a arribar a formar un gran grup intercontinental, és a dir, mundial.

Els principis particulars que havien d'inspirar la Gran Llotja Catalana-Balear, «respectant les lleis del país i prescrivint la més àmplia tolerància», eren «aconseguir que Catalunya formi un Estat sobirà i autònom, sense altres limitacions que les derivades del contracte que subscriu i la uneixi amb les altres regions ibèriques»; «establir a Catalunya institucions que garanteixin la inviolabilitat del dret humà, en totes les manifestacions expressades en el títol primer»; «treballar perquè Catalunya tingui poders propis, tots electius, amovibles, responsables i separats convenientment els uns dels altres»; «promoure i secundar tot allò que pugui portar Catalunya a la proclamació i assegurament de la seva expressada autonomia», i procurar que en els altres països hispànics es constitueixin grans llotges que «proclamin, sostinguin i defensin» els mateixos principis.

Aquesta declaració era, evidentment, la plasmació dins el món maçònic dels ideals patriòtics de la generació progressista que havia dirigit la Revolució de 1868-1873, ideals que, un cop reorganitzat el partit republicà federal el 1881, havien quedat codificats en el Projecte de Constitució de l'Estat Català, del 1883, un text cab-

dal en la història del pensament polític de la Renaixença, resum de setanta anys de lluita dels catalans per la democràcia, el progrés social i la llibertat nacional.

La Gran Llotja Simbòlica de Catalunya i Balears fou reconeguda com a obediència sobirana pel Gran Orient Nacional d'Espanya mitjançant el Tractat-conveni de mutu reconeixement i amistat signat el 17 de juliol de 1887. Per aquest tractat, en efecte, «El Gran Orient Nacional d'Espanya, Suprem Consell per a la maçoneria escocesa de la nació espanyola i les seves possessions, reconeix la Gran Llotja Simbòlica Regional Catalana-Balear com l'única autoritat sobirana i legítima de la maçoneria simbòlica en els límits jurisdiccional que comprèn el territori de les províncies de Barcelona, Tarragona, Lleida, Girona i illes Balears» i ambdues obediències es comprometien a intercanviar representants garants d'amistat. Així, doncs, l'any 1887 la francmaçoneria catalana restava plenament reconeguda com a família de francmaçoneria universal en el territori del Principat de Catalunya i de les Illes Balears i, amb ella, restaven reconeguts també universalment els principis particulars en els quals volia fonamentar-se, a més dels universals que uneixen tot els francmaçons.

La Gran Llotja Simbòlica Catalana Balear tingué una participació destacada, directa o indirecta, en el moviment lliurepensador, feminista i republicà del Principat de Catalunya durant quasi cinquanta anys. Tanmateix, la seva vida restaria fortament condicionada per les seves relacions conflictives amb el Gran Orient Espanyol, sobretot a partir del Congrés de Ginebra del 1902 i la consegüent creació del Bureau International de Relations Maçòniques, per mitjà del qual el G.O.E. li imposà un aïllament internacional total. Malgrat l'intent de superar aquesta situació amb el nou pacte de mutu reconeixement signat el 1914 entre totes dues potències, aquest fou reiteradament incomplet pel G.O.E. i el 1923 la Gran Llotja Simbòlica Catalana-Balear decidí ampliar la

seva jurisdicció a tot l'àmbit de l'Estat espanyol, amb l'obligat canvi de nom el Gran Llotja Espanyola. El 1929 fou creada la Llotja Themis, sota els auspicis de la G.L.E., amb l'objecte que fos l'embrió d'una nova obediència independent de la maçoneria catalana. Aquest projecte culminà amb la constitució del Gran Orient Independent Català el 1936, el qual restaria ràpidament engolit per la voràgine de l'aixecament feixista i la guerra consegüent.

La desfeta nacional i l'ocupació militar del 1939 atenyé també de ple la francmaçoneria. Aquesta fou declarada enemic principal del nou règim feixista espanyol. Els germans foren implacablement perseguits i, els que no pogueren amagar-se o exiliar-se, foren condemnats a mort en judicis sumaríssims. En aquests simulacres judicials, les acusacions de «masón» es barrejaven amb les imputacions de «rojo» i de «separatista». Una vegada més, a Catalunya, els ideals maçònics, els del progrés social i els de la llibertat nacional anaven units; ara, dissortadament, per obra de les sentències dels botxins i pel vessament de la sang dels nostres màrtirs. En aquestes circumstàncies, era impossible la subsistència cap organització maçònica i calgué abatre columnes fins a la darrera de les llotges. Per espai de més de quaranta anys, la maçoneria deixà d'existir en territori català.

- III -

Un cop recuperades les institucions d'autogovern a partir del 1980, la francmaçoneria podia reorganitzar-se i renéixer. Diverses obediències, angleses, espanyoles i franceses principalment, promogueren la creació de llotges, ja siguin amb residents a Catalunya procedents dels respectius països, ja sigui també amb nacionals. El 1989 es fundà la primera columna del que havia de ser el Gran Orient de Catalunya, com a organització maçònica pròpiament catalana. El treball acomplert des d'aleshores ha estat dur i difícil, perquè ha calgut començar del no-res i aixecar a columnes amb les prò-

pies forces, sense cap ajut extern. S'ha pogut comptar, però, i això és el principal, amb la llum dels PP.' GG.'. procedents de l'exili, que havien estat fraternalment aollits, durant els anys foscos, per la francmaçoneria llatinoamericana. Arribada l'hora de constituir amb tot l'esclat del Gran Orient de Catalunya, correspon reconèixer a aquests GG.'. llur contribució fonamental i deixar constància del deute que la francmaçoneria catalana tindrà sempre més envers ells.

Recomençar del no-res, enmig de tants desavantatges i tantes dificultats, el gran avantatge de poder afrontar el futur de la francmaçoneria i de tota la humanitat sense llast innecessari. La francmaçoneria catalana reneix, en efecte, amb la ment esbatanada al gran canvi, a la gran transformació que experimenta la humanitat i disposada a contribuir-hi i no pas resistir-hi. La francmaçoneria catalana reneix amb la voluntat de recollir i transmetre tot el llegat de la francmaçoneria universal, que és una gran part del llegat de la més alta espiritualitat i moralitat ateses per l'home, però alhora amb la voluntat d'afrontar els reptes que l'evolució social, científica i tecnològica posen i posaran, com més anirà més, a la consciència humana. I per a això, ha començat a remoure i remourà tant com calgui aquelles normes i formes que, filles d'una altra època, ara ja no són un camí sinó un obstacle per a l'avanç de la francmaçoneria com a punta de llança del progrés de la humanitat.

Entre aquestes coses han esdevingut un obstacle a remoure, hi ha certament com a principal la impossibilitat que la meitat del gènere humà ha tingut d'accedir fins ara a la fraternitat maçònica. Si ja fa moltes dècades que aquest tancament era difícilment sostenible, ara esdevé impracticable en una societat en què la dona ja ha accedit de dret i de fet a tots els nivells de responsabilitat i d'intervenció social. És per això que la francmaçoneria catalana renai-xent, tot entenent les dificultats de les obediències germanes d'anti-

ga i arrelada tradició per trencar aquest tabú contradictori amb el present i el futur de la humanitat, es vol constituir com a fraternitat de tots els elements de la humanitat, com a fraternitat d'homes i dones sense distinció.

Caràcter i Principis constitutius del Gran Orient de Catalunya

Article 1. — Sobirania i jurisdicció. El Gran Orient de Catalunya, família catalana de la francmaçoneria universal, es declara potència maçònica independent i sobirana que exerceix la seva jurisdicció en el territori nacional català.

Article 2. — Vocació universal. El Gran Orient de Catalunya treballa per al progrés i per la unitat i la igualtat essencials de tota la humanitat, per damunt de qualsevol diferència de sexe, raça, cultura, llengua, religió o nacionalitat, i propugna, per tant, el respecte a la dignitat inherent a tots els membres de la família humana i als drets iguals i inalienables de cada persona i de cada poble de la Terra com a fonament perquè arribin a regnar arreu la llibertat, la justícia, la pau i l'esperit de fraternitat universal.

Article 3. — Arrelament nacional. El Gran Orient de Catalunya reconeix i defensa el dret d'autodeterminació de la nació catalana, i, per tant, defensa la constitució sobirana d'aquesta i a la seva presència en el concert de les nacions, en la forma que en cada moment els catalans i les catalanes decideixin lliurement i democràtica.

Article 4. — Sentit patriòtic. El Gran Orient de Catalunya treballa per l'enfortiment del patriotisme català, com a força cohesionadora d'una construcció nacional democràtica, i, internacionalment, treballa pel reconeixement de la personalitat catalana entre el poble francmaçó i entre totes les nacions. Ω

Àrtic

S'ARENAL

Fa 7 anys que en Ramon Iglesias de Galícia va obrir la Cafeteria Don Quijote a s'Arenal de Mallorca. Despatxa menús de 1.100 a 1.800 ptes. Tlf. 971 267 746

Fa 18 anys que na Dolores Quirós regenta la Perruqueria Begui a s'Arenal de Mallorca. Tlf. 971 269 073

Fa 13 anys que ho Josefa Barrado i la seva filla Maricarme regenten el Super Venècia a s'Arenal de Mallorca. Tlf. 971 267 889

Fa 12 anys que na Maria Esther Pettina, nascuda a Mendoza (Argentina) d'ascendència italiana, regenta l'Agència de Viatges Llull a les Meravelles de s'Arenal. A la foto amb el seu ajudant Francesc Vaquer de Ciutat. Tlf. 971 491 86

**Cristaleria
Lluçmajor**

JUAN MOREY

**Laminats - Bisellats - Miralls - Decorats
Vidrieres artístiques - Vidres dobles**

Rda. Migjorn, 80 - Tel. 971 661 493 - 07620 LLUCMAJOR (Mallorca)

**CERRALLERIA METÀL·LICA
Sebastià Rotger**

REIXATS.
PORTES.
BARANES.
BALUSTRADES.
ETC.

Carrer del Convent, 119 - Tlf. 971 661 797
07620 Lluçmajor (Mallorca)

Pintades antialemanyes

A Eivissa ja hi ha arribat la polèmica que, durant mesos, ha estat de plena actualitat a l'illa de Mallorca, en relació a la qüestió de la venda de terrenys a, majoritàriament, ciutadans alemanys. A la balear gran s'ha desfermat un moviment en contra de la venda de terres, que parteix de la consideració que un percentatge important del sòl de l'illa s'ha venut a persones de fora, especialment alemanys.

Tot plegat sembla una mena de reacció autòctona davant la venda de l'illa a gent de fora. Del discurs que majoritàriament s'ha pogut observar a l'illa de Mallorca, hi ha unes quantes coses que sorprenen, algunes perquè s'escamotegen, d'altres perquè malgrat ser elementals ningú no les té en compte i d'altres perquè s'amaguen interessadament (o almenys ho sembla).

En primer lloc, hi ha un fet elemental: certament, hi ha una part de les terres de les illes Balears i Pitiüses que han estat venudes a gent de fora. La primera població forània, emperò, no són els alemanys, sinó persones procedents d'un país més acostat geogràficament al nostre. Aquests propietaris, emperò, queden sospitosament fora de la discussió.

En segon lloc, els alemanys, igual que els francesos, anglesos, espanyols, italians... són membres de la Unió europea. Compartim, per tant, amb tots ells, aquest projecte comú d'unitat supranacional i supranacional que se suposa que entre tots estem construint. Els alemanys, per tant, tenen exactament el mateix dret que els catalans, espanyols o francesos a comprar terres a Eivissa i a qualsevol lloc de la Unió europea on en vulguin comprar.

D'altra banda, estam en una economia de mercat, avui dia no discutida absolutament per ningú. Per limitar la venda de terreny, caldria limitar, d'alguna manera, la propietat privada. Qui s'atreveiria, avui dia, a fer un plantejament d'aquest tipus? Els que fan

pintades en contra de la venda de terrenys a alemanys, s'atreveixen a proposar mesures limitadores de la propietat? Serien partidaris de la implantació d'un sistema de tipus socialista clàssic?

Així mateix, no hem de perdre de vista que, si hi ha algú que compra, és perquè correlativament hi ha algú que ven. Vendre terres implica considerar que els beneficis econòmics obtinguts produeixen més satisfacció al venedor que no la possessió de les esmentades terres. Pensem que a Eivissa, l'economia turística s'ha desenvolupat precisament de manera paral·lela a la venda de terres per part de molts eivissencs, que n'han tret uns beneficis econòmics substancials. En qualsevol cas, molt majors que els que haurien tret de continuar en l'activitat agrícola. Diversificar l'economia, per un cantó, i fomentar l'amor a la terra per l'altre, poden constituir elements que contribueixin a fer que la gent no es vengui les finques. En qualsevol cas, en cas de decidir vendre-les, tendran tot el dret de fer-ho a qui considerin més oportú.

La venda de terrenys ha de comptar, això sí, amb limitacions de caire indirecte. Per exemple, cal articular una normativa urbanística i unes lleis que assegurin el màxim raonable de protecció del territori. Així, no es podrà continuar amb l'encimentació caòtica del nostre territori. Però les lleis, evidentment, seran iguals per a tothom. I, entre parèntesis i per acabar, també s'haurà d'anar alerta amb els grups de pressió que s'apunten a postures aparentment molt progressistes amb l'única funció de defensar interessos particularíssims. Sorpren, per exemple, que els residents europeus es mostrin tan favorables a l'ecotaxa. Potser mantenen aquest punt de vista perquè ells ja són aquí... i no volen que s'ompli de més gent, que vendrà a torbar-los la tranquil·litat. Ω

Bernat Joan i Marí

La Madrastra Espanya (Dedicat als espanyolistes i "progres españoles")

RICARD COLOM

"Áspera Meseta,
eres coma la madre mala,
¿Para qué quieres hijos
si luego los desamas?"
(Elisa Serna, cantant antifranquista dels '70)

"En Espanya el mèrit no és premiat. És premiat el lladronici i el ser poca vergonya. En Espanya tot allò dolent és premiat".
(*Luces de Bohemia*, Ramon del Valle Inclán, novel·lista i poeta satíric de l'esperpento espanyol).

"Un bocí de planeta
per on corre, errant,
l'ombra de Caín"
(Antonio Machado, 1875-1939, poeta foraster mort a Cotlliure, Catalunya-Nord, exiliat del terror franquista).

Sense tenir garantia per al temps futur, no podem contribuir a fer una Espanya forta, perquè no sabem com serà esmerçada la força que nosaltres li donem".
(Antoni Rovira i Virgili, Tarragona 1882 - Perpinyà 1949, fundador d'acció Catalana, dirigent d'ERC, president del Parlament a l'exili).

"En Espanya, allò que és pagat no és pas el treball, sinó la submissió".
(Pío Baroja, 1872-1956, escriptor i metge foraster).

Felicíssim país el nostre, on la levita ministerial, la toga i el blasó no delinqueixen mai!".
(Santiago Ramon y Cajal, 1806-1880, dramaturg i metge).

"De ponent ni vent, ni aigua, ni gent".
(Dita de mariners i pagesos dels Països Catalans).

"En Espanya és heretgia de tenir sentit comú".
(Juan E. de Hartzenbusch, 1806-1880, dramaturg foraster).

"Espanya és una nació un tant cruel tal i com ho demostren les seves corregudes de toros i els seus autos de fe".
(Enmanuel Kant, 1724-1804, filòsof luterà alemany).

"Aquells animals que no han estat capaços d'establir un pacte per a no agredir però tampoc se agredits, per a ells no hi ha res que sia just o injust. El mateix s'esdevé també amb aquells pobles que no han pogut o no han volgut establir un pacte per a no agredir ni ser agredits".
(Epicur, filòsof grec, 341-270 a.C.).

Els estats de dret mai no estan en treva".
(Mayor Oreja, *La Vanguardia*, 6-3-1999: l'imperio no para mai d'agredir les nacions sense estat que ha conquerit).

"M'estim aquest país simplement car és el meu. No tinc ja cap altra raó per a estimar-lo".
(Lidia Falcón, feminista forastera).

"Els espanyols, o són catòlics, o són racionalistes. Els catòlics ho esperen tot del miracle. Els racionalistes tot ho esperen de la Loteria Nacional".
(Manuel Ruiz Zorrilla).

"Tots penjàvem d'una canya
Aquest trist ninot, Espanya".
(Salvador Espriu, *Potser cuinat amb un eco de Valle-Inclán*, 4.3.1966).

"Una de les formes més típiques i xocants de la bèl·lica fanfàrria espanyola, és sens dubte, el menyspreu per l'esforç modest i continuat, a les tasques metòdiques i fosques".
(Carlos Octavio Bunge, 1875-1918, polígraf argentí).

"Qui no té res d'individual per a ventar-se'n, es vanta d'haver nascut ací o allà".
(Artur Schopenhauer, 1788-1860, filòsof pessimista alemany).

"...la visió del món inventada pel Partit (per l'espanyolisme, el nostre cas) es guanyava amb el gran èxit la gent incapaç de copsar-la. Feia acceptar les violacions més paleses de la realitat perquè ningú no comprenia del tot l'enormitat que els era exigida, ni s'interessava prou per la cosa pública com per adonar-se del que s'hi esdevenia".
(1984, George Orwell, escriptor britànic, 1948).

"Els gran semblen grans car estem agenollats".
(Camille Desmoulins, advocat i periodista de la Revolució francesa, 1760-1794, morí a la guillotina). Ω

De Roma i València

JOSEP BOIRA MAIQUES
DEPARTAMENT DE FÍSICA TEÒRICA
UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

De Roma a València, hi ha ben poc. Totes dues ciutats tenen moltes coses en comú i la primera i més pregonera és la moda: Roma està de moda (el jubileu del 2000, ja sabeu), València, no (del III Mil·lenari, pocs se'n recorden. Millor). Però, més enllà d'efímeres virtuts —això, al remat és la moda—, ens trobem davant dues urbs, caput territori. Fet i fet, Roma és a Itàlia el que València és al vell regne valencià. Molts habitants de les comarques septentrionals i meridionals del País Valencià no han acabat mai d'entendre la relació sublim entre el cap i casal i la resta del país. Tant Roma com València han fet exercicis de generositat màxima en donar nom a un territori i, a partir d'ací, formar l'esperit d'un poble. Roma, caput mundi. València, cap (i casal) del regne. Una senzill i menyspreable qüestió d'escala geogràfica separa totes dues ciutats.

Tanmateix, els lligams entre Roma i València són més profunds, més subtils. No són pas evidents, sexualment evidents, vull dir, perquè estan sensualment ocults. Tan ocults que, sovint, ens passen desapercebuts. Però no a tots i no sempre. Pere Antoni Beuter, al segle XVI, a la seua primera part de la història de València (València, 1538) fa de la nostra ciutat, una Roma. Però no busca elements de comparació. No pretén descobrir els fets o esdeveniments comuns, ni subratlla la participació política en un mateix projecte imperial. Fet i fet, no parla metafòricament. Pera Beuter, València és Roma. Per a Beuter, València fou Roma. I així, Beuter ens diu: «Romo edificà la ciutat de Roma en Spanya, en la província Contestana que après se dix, prop de la mar, a la ribera del riu Túria [...]». Aquesta ciutat de Roma d'Espanya, venint en poder de romans fou

anomenada València [...]; los romans mudaren lo nom a esta ciutat dient-li València perquè no y hagués altra Roma en lo món sinó la sua». El descobriment és espectacular. No és que els valencians siguem com els romans. És que som romans. Així, no és que València s'assembla a Roma. És que és Roma. O millor dit, Roma és València. Beuter continua: «Diu lo Annio Solino en lo principi de la seua crònica que molts foren de opinió que la Roma de Itàlia fon primer nomenada València y après Roma, per ser estos vocables de una mateixa significació en diverses lengües».

Es fa necessària una pausa. Un breu moment de silenci. Un instant per a assimilar la troballa. I després, la reacció: un calfred ens recorre l'esquena quan ens adonem de la magnitud de l'afirmació. Dins els honors propis de l'escalafó urbà, als valencians ens ha tocat la distinció màxima: compartir origen i urbanitat, amb la Ciutat per excel·lència de la humanitat. La ciutat de la qual el cristianisme i el paganisme feren l'origen del seu món, un origen espacial i cronològic. Més enllà del sabut «tots els camins condueixen a Roma» (i no en sentit figurat), quina altra cosa és que cada Nadal, el Sant Pare ens llance el seu missatge urbi et orbi fent del món, categoria distinta de la ciutat de Roma?

Però si el món es divideix geogràficament en dues categories, Roma i la resta, el temps es va regir, fins al naixement de Jesús de Natzaret, per la fundació de Roma: ab urbe condita, des de la fundació de la ciutat. No calia dir quina ciutat. No podia ser una altra ciutat. Roma era la mesura del temps i de l'espai.

Una altra coincidència amb València: el 1988, el País Valencià

va celebrar el 750 aniversari de la seua constitució política com a regne. La celebració es va fer set-cents cinquanta anys després, no de la unitat administrativa, ni de la promulgació dels Furs, ni de la presa de la darrera ciutat islàmica. No. Set-cents cinquanta anys després de l'entrada del rei Jaume I a la ciutat de València. També en aquest cas, els valencians contem el nostre temps, el nostre temps com a poble vull dir, a partir d'una ciutat.

Azorín comparava València amb Roma per les clavegueres obertes al si de la nostra ciutat fetes sota la dominació romana —gloriosa dominació, s'ha de dir, sobretot en comparació amb altres de molt més recents. Fet i fet, d'aquesta manera comença un dels seus articles reeditats recentment. Però el de Monòver, s'enganyava. Més enllà de l'obra civil, de la pedestre i necessària enginyeria de les aigües pudents, els elements de comparació es troben en el món paral·lel dels exercicis intel·lectuals, de les fantasies historicistes, de les llegendes immaterials i indemostrables. I és per això que hem de fer cas molt més a Beuter i no tant a Azorín. Comprendran vostès que, entre les clavegueres i les etimologies agosarades i un poc destrellatades, ens quedem amb aquestes darreres. Posats a descobrir errors, Azorín mateix s'enganyava quan atribuïa al rector Joan Salaia —rector, per cert, del nostre Estudi General—, un odi etern a la romanitat. Sembla —com ens diu Josep Corell—, que tot fou una llegenda d'Escolano i que aquell rector, que ha passat per antiromanista furibund, mai va ordenar el 1517 omplir els ciments del pont de Serrens amb les làpides romanes descobertes a València.

Segons l'amic Corell, no s'observa en l'epigrafia romana de València cap destrucció sistemàtica, si més no fins a l'afamada perduda del fris romà per l'Ajuntament de València fa pocs anys, atemptat a la romanitat valenciana perpetrat, no ja per un arquebisbe puntós, com fou Isidor Aliaga al segle XVII, quan va destruir dues làpides dedicades

a la família de l'emperador Deci, un dels més durs perseguidors del cristianisme i que, es trobaven a l'altar de sant Benet eren una provocació gratuïta—, sinó pels defensors de «lo nostre a Madrit» i els seus «assessors» de cultura. L'arquebisbe encara tenia una bona disculpa davant la història.

Certament, la romanitat existeix i la ciutat de València n'és una bona prova. Posats a comparar, Barcelona seria Milà i nosaltres, Roma. L'organització, la marcialitat i la puntualitat són sempre defectes septentrionals. Dues coses només diferencien València de Roma. La primera és que ens manquen les seues fonts. «El agua de las fuentes públicas de Roma són un record de la necessària servitud dels emperadors pel seu poble (el senatus populusque Romanus pregonava el binomi poble i senat, la base de l'imperi).

El poble romà habitava la millor i més gran ciutat del món, de la qual tothom volia fer-se ciutadà. Els serveis públics pregonaven la força i puixança de Roma. Les fonts públiques eren, al capdavant, un símbol de civilització i de qualitat de vida. Una de les experiències més gratificants a Roma és beure l'aigua fresca en una font situada en una raconada, un poc bruta i abandonada, dels vells barris romans en ple mes de juliol. A Roma, la set no és una necessitat, és un dret. Un dret que exercir per a poder beure de les fonts romanes, obertes, públiques, metàl·liques. Agafat d'una mà al fred, gelat mànc de ferro d'on brolla l'aigua, en l'equilibri inestable d'un peu en l'aire, un glop d'aigua unes gotes del qual rodien per la galta i el coll, sembla com si el temps no passara. Esclaus i serfs, ciutadans i soldats, magistrats i artesans, romans de tots els temps i condicions bevent l'aigua fresca d'una ciutat eterna...

La segona cosa que ens diferencia és l'actitud estètica d'amb-

dues ciutats davant la modernitat. La nostra entranyable alcaldessa no és Rutelli, l'alcalde verd de Roma, un poc «chic», segons diuen els que el coneixen, un «ecologista al baño de María», com el va definir Enric Juliana a La Vanguardia fa poc. En aquest sentit, València és més com Madrid (i per tant, més en la línia d'Álvarez del Manzano): castissa i historicista. Davant el segle XXI, València es desperta parisenc i un poc de sarsuela, amb un desig irrefrenable de tenir una Plaza Mayor, com la de la villa y corte. A Roma podria disculpar-se que el seu alcalde fora un afeccionat al revival. Podríem disculpar fins i tot un cert toc «imperial» en les seues intervencions en la ciutat (s'imaginen la ciutat plena de columnes commemoratives o d'arcs triomfals?), amanit amb un poc de neofeixisme estètic —en absolut deplorable, cal dir, des del punt de vista artístic. Però no ha estat així. La Roma de hui transmet classicisme, però no mal gust i, pel que sembla, celebrarà el jubileu de l'any 2000 sense un paisatge urbà dominat per la falsificació historicista. Per cert, us adoneu que, en aquest jubileu, Roma i Jesús resten units en una peripecia de la història? L'origen pagà i l'origen diví de la nostra existència, del nostre temps, del nostre espai celebren tot plegats una efemèride a recordar.

Tot i aquestes diferències d'última hora, em reconec definitivament passejant per Roma (cosa que no puc fer ni a París i molt menys a Londres). Em reconec en les coses bones i en les coses roïnes, també. València és llatina. València és, al cap i a la fi, romana. Sobre un mapa d'Europa, som un puntet del mateix color que altres ciutats de semblant llinatge. València és germana de Roma (o viceversa) i cosina de Florentia, Vincentia o Potentia. No hi ha família més noble al món!

Jo, a Roma, soc valencià, és a dir, romà. Jo a València, soc romà, ço és, valencià. Jo, ací i allí, em considere tot un clàssic quant a ciutats. Ω

La baralla de l'Ateneu

JOAN CABOT CALÇAIEU

Em penso que ho vaig llegir a la *Història de la literatura catalana* de Riquer, Comas i Molas. He regirat els volums, però no hi he trobat el paràgraf que buscava. Tant se val, perquè ho recordo bé. Es tracta de l'episodi de la baralla de l'Ateneu Barcelonès, l'any 1895. L'Ateneu era aleshores la institució cultural més prestigiosa de Barcelona —més que la Universitat, que estava molt desacreditada. La llengua oficial única de l'Ateneu havia estat sempre el castellà: tot acte acadèmic i tot tràmit formal es resol·lia en la llengua de Cervantes. Fins que l'any 1895 hi ha eleccions per renovar la junta directiva

de l'entitat i s'hi presenta per primera vegada una candidatura catalanista, encapçalada per Àngel Guimerà i amb la participació de Joan Maragall. Els catalanistes guanyen, i arribat el moment de fer el discurs inaugural, Guimerà l'amolla en català, sense avis previ. L'auditori era majoritàriament catalanoparlant. L'efecte d'oïr declamar en vernacle un sermó "oficial" va fer una impressió vibrant. Allò no havia passat "mai". El sector castellanoparlant de l'Ateneu es va indignar espontàniament; trobaven que "allò" era una provocació intolerable; van aixecar la veu, es van sentir paraules gruixudes i tot d'una es

va arribar a les mans: els dos sectors de l'auditori es van rompre les cadires pel cap i els castellanistes repantans van ser expulsats de la sala a empentes, escales avall. A partir d'aleshores, el català va ser la llengua d'ús normal —a tots els nivells— de l'Ateneu Barcelonès. Seguint l'exemple de l'Ateneu, poc després es catalanitzarien el Col·legi d'Advocats de Barcelona, el de Procuradors, etc.

La baralla de l'Ateneu va ser això que avui en diem un "conflicte lingüístic" —en el sentit més literal i físic de l'expressió—, resolt a favor del català. L'aspecte que em sembla més rellevant de l'episodi és precisament un que no es veu: el *sentiment de legitimitat*. Perquè sí: hi hagué la decisió audaç de normalitzar el català per la via dels fets consumats, hi hagué els crits i les protestes, les enganxades físiques i les cadires rompudes... Però al darrere de tot això hi havia el sentiment pregon que la catala-

nització era un fet de justícia, que una legitimitat enorme avalava l'expansió de l'ús del català. Aquells ateneïstes s'havien de sentir carregats de raó per defensar a cops de cadira el dret a usar el català amb normalitat. Aquell incident ens hauria de fer reflexionar.

Em demano, per exemple, quants connacionals defensarien avui a cops de cadira el dret a viure en català. Les cadires tenen la seva importància. I, concretant un poc més, també em demano el que segueix. Està preparat l'actual Govern Balear per aguantar amb fermesa els cops de cadira que li cauran damunt si desplega normativament la Llei de Normalització i la fa complir? Ha assumit el PSM que el conflicte és inevitable i necessari si es vol normalitzar el català en tots els àmbits de la vida pública? Està disposada la Conselleria d'Educació a rompre una bona partida de cadires per fer

complir primer el decret de mínims de català a l'ensenyament i després anar més enllà? Té, la nova Direcció General de Política Lingüística, l'empenta i la fortaleza necessàries per engospar rabiades, insults i flammades sense deixar-se acoquinar?

Encara no hi ha una resposta clara per a aquestes preguntes, però em temo que no. M'ho fa pensar el fet que UM i PSM acceptin dòcilment de ser representats a Madrid per un senador que només parla espanyol; el fet que el curs escolar ha començat enguany amb pèrdua de suports de llengua catalana i d'àmbits d'acollida lingüística a diversos instituts de les illes; la inhibició del delegat d'Educació a les Pitiüses davant els atemptats contra el català perpetrats a l'institut de Santa Eulàlia; la inacabable por dels *pesemeros* a la bubota de la "fractura social"... Is·loren, en el corrallet, noves reculades. Ja en parlarem. Ω

L'antifranquisme a Mallorca. VI LLIBRE

(Les lluites dels anys noranta)

L'amagatall: literatura i lluita antifranquista.

Una novel·la-homenatge a la generació d'antifeixistes dels anys trenta

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

L'origen primigeni de la novel·la *L'Amagatall* parteix en el fons de la idea, moltes vegades ajornada, de retre un particular homenatge a la generació de republicans mallorquins -i igualment als estrangers- que volgueren modificar, amb l'adveniment de la República, les injustes i caciquils estructures econòmiques i culturals de Mallorca i de l'Estat a partir de la proclamació de la República

L'origen primigeni de la novel·la *L'Amagatall* parteix en el fons de la idea, moltes vegades ajornada, de retre un particular homenatge a la generació de republicans mallorquins -i igualment als estrangers- que volgueren modificar, amb l'adveniment de la República, les injustes i caciquils estructures econòmiques i culturals de Mallorca i de l'Estat a partir de la proclamació de la República espanyola el 14 d'abril de 1931. Aquesta obra, guardonada l'any 1999 amb el III Premi de Novel·la "Miquel Àngel Riera" i publicada en el mes d'abril del mateix any en la prestigiosa col·lecció "Tià de Sa Real" que dirigeix el professor i escriptor Pere Rosselló Bover, està basada en aquest mig segle (l'autor de la novel·la ja té més de cinquanta anys!) de relacions estretes amb lluitadors antifeixistes d'aquella època. En algun capítol ja he parlat de la decisiva influència que en la meua formació cultural -democràtica, revolucionària, humana- tengueren el pare, combatent anarcosindicalista, i l'oncle José, cap del Servei de Transmissions de la XXII Brigada de l'Exèrcit Popular. En aquesta inicial relació íntima, la més influent segurement- hauríem d'afegir la relació -a sa Pobla- amb personatges -grans personatges, excel·lents persones- que patiren en carn pròpia la terrible repressió de les autoritats fei-

La meua bona amiga Salvadora Canyelles, filla de Pau Canyelles. Pau Canyelles s'hagué d'amagar un parell d'anys per escapar de la mort decretada pels falangistes antiesquerrans de sa Pobla.

xistes. Parl ara mateix d'homes com Pau Canyelles (en "Pau Comas"), amagat durant anys en el sostre de casa seva, en el carrer Gran (ben a prop d'on viu el meu amic de la infantesa Sebastià Bennàssar 'Pelí'). I, sens dubte, m'influï poderosament aquest fet de conèixer a fons la història de Pau Canyelles i de la seva esposa, Rosa Vallespir Serra (de la casa dels quals sortí el pare per a casar-se amb la meua mare, Francesca Crespí "Verdera").

Als deu o dotze anys, ja havia escoltat nombroses històries de gent represaliada, de gent amagada

El pare i l'oncle ja m'havien narrat -o es contaven entre ells i jo escoltava, d'infant, al costat de la foganya, a sa Pobla- nombroses històries de republicans amagats a la península: homes emparedats en vida, trets a culatades si els trobaven els falangistes, morts sense contemplació enmig del carrer, davant l'esposa i els fills, sense cap mena de pietat. Ho comen-

taven amb en Guzmán Rodríguez Fernández (que formava part d'aquella munió d'excel·lents presoners bascs que tant ajudaren a sa Pobla al final de la guerra, aplicant els seus coneixements mecànics a la fabricació dels famosos motors d'extracció d'aigua poblers). Als deu o dotze anys, ja havia escoltat nombroses històries de gent represaliada, de republicans amagats. Quan, amb el temps, coneixent aquella heroica generació d'antifeixistes mallorquins i peninsulars, vaig anar aprofundint en la qüestió, més em seduïa la possibilitat de fer-ne una novel·la. Les històries de les persecucions dels republicans ha estat magistralment detallada en el famós Diccionari vermell escrit per l'amic Llorenç Capellà (que també coordinà, des de les pàgines del diari Balears, aquell recordatori dels fets més sagnants de la destrucció de Mallorca per part de falangistes, clergat i intel·lectuals del tipus dels germans Vilallonga (Miguel i Lorenzo). Anys més endavant, militant tant a l'OEC com en el

PSM, en parlava hores i hores amb aquests heroics supervivents de la desfeta. Homes i dones de més de seixanta anys (parl de finals dels anys seixanta i començaments dels setanta) que, malgrat les persecucions sofertes per part dels botxins de la l'antiesquerranisme nazifeixista, conservaven -dècades i dècades després dels fets que m'explicaven!- el mateix esperit de lluita i resistència de la seva joventut, quan, afiliats a Esquerra Republicana de Catalunya, el PCE, el PSOE, la UGT, CNT o el POUM, combatien per a portar (des de les revistes, des dels Ateneus) idees de justícia i llibertat a les classes populars. Sectors mantinguts -a força de sermons clericals, brutals ritmes d'exploació, fam i misèria de tot tipus- en una situació propera a l'extinció física i espiritual.

Intel·lectuals sense consciència; tipus Vilallonga o Joan Estelrich

La novel·la de la qual parlem, *L'Amagatall*, neix d'aquesta il·lusió per deixar constància escrita d'un món (sentimental, cultural, polític) exterminat a mata-degolla per la reacció illenca, espanyola i internacional (cal recordar la intervenció alemanya i italiana a les Illes, perfectament estudiada per l'historiador Josep Massot i Muntaner en nombrosos treballs) que, sens cap escrúpol, emprà, durant

molts d'anys, els escamots d'execució, la sang del nostre poble per a anar bastint les "excel·lents" creacions "culturals" dels vencedors. Repressió i torrentades de sang mallorquina que, per a més d'un d'aquests intel·lectuals sense consciència -tipus Vilallonga o Joan Estelrich, per exemple-, varen ser el fonament de llurs obres.

En Josep Muntaner i Cerdà, pobler d'origen pollencí, ha deixat constància d'aquestes provatures infructuoses d'escapar de les persecucions de l'antiesquerranisme feixista mallorquí i espanyol en el seu magnífic llibre de memòries *No eren blaves ni verdes les muntanyes* (Ciutat, Impremta Politècnica, 1988). Militant anarcosindicalista, lector de Victor Hugo i Émile Zola, explica molt bé el fracàs -inicial- de l'aixecament feixista a Pollença: "He de fer constar que les quaranta-vuit hores que fórem els amos absoluts del poble no vàrem matar ni detenir, ni ofendre cap veí que creguéssim de l'altre bàndol" (pàg. 24). I, pel que fa als "grans dipòsits d'armes" que tenien els revolucionaris pollencins (falsificació que serví als feixistes per a portar molts treballadors al paredó, així com als severs tribunals militars de l'època cent quaranta-sis republicans pollencins i peninsulars), en Josep Muntaner fa constar (pàgs. 24-25): N'hi ha molts que recorden el dipòsit d'armes i municions de què disposàvem: un caramull de pedres, algunes botelles incendiàries o inflamables, un parell d'escopetes de perdigons, així com també varies pistoles, la majoria espanyades..."

Josep Muntaner, aquest republicà pobler de tendència llibertària, es va haver d'amagar, en companyia del seu amic Martí Vicens (Bonjesús) per les muntanyes, fugit ja, el mateix dia de l'entrada de l'exèrcit a Pollença, de la segura mort que li desitjaven els dretans

Josep Muntaner, aquest republicà pobler de tendència llibertària, es va haver d'amagar, en companyia del seu amic Martí Vicens (Bonjesús) per les muntanyes, fugit ja, el mateix dia de l'entrada de l'exèrcit a Pollença, de la segura mort que li desitjaven els feixistes antiesquerrans pollencins. Malgrat no

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA VI LLIBRE

de M. López Crespí

Cada quinze dies a L'ESTEL (d'agost de 1999 fins a l'agost de l'any 2000)
Per demanar números endarrerits, telefona al 971 26 50 05

El número 101 del carrer Gran de sa Pobra. Casa on romangué amagat Pau Canyelles, perseguit per l'antiesquerranisme nazifeixista. La finestreta de dalt era la de l'habitació que li feia d'amagatall.

estigués amagat dins un enfony com el protagonista de L'Amagatall, o per coves i muntanyes (el santamari Jaume Tries hi romangué tretze anys, per enfonys muntanyencs, fugint dels botxins de la dreta antirepublicana), també patí enormes sofriments pels entrefors de les serralades de les contrades que coneixia (Puig Gros de Terelles, possessió de Llinars, La Coma d'En Xeixa, pinar de Can Sales, carretera vella de Lluc, Fartàritx, puig de Tomir...). Subsistí a base de figues, cara-

gols torrats (que feien mal de panxa i provocaven unes diarrees terribles)... Sort d'algun pagès, que, jugant-se la vida, oferia als perseguits un plat de sopes amb col, alguna sobressada, un poc de pa amb formatge... Finalment -segons explica Josep Muntaner- no li quedà més remei (a ell i al company de dèries llibertàries, Marí Vicens) de provar d'arribar fins a sa Pobra, on l'autor de les memòries que comentam tenia una germana.

Som en el mes d'agost de 1936. La sang va a lloure pels

camins de Mallorca. Els botxins de la dreta clerical i militarista, àvids de sang comunista o simplement republicana, cerquen a la desesperada cossos per a l'escorxador. Josep Muntaner explica la tragèdia que va ser anar esquivant -des del Tomir fins a poder entrar d'amagat a sa Pobra- aquests escamots de caçadors de sang humana: la bèstia antiesquerrana nazifeixista. El protagonista de No eren blaves ni verdes les muntanyes conta com s'apropa a sa Pobra des de les cases de la possessió de Son Cladera "a una distància d'uns sis o set-cents metres del creuer de la carretera Alcúdia-Palma i Pollença-sa Pobra". En aquells moments ja saben que han començat les execucions en massa per tots els indrets de l'Illa. S'han d'amagar. Cercar un amagatall (L'Amagatall que descriu la novel·la guardonada amb el Premi "Miquel Àngel Riera"). Els és necessari burlar els escamots d'extermini abans que sigui tard. Els poden detenir en qual-sevol moment i, després de cruels tortures (obrir-los la panxa, cremar-los de viu en viu, matar-los a cops abans de pegarlos el tret de gràcia...), matar-los sense misericòrdia. Llavors, en aquell estiu de 1936 que recordam, tot llegint el llibre de memòries de Muntaner i Socies, veiem els perseguits, esgotats, morts de fam, sense poder moure's pels dies de caminar pel rocam, entre matolls, amb barba de dies, sentint els trets de les execucions des dels provisionals amagatalls de les muntanyes. Imatges d'una brillantor literària molt més reeixides que tanta fullaraca a què ens tenen acostumats els "exquisits", els grafòmans del no-res. Explica Josep Muntaner: "Vàrem estar a l'aiguait, esperant l'horabaixa entrada de fosca, hora en què els treballadors del camp, ja de retorn de la feina, conflueixen a aquell

punt, formant-se una llarga file-ra de carros i de gent a peu. En Bonjesús amb un sac buit damunt l'esquena i jo amb un capell de palmes i en cos de camisa, mesclats amb aquella caravana, ens confongueren, darrera un carro, talment dos jornalers. Ja prop de sa Pobra, havent passat el cementiri, vàrem voltar a la dreta, seguint el camí dels Traginers, i entràrem al poble pel carrer del costat de l'Escola Graduada. Davant aquest edifici hi havia un grup de joves falangistes que em coneixien prou, però com que ja era de nit i degut al meu capell no em repararen".

Just proclamat l'estat de guerra, amb els feixistes enmig del carrer a la caça de "rojos y masones", comença la cremada dels locals de l'esquerra i es donen les primeres detencions i assassinats

Un altre possible protagonista de la novel·la L'Amagatall podria haver estat Jaume Tries "Norat" (entrevistat per Mateu Morro en "Memòria civil" del diari Balears el 2 de novembre de 1986). Nascut el 1916, membre des de ben jove de l'UGT, fundà les Joventuts Socialistes Unificades i anys més endavant col·laborà políticament amb el seu pare, Honorat Tries, que militava en una cèl·lula comunista de Santa Maria del Camí. Evidentment aquesta dedicació a la militància obrera significava sentència de mort per part de la dreta antiesquerrana santamariera. I així va passar: just proclamat l'estat de guerra, amb els feixistes enmig del carrer a la caça de "rojos y masones", comença la cremada dels locals de l'esquerra i es donen les primeres detencions i assassinats. Quan Mateu Morro li demana, en l'entrevista abans esmentada, com

saberen que havia esclatat la guerra, el nostre protagonista contesta: "Eren les festes de Santa Margalida, per això el dilluns dia 20 era festa a Santa Maria. Sentíem les notícies de la ràdio al cafè de Can Mort, i varen venir tres oficials d'Alcalà. Pegaren grapada a l'altaveu i el feren volar per allà i, pistola en mà, parlaren amb el batle. Després anaren al local de l'agrupació socialista i tot el que hi havia ho tiraren per les finestres enmig del carrer i allà ho feren cremar". Amagats -pare i fill- per les muntanyes, amb els escamots dels dretans antisocialistes que els volien matar, Jaume i Honorat Tries ("Norats"), troben emperò l'ajut d'algunes persones amigues que, jugant-se la vida -ajudar un esquerrà perseguit era pena de mort-, {faltava aquesta coma} els envien una mica de menjar i roba. Com explica Jaume Tries: "Pensàvem que [la sublevació feixista contra la República] seria cosa de tres o quatre dies o d'una setmana. Però desgraciadament la cosa no va anar com pensàvem i hi vàrem estar [amagats] tretze anys. Trobàrem persones que ens ajudaren, gent de Santa Maria, de Bunyola i fins i tot de Ciutat, que ens procuraven roba, menjar i informació, que era el que més falta ens feia per aguantar la batalla. Un matrimoni valencià de Ciutat ens enviava menjar i roba... Hi havia gent que ens deia: 'vos deixarem això a tal banda i vosaltres hi anau i vos ho enduís com si ho robàssiu', altres ens deien que no ens podien donar res, però que anàssim a ca seva i que ens enduguéssim gallines o el que fos".

Com deia al començament d'aquest nou capítol de l'Antifranquisme, és l'exemple d'aquests mallorquins i espanyols antifeixistes, d'aquests republicans dels anys trenta (Pau Canyelles, Jaume i Honorat Tries, Jaume Serra Cardell o els carabiners de sa Pobra afusellats pels militars, la resistència política i cultural del meu pare, l'exalferes de la República Paulino López o dels oncles José i Juan López, i tants i tants d'altres homes i dones de la nostra terra que tot ho donaren per la llibertat dels mallorquins, de totes les nacions de l'Estat), fou l'exemple d'aquests homes i dones, deia, el que contribuï a anar creant dins la meua consciència la necessitat de retre aquest homenatge a aquella heroica generació d'antifeixistes. D'aquí, de l'experiència directa amb els millors homes i dones que ha donat la història de les Illes, sorgeix, aquests darrers anys -a començaments dels noranta- la idea inicial que, treballada a poc a poc, donarà lloc a L'Amagatall. Ω

Premi de Novel·la Ramon Llull 1985

Miquel Ferrà El misteri del Cant Z-506

Una vida i una mort enigmàtiques en el cor de la guerra civil.

Planeta

L'AMAGATALL

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

"SA NOS TRA"
CASA DE BALEARS

Alguns dels llibres més importants que s'han escrit a les Illes fent referència als esdeveniments de la guerra civil i a la repressió dels falangistes contra el poble i l'esquerra mallorquina.

S . O . S . R A C I S M E

Com aprendre a ser tolerants

PER MARINA FERRÀ-HAMELYNCK

Avui en dia a Mallorca vivim en una societat cosmopolita que acull a molta gent d'altres contrades del món, especialment alemanys però també magrebins, senegalesos, xinesos, etc.

Aquesta situació provoca que els professionals de l'ensenyament s'hagin de plantejar com afrontar les diferències individuals dins la classe. Per això és important que des de l'escola es promoguin actituds de tolerància per tal de facilitar la integració a totes aquelles persones que han triat la nostra illa com a lloc de feina, i especialment als fills d'aquesta gent. Desgraciadament en la nostra comunitat hi ha formes de racisme i d'intolerància dins les aules. Tal com expressa el catedràtic de la "Universitat Complutense" de Madrid, en Tomas Calvo Buezas: "Una societat, quan és veritablement democràtica, ha de creure fermament, no només en els valors de la igualtat i de la llibertat, sinó en què és possible construir, malgrat les dificultats, una convivència social comunitària; en que aquests valors es reflecteixin a la realitat transcendent la proclamació verbal. I aquesta esperança en una societat igualitària ha d'ésser encara més forta i viva a les institucions educatives, i particularment en els joves, que han de ser per excel·lència oberts al futur, als altres, al món a l'aventura de la vida. Ells més que ningú, han d'apostar sense por per una (...) Europa pluriètnica, multiracial i mestissa. Aquest serà el repte del pròxim mil·lenni, en què els nins i els joves d'avui en dia seran els protagonistes i els actors principals del proper segle XXI. D'aquí la radi-

cal importància d'educar als joves en la tolerància i el respecte a la diferència. La democràcia és el triomf de les majories, però una veritable i autèntica democràcia es fonamenta en el respecte a les minories, siguin aquestes polítiques, ideològiques, religioses, lingüístiques o ètniques.

l'escola - per mitjà del seu context com a comunitat oberta i tolerant - i particularment per mitjà dels seus mestres i professors, ha de ser un espai sociopolític rellevant i transcendental per a la formació d'aquestes actituds de tolerància i d'aquells valors d'igualtat i solidaritat, fonaments de tota societat democràtica, i de màxima importància en el món del futur, cada pic més interdependent, pluricultural i sense fronteres. (...) "

La tolerància, però, no hem de pensar que neix del relativisme cultural ni de la neutralitat moral, sinó que és una mostra de fortes conviccions ideològiques. No s'ha de ser tolerant amb tot. És necessari actuar contra totes aquelles accions que suposin la vulnerabilitat dels drets dels més febles. Per això és necessari educar a la persona en els sentiments positius i les conviccions morals i posar com una exigència el respecte cap al que és diferent, respectant les minories i reforçant l'autoestima d'aquelles persones que els costa sentir-se integrades.

Ahora de defensar els indefensos pot ser moralment lícit permetre un mal podent impedir-lo en atenció a un bé superior o per evitar mals majors. Per exemple de vegades és millor dir una mentida si aquesta salva la vida d'una persona.

Un botxí racista nazi assassinant jueus i comunistes.

És necessari que hi hagi un equilibri entre tolerància i intolerància, ja que no es pot tolerar el mal, el feixisme, el nazisme... Si no ens posicionam cap a l'atac a totes les formes d'autoritarisme, sigui de dretes o d'esqueres, correm el risc de convertir-nos en col·laboracionistes de la intolerància que hi ha al nostre voltant.

Per això tal com ens segueix comentant en Calvo Buezas en la con-

fecció i la planificació del currículum escolar és necessari:

"1) Aprofitar pedagògicament i destacar l'actual proclamació dels valors de la igualtat i la defensa dels drets humans, així com la condemna del racisme.

2) Aplicar, concretar i referir aquests principis de la igualtat i la condemna del racisme a l'entorn local, autonòmic i europeu. Hem vist que és en això en el que fallen els textos escolars actuals, essent educativament necessaris.

3) Revisar la presentació en els textos d'història de la conquesta i colonització espanyola.

4) Desenvolupar més el paradigma axiològic del pluralisme cultural i del dret a la diferència. Per això és necessari ampliar els cercles d'identitat; rebutjar la consideració de que hi ha cultures inferiors i superiors; respectar les diferents cultures que conviuen a l'escola, etc.

5) El mal, la fam, l'explotació, la marginació, la pobresa i el barraquisme no s'han de situar a "l'altre món" en el dels "altres" sinó en el nostre entorn, localitat, regió, Europa.

6) Finalment, és necessari omplir el buit dins l'actual disseny curricular amb nous continguts sobre minories ètniques a Europa." Ω

DEDICAM AQUESTES PÀGINES A LES O.N.G.S. I A TOTS AQUELLS GRUPS, PERSONES I COL·LECTIUS QUE LLUITAN PER LA SOLIDARITAT I LA TOLERÀNCIA

Valors socials i racisme

PER MIQUEL FERRÀ MARTORELL

La crisi de les ideologies, dels ideals o dels valors socials i també la crisi d'idees solidàries o altruistes, que per a molts d'avui en dia és la vanitat de l'esforç en benefici d'altri, ens condueix a l'obra artística de l'art per l'art, la bellesa per la bellesa, que al cap i a la fi no és més que una forma d'egoisme. Contemplar el "cromatisme diví d'una floreta" mentre a la nostra esquena es mor de fam una criatura humana o es troba a la UVI víctima dels maltractes d'uns pares desnaturalitzats, és una de les formes més cruels d'egoisme que l'artista, l'escriptor, el poeta puguin patir. Segons els artistes que fan de l'art una litúrgia buida de contingut humà i terrenal, el que puguin pintar o escriure. Teresa de Calcuta, Metges sense Fronteres o els preveres de la Teologia de l'Alliberament estaran mancats de tot contingut estètic i es trobaran amants d'un llenguatge bord, profa, pam-

fletari, indigne i vulgar.

Aquest sentit de les coses ha arribat fins i tot al carrer. Abans, el jovent del carrer feia pintades que tenien un cert missatge. Política, passió amorosa, protesta proletària, agraïment col·lectiu, revenja particular... Avui, les pintades, molt més artístiques i decoratives, res diuen, no són cap missatge i només marquen el territori de les bandes urbanes.

El mateix s'esdevé amb l'art que ara en els anys 90 s'ha posat de moda i que amaga si vos hi fixau bé una bona dosi de memfotisme i covardia.

Recordem el que deia Francesc de Borja Moll tot parlant de Bernat Vidal:

"En Bernat en sabrà, d'escriure en mallorquí; i molt. La seva prosa és àgil, expressiva i depurada, sense arribar a ser purista que és un vici." I Charles Péguy tampoc es mossegava la llengua quan afirmava: "El pitjor no és tenir una ànima perversa

Escut dels voluntaris nazis anticomunistes dels Països Baixos.

sinó una ànima acostumada.", és a dir, aquell esperit que no es commou al davant de la injustícia, que passa dels altres, que no cerca els valors ètics i que resta mediocre i egoista.

Fins a quin punt l'estètica ens pot redimir de la manca d'ètica?

Existeix un neo-feixisme intel·lectual? Propugna l'elitisme com a fórmula final de lector i consagrat i retorn a la disciplina neoclàssica? Cerca la bellesa per la bellesa sense cap implicació ideològica-social? Justifica el mal o ho glorifica, aclarint que no necessita cap justificació? Considera el poeta com un ésser superior, la veu dels déus, que es troba per damunt del bé i del mal, és a dir, el superhome dels nazis?

Si les respostes són afirmatives haurem de reconèixer que anam per un terreny llenegadís i que el racisme costumista, social, ideològic és present en el món dels llibres de la mateixa manera que és present en el carrer. Ω

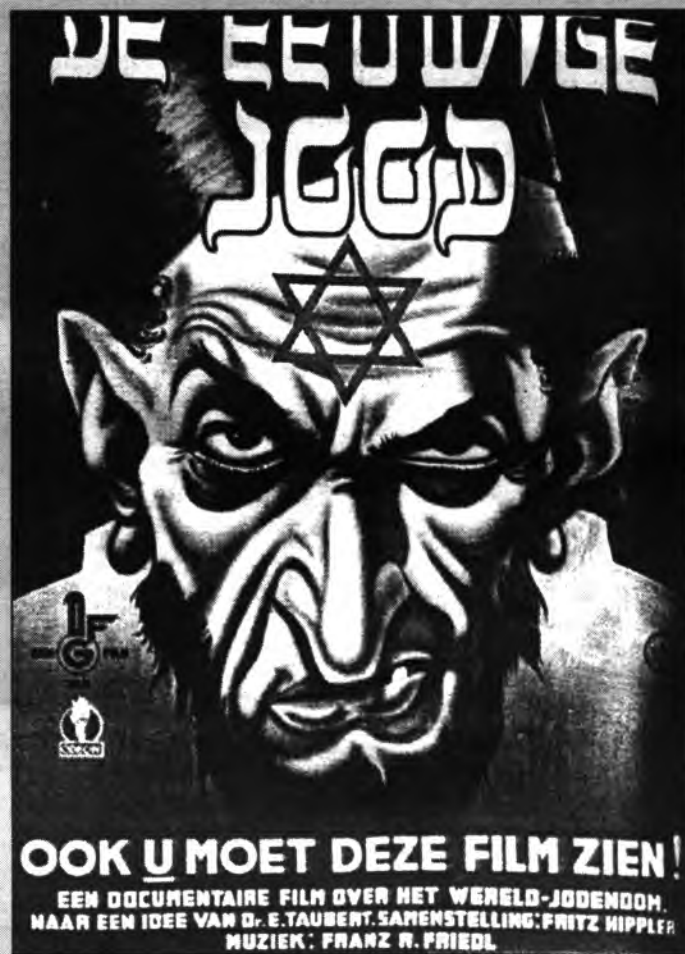
El racisme a Mallorca

Quan els falangistes ens ensenyaven a perseguir xuetes

PER MIQUEL LÓPEZ CRESPI

Quan tenia tretze anys, a sa Pobla, ja no podia suportar les falsedats de la "Formació del Espiritu Nacional". El professor de "política", com anomenàvem aquella monstruositat sense cap ni peus de la història oficial feixista, no era pobler. Cada matí, amb una moderna moto "Guzzi" -una meravella de la locomoció en un temps sense els moderns cotxes esportius del present-, arribava a l'Institut. Per les converses que sentia a casa, per les fotografies de la família, les velles revistes trobades al canterano, intuïa que els autèntics herois, els "bons", eren els republicans, l'exèrcit popular, les milícies antifeixistes en les quals, al costat de Durruti o Modesto, lluitaven el pare i els meus oncles.

Capvespres plujosos plens de citacions de Franco i José Antonio, els Reis Catòlics Isabel i Ferran, escoltant, sense

Els nazifeixistes insulten i criminalitzen els pobles que consideren "inferiors". Cartell de propaganda nazi contra els jueus.

poder-hi fer res, les "heroicitats" dels defensors de El Alcázar de Toledo, la Gloriosa División Azul. Mirava per la finestra en uintent desesperat d'alliberar-me de l'eterna farsa que pujava per dominar el meu sperit infantil. Rememorava tonades del camp, rondalles de la padrina. Qualsevol cosa em servia per no haver d'aprendre l'absurd diluvi d'oc que no tenia res a veure amb la meua vida particular, amb la família ni amb el meuoble.

El ferm iuig als homes de la Falange es consolidà després d'anar a un parell de campaments del "Frente de Juventudes". Era una obligació, de voler aprovar l'assignatura que el donava el professor inquiet. Per molt bones notes que hagués obtingut, si no anava al campament, suspès.

S'anomenava "Campamento de la Victoria". Les tendes de campanya ocupaven una bona extensió dels boscos de pins que havia anant a

l'ermita de la Victòria. Allà, disfressats de joves falangistes, amb el jou i les fletxes al pit, accentuaven el rentat de cervell amb combinació amb un parell de clergues que cooperaven activament amb els falangistes. El primer que ens ensenyaven fou perseguir els xuetes. Record el capellà, amb camisa blava, a l'horabaixa, després d'haver dinat, repetint un per un -perquè els aprenguéssim de memòria- els cognoms dels qui -deia, furiós- havien ajudat a matar Nostre Senyor Jesucrist. Al poble, tenia molts amics que s'anomenaven Picó, Pomar o Segura. Mai els havia relacionat amb crim tan gran contra la humanitat! El mossèn i el professor de "Formación del Espiritu Nacional" assenyalaven, amenaçadors, els companys del campament que tenien la desgràcia de ser portadors de tals cognoms: "No te escondas entre los compañeros, Valls!"; "Eres un cobarde, Miró, de la 'raza' tenías que ser!"; "Agüeló... dime... ¿de dónde saca el

dinero tu familia, si no trabajas en el campo?". Allò era una follia. Els pobres al·lots no sabien on amagar-se. Tornaven vermells. Crec que mai he vist patir tant un infant. Era pitjor que si els haguessin pegat amb un fuet o amb un garrot fins a fer-los sang. A les nits, grups de companys fanatitzats per les autoritats del campament anaven de tenda en tenda i tiraven aigua damunt els pobres "xuetes", els pintaven la cara amb pasta de dents o carbó. Aquella inhumana unió entre la Falange i els capellans per a fer la vida impossible als meus amics del poble, els desgraciats que tenien la mala sort de portar els cognoms blasfems, acabà de consolidar el meu odi visceral per tot el que tingués a veure amb José Antonio, Franco, el jou i les fletxes, els "Gloriosos defensores del Alcázar" o el "Imperio Español de Isabel i Fernando". Ω

Himmler, seguint les instruccions del botxí Hitler, ordenà l'extermini de tots els jueus i comunistes d'Europa.

Guerrillers soviètics assassinats pels nazis en el front rus.

Un oficial nazi assassinant una guerrillera comunista soviètica.

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

Llog per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Cerc cases per llogar tot l'any, amb piscina. Tlf. 971 867284.

Cediria amarrament al club nàutic s'Arenal a canvi de compartir barca de pesca esportiva. Tlf. 971 74 05 25.

Venc pis a s'Arenal prop de la platja. 971262046.

Venc mobles antics. Tlf. 981 867 286.

Venc local comercial amb apartament a la barriada de l'Ullal de Pollença. Tlf. 981 865 428.

SERVEIS
PROFESSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanau per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380.

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239.

Pneumàtics Son Ferriol. Equibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualche vidre trencat, crida al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Es confecciona o arregla qual-

sevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netedat i rapidesa. Tel. 771005.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

Cerc feina per guardar nins a la comarca de Cala d'Or. Tlf. 842156.

Jubilat de 60 anys, s'ofereix per cuidar jardí, garaix, xalet, etc. Carret de conduir camions i cotxes. Tel. 971477217.

Cerc al.lota en règim aupair. 28.00 mensuals, cuidar nadó 11 mesos, matrimoni fent feina fora, Cridar de 8-8'30 matí o a partir de les 10'15 del vespre. 971757831.

PERSONALS

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talieu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somnieu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al.lots i al.lotes que com nosaltres estiguen penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensin la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides, etc. Abstenir-se els qui vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

Pensionista de 78 anys, 1'80 d'altura, català. Vull conèixer senyora pensionista entre el 50 i 70 anys, per no estar tot sol. Tenc bona pensió i pis amb 5 habitacions i dos banys. Cerca'm al 462536. Ferran.

Hola! Som una al.lota felanitxera. Som molt independentista, i estic boja pels Sau, pels Ocults i pels Pets. Segur que si m'escriviu feim una gran amistat. Som molt divertida. Adéu. M. Glò-

ria. Carrer d'en Magallanes, 29-07670 Porto-colom.

Vull intercanviar revistes, còmics, fanzines i adhesius amb tots aquells joves que estiguin orgullosos de tenir sang catalana o basca a les seves venes. Pau Arranz-C/2 Volta 31-07209 Son Mes-quida-Mallorca.

Cerc al.lota fins els 33 anys amb les ungles llargues, romàntica, una femella maca. Escriviu-me a: Óscar, C/Ausías March, 36-6-1 07003 Ciutat.

Jove de 29 anys, fadrí, amb estudis universitaris, agradós i simpàtic, desitjaria conèixer al.lota formal de 20 a 27 anys. M'agrada el ball de saló i som bastant actiu. Anima'ti escriviu-me a l'apartat 690 de Ciutat.

Hola, Em dic Raquel i tenc 14 anys. Tenc ganes d'escrivir-me amb gent de 14 a 16 anys. Si vols escrivir-me... Raquel González-C/ Ansel Calvé, 13, 1º 3º. 08950 Esplugues de Llobregat (Barcelona).

Cerc al.lota sense fills de 22 a 28 anys. Signe Lleó o Sagitari, que sia capaç d'estimar sense traïció. Telefona'm al 512018 dies feiners a partir de les 23 hores.

Atenció: administrativa cerca amigues i amics per a sortides, excursions, i a l'estiu anar a la platja. Bústia Postal 1400-07080 Ciutat.

Som un alemany de 38 anys, cerc amigues i amics per a sortides i més. També vull estudiar la llengua mallorquina. Escriviu-me a la Bústia Postal 97-07080 Ciutat.

Sóc un noi de 31 anys. Solter. No minusvàlid. Voldria mantenir correspondència amb noia minusvàlida que tenguí bon caràcter, culte, es senti sola.

En Martí Bissellach de 31 anys, 178 d'altura, és carnisser a un supermercat de can Pastilla. Cerca al.lota morena per a compartir la vida. 619 881 154

Escriviu a la Bústia Postal 163 - 08400 Granollers (Vallès Oriental).

Capritxós, especial, diferent i atractiu jove de 27 anys, cerca dona independent i intel·ligent que vulgui companyia, carícies, massatges i sexe durant les seves estades al principat, a canvi d'ajuda econòmica. Manel 907843901-973603214.

Hola, al.lotes, noies, ragazzas. Som dos joves de 24 anys, morens i atractius que desitjan conèixer al.lotes enroldades i catalanoparlants, si és possible, per a fer acampades, organitzar festes, sortir e marxa i passar-ho bé durant l'estiu. Som genials. Anima't que ets jove. Escriviu a C/ Joan Alcover, 1 Algaida (Mallorca) C.P. 07210.

COMUNICATS

La Generalitat de Catalunya ofereix a entitats i de franc llibres, fulletons i material informàtic sobre la nostra història nacional. Per rebre'ls, cal enviar una sol·licitud a la Generalitat fent esment de l'entitat, adreça, telèfon, l'ús que hom en pensa fer i el nom complet del qui fa la petició amb la signatura i segell de l'entitat. Molt indicat per a professors d'història, ciències socials, català, centres d'ensenyament, biblioteques...

Si vols rebre la revista L'ILLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Polígon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els traïdors, contra l'explotació obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col·laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la Fundació per la Pau (entitat contra l'armamentisme i la guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjamí Planes, CSEM, passatge Miquel Carreres, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114.

Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'Apartat 15.071 de Barce-lona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Rus-sinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present dels dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriviu-nos a: Baigorria 1337 .200 Rosario-Argentina.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV @vlc.servicom-es

Vos recomanem boicotejar les ONG's espanyoles AGNUR España, Médicos del Mundo i Unicef amb els bancs espanyols Central Hispano i Banco de Santander que els donen suport.

Subscripcions gratis a còmics en català per a nins de 6 a 10 anys. "El Llaüt de Xàbia" - Apartat 53-Xàbia 03730 Patrocinat pel Magnífic Ajuntament de Xàbia.

Cursos gratuïts de llengua andalus. Podeu adreçar-vos a: LLENGUA (Ensenians a Dittansia de la Yenwa Andalus) P. Pedro Romana, 1-4-2-14007 Còrdova.

Si ques recibir el Puxa Asturias en to casa, y de baldre, sólo tienes qu'enviar la direcion a: Endecha Astur-Puxa. Cai Llangreu, 10, 2º-Xixon 33206-Asturies.

La meua col·lecció té 20.000 adhesius polítics. Faig exposicions. Crec persones que hem facin arribar enganxines de l'Esquerra Revolucionària. Paniello-Apartat 139 - 22400 Monsó-Osca.

"El Full" és una publicació interna de l'Associació Roca i Ferreres. Si voleu rebre'l gratuïtament comuniqueu-nos el vostre nom i adreça: Apartat de correus 9247, 08080 Barcelona.

Lluita, la revista de l'independentisme valencià és a Internet: <http://www.estelnet.com/lluïta>.

Si voleu afiliar-vos a sindicats nacionals catalans: C. S. C * 93 4541188.

Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: Ajuda Evangèlica dels Països Catalans. Apt. de Correus 1.022. 12995 Castelló. Tlf. (964) 207607.

Els Castellans de Mallorca, necessitem gent!! Si t'agrada passar-ho bé. Si vols tenir nous amics sans i saludables. Si t'agrada fer pinya amb un projecte nou: Feste Castell!! Vine a veure'ns!! Assagem els dissabtes a l'Escola d'Adults son Canals. Carrer son Canals, 10. Telèfon 452414, Isidre.

Pintors, escultors, fotògrafs, etc., interessats en exposar les seves obres, així com gent interessada en comprar o simplement en visitar l'exposició del moment, podeu passar pel Café es Museu. Carrer Guillem Timoner, 10-Felanitx.

Grup folclòric sense gaire pretensions cerca sonadors i sonadores, cantaires i gent engrescada per seguir fent coses. Actuem alguna vegada, no guanyam gaire, però ens ho passam d'allò més bé. Ens reunim els dimecres a les 20'30 al Rafal Vell (Antiga escola). Som gent acollidora. Trucau al 971 505374

Els nacionalistes interessats per un sistema d'intercanvi cultural i turisme alternatiu per a nacions sense estat, podeu informar-vos a: Turisme Alternatiu: Bústia Postal 1.171 Castelló 12005. Es tracta d'un sistema de llarga trajectòria provada arreu del món, molt adaptable i econòmic.

Les persones interessades en les activitats de les Associacions i clubs UNESCO poden adreçar-se a la Federació Catalana de la Unesco: Mallorca, 207-08036 Barcelona. Tlf. 932534367.

Necessitam persones amb idees i ganes de tirar endavant la nostra llengua i la nostra cultura. Associació la Brúxola. Tlf. 93 4353323.

Coleccionau Fanzines? Voleu saber que fan els/les independentistes del Tarragonès? Subscribiu-vos al Butlletí del Col·lectiu independentista "El Timbaler de Bruc". Per 600 peles el rebreu cada dos mesos durant un any. Bústia Postal, 7- 43893 Altafulla.

Si us interessen les llengües minoritzades de més a prop, adregeu-vos a: *Llengües Vives*. Bústia Postal 5224/08008 Barcelona.

Si vol rebre l'*Euskararen Berri-papera* (en foraster) gratuïtament escriviu a: Hizkunta Politikarako. Wellingtono Dukea, 2 - 01020 Vitoria-Gasteiz (Araba).

Coleccionista d'adhesius compra, canvia, recolleix material d'esquerra revolucionaria o independentista. Coleccionisme I.S.G. Bústia Postal, 135-48980 Santurzi-Biskaia.

Col·laboreu! Ajudeu-nos! Per un projecte de documentació d'indrets de les Illes i dels Països

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL

Nom.....DNI

Cognoms.....Tel.

ATENCIÓ

- Escriviu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
L'ESTEL. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

RECORDA

Quan hagi llegit aquest
periòdic, si no en fas la
col·lecció, regala'l a un amic,
veí o parent
EL PAÍS HO NECESSITA

PETITS ANUNCIS

Catalans necessitem targetes postals (noves o utilitzades de "Escudo de Oro" Biblioteca Catalana de Krefeld - Box 1665 D-47716 Krefeld Alemanya. Tel. 07-49215126635.

Classes particulars. Totes les assignatures i tots els nivells. Petits grups. Professors/es titulats. Preus econòmics. Telf. 971467931. Ciutat de Mallorca.

Classes particulars d'hebreu, grec i llatí a tots els nivells. Jordi 971242795

Piano Blues, Jazz, Rock. Classes particulars. Harmonia moderna. 971242795 Nanel.

Atots els valencians que vulguen contribuir a la construcció nacional del País Valencià. L'associació cívica Tirant lo Blanc us espera. Som els nacionalistes valencians. 963879408.

Sóc professor d'una DIWAN (escola bretona) i escric i llig català. Envieu-me Informació sobre els Països Catalans, especialment de tema d'ensenyament: Gràcies. Joel Donnart-44, Hent Frinaoudour, Pencilhoad-F-22860 Plourivou Breizh/Bretanya - Estat francès.

El Call, la revista dels jueus dels Països catalans és a internet. <http://www.fortunecity.com/victorian/coldwater/252>.

Acaben d'editar-se els Evangelis segons sant Mateu, sant MARC i SANT Lluc, en versió interconfessional, en llengua catalana, en cassettes i CD. El seu preu per joc és de 3.000 ptes. Posteriorment s'editarà l'evangelis segons sant Joan. També hi ha editat tot el Nou Testament en Braille en llengua catalana, i edició interconfessional. Són 22 volums, i es poden demanar a Mn. Joan Magí, Parròquia de sant Pere i sant Pau, 43007 Tarra-

gona.

Grups de llenguets, està molt interessat en crear una penya d'aficionats de l'equip de rugbi català USAP. Interessats cridar al 971 200 810. Lluís.

Ha nascut Correfoc!!! Una revista de literatura i Història catalanes. 64 planes 250 ptes. Col·labora-hi o fes-te'n subscriptor. Tlf. 971 200 810. Lluís.

A Ciutat estam creant el primer equip de rugbi català de Mallorca. Els Almogàvers. Interessats cridar al 971 200 810. Lluís.

BORSA DEL MOTOR

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlarem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

Venc Harley Davidson Heritatge Softail Clàssic. Modelo 95 matrícula IB 1995 BY. Tlf. 971820717.

VENDES

Venc piano marca TLEYEL, un quart de coa, en bones condicions. Mig milió de pessetes. Tlf. 939 373 151.

Venc figures d'escalaïola noves per decorar o policromar: àngels, betlems, fruites, flors... per lots o a la menuda. Trucau capvespres i vespres al 971 29 44 44.

Venc embarcació Borràs 640. Bon estat i bon preu. Tlf. 971 865 405

Venc solar de 1.200 m². A la barriada de Bellavista, a ses Cadenes de s'Arenal. 8 milions de pessetes. Tlf. 971 441 629 - 971 441 289.

La democràcia exigeix retornar Ceuta i Melilla al Marroc

El Govern, la direcció del PSOE i els mitjans de comunicació, han bombardejat la ciutadania, des de les eleccions del 13J, amb el culebrot dels ajuntaments-autonomies de Ceuta i Melilla. En ambdues ciutats s'han succeït canvis en aliances que tenen en precari la majoria dels seus ajuntaments-autonomies.

De creure al senyor Aznar, al senyor Jauregui i als mitjans de comunicació espanyols, en aquesta places nord africanes de sobirania espanyola, la democràcia està en perill perquè ha aparegut un mafiós populista, El senyor Gil y Gil.

La ciutadania assisteix perplexa a l'espectacle d'innombrables grups polítics que ocupen escó en aquests ajuntaments-autonomies (escissions del PP en molts de casos, militants procedents del PSOE en altres. A l'escàndol que el responsable de política autonòmica del PSOE promogui l'expulsió dels militants socialistes **que se neguin a votar a favor del PP**. La primera pregunta que s'acosta als llavis de qualsevol és: quin Betlem ha fet allà el Govern, el PP, amb l'ajuda d'algué altre?

La segona pregunta és: per casualitat en Gil és l'únic mafiós que hi ha per allà? O més bé en Gil té tantes possibilitats de créixer perquè estam en un terreny particularment abonat per a les màfies?

I com que màfies i democràcia

són coses antagòniques, cau la tercera pregunta: Quina democràcia hi ha a Ceuta i Melilla?

Són ciutats **especials**, reconeix tothom, per la seva situació geogràfica i per la composició de la seva població. Geogràficament, Ceuta i Melilla estan dins del Marroc. La seva població, en part important, ens diuen que es **musulmana**, eufemisme per no dir que és marroquí.

Però també són ciutats especials perquè una altra part important de la població (el 40% en Ceuta) són militars, guàrdies civils, duaners, funcionaris diversos enviats des de la metròpoli amb sobresous (entre el 50 i el 70% més) com els que se solen cobrar en les colònies.

Entre marroquins i funcionaris forasters constitueixen la gran majoria de la població. El que significa que Ceuta i Melilla són allò que el diccionari anomena **enclavaments colonials**.

Quina economia pot florir allà? Només el contraban (inclòs el contraban d'emigrants) i els diversos tràfics (començant pel de drogues).

Quina democràcia hi pot haver a Ceuta i Melilla, enclavaments ocupats per una potència estrangera, amb una població nadiua subjugada, paradís del contraban i dels tràfics il·legals...?

De manera ingènua caldria suposar que la democràcia exigeix retornar Ceuta i Melilla al Marroc. Però això no se pot dir. La Constitució

Espanyola de 1978 defineix Ceuta i Melilla com a part integrant d'Espanya i encarrega a les Forces armades la seva defensa. Fou, sens dubte, una de tantes imposicions de l'exèrcit i de l'aparell d'estat franquista.

L'ocupació de Ceuta i Melilla, i de quatre penyals més a la costa del Marroc, ens costen molt cars. Tot un dispositiu militar i administratiu, amb desenes de mils de funcionaris pagats a preu d'or, per tal d'alimentar uns nius de contraban i tràfic de droga. A més del preu que el senyor Aznar hagi pagat al monarca de Rabat. I al damunt els mils de milions que cada any se gasten en fer bardisses per tal d'impendir l'entrada d'immigrants, que és com posar portes al camp. Per aquestes despeses, mai hi ha austeritat econòmica. La Unió Europea no hi podia faltar pel que a fomentar màfies locals es tracta i dedica generosos fons per nodrir aquests nius.

Mantenir aquests enclavaments genera màfies que contaminen tot el país. El PP ja parla del gilisme com d'una força mafiosa d'extrema dreta. Però, i la contaminació dels partits **democràtics**, començant pel PP com a niu de franquistes? I el manteniment de l'exèrcit **africà**...?

Mentre se mantinguin les relíquies colonials, qui pot parlar de democràcia? Ω

Pere Felip i Buades

S ASSEGUANCES **Bert** **S'**

PLAÇA MAJOR, 1 - TEL. 44 23 74 - FAX. 44 20 00 - S'ARENAL

Desitja Bones Fires i Bona fermança a tothom

TENNIS SON RIGO

Tennis
Futbol-sala
Håndbol
Petanca
Cir. footing

Squash
Volei
Mini-golf
Tennis taula
Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Sometimes • Palma de Mallorca

EPIU

PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ, A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR

SERVIAUTO ARENAL S.A.

SERVEI OFICIAL

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

Carrer de Manacor, 121-C

Tel. 27 85 18

07007 Palma de Mallorca

el lleu de tots mereix un respecte FORA FUMS!

CRONOLOGIA DE LA HISTÒRIA DE CATALUNYA (XXXVI)

Regnat d'Alfons el Magnànim: Expansionisme, crisi i absentisme (1416-1458)

PER RICARD COLOM -TLF. 964 207607

"Assolida l'alienació del sotmès per mitjà (bàsicament) de la coercició física, la tasca del colonitzador es concreta en mantenir aquest estat d'alienació i convertir-lo en el seu (nou) estat "natural", per ço la colonització significa sempre la falsificació de al història, àdhuc la seva anatematització. Heinz Dietrich.

1451: **Violentes manifestacions a Barcelona per demanar la devaluació monetària** (a fi de revifar les exportacions).

Ratificació d'expulsió dels florentins.

Sforza s'alia a Florència, amb suport del francès. Esclata de nou la guerra a Itàlia.

Les tropes del Magnànim ocupen la plaça forta de **Croia (Krujë), a Albània.**

Tractat amb Demetri, dèspota de Morea, contra els turcs.

Tractat ben avantatjós amb el Soldà d'Egipte, per finançar-se el Magnànim: cada any 3.000 botes d'oli, 10.000 quintars de sabó i 500 "centenals" d'avellanes per la fabulosa suma de 315.000 ducats d'or venecians.

L'Occitania occidental es revolta contra l'abjecta ocupació francesa.

Els castellans ataquen Nafarroa devers Estella i pacten amb el Príncep de Viana (Pont la Reina-Iruña) Quan els castellans abandonen Nafarroa, hi ha encesa ja la guerra civil.

Invenció de la impremta de tipus metàl·lics mòbils.

1451-1454: Guerra a Itàlia, sobretot a Llombardia i Toscana, que facilita les fites hegemòniques franceses.

5.1452: La Monarquia sobreseu causes remences i estableix l'obligació dels vassalls remences a retre homenatge i *reconeixences* a llurs senyors.

16.6.1452: *Divini amore communiti* del papa Nicolau V, on autoritza el rei de Portugal per saquejar i esclavitzar sarraïns i infidels.

1452: Mor en Bernat Martorell, pintor gòtic, a Barcelona, conegut com a *Mestre de sant Jordi*.

La Busca impulsa el *Sindicat dels 3 estaments i poble de Barcelona*, que agrupa mercaders, artistes i artesans, front a l'oligarquia en el poder.

Més manifestacions de menestrals a Barcelona per la devaluació.

Neix Leonardo da Vinci a Florència.

Neix Jeroni Savonarola.

8.1452: Arriba a Mallorca l'exèrcit de soldats italians (saccomanni), comandat per Francesc d'Erill, virrei de Sardenya.

31.8.1452: Erill derrota els forans a Inca.

2.9.1452: Ferotge repressió contra els forans revoltats.

12.1452: el rei revoca els privilegis aristocràtics urbans per a les eleccions municipals de Barcelona.

d. 1452: Comença a acreditar-se a Barcelona el pintor **Jaume Huguet**, moment culminant de la *pintura gòtica catalana*.

1452-1456: Període de vacil·lacions de la Monarquia en el tema de les remences, a causa de la necessitat de subsidis.

1452-1519: Vida del gran Leonardo da Vinci.

3.1453: Revocada l'obligació de retre homenatges dels vassalls remences.

3 i 4.1453: Els caps de la insurrecció forana a Mallorca, Pere Font i Pere Mascaró, son executats.

5.1453: Acord de Saragossa entre Juan de Nafarroa i son fill Carles: llibertat de béns a canvi d'obediència, gràcies a la mediació de les Corts aragoneses i de la ciutat d'Iruña (Pamplona en euskara).

Un cop lliure, Carles, aliat de Castella, torna la guerra civil.

Constantí X encarrega a Pere Julià i als soldats catalans de la porta més amenaçada de Constantinoble durant l'assalt turc.

29.5.1453: **Cau Constantinoble** en mans dels otomans, defensada sols per un grapat de grecs, vene-

cians, genovesos i catalans contra el setge de 400 naus turques. **Fins a la fi, Bizanci és aliat dels catalans**, i Joanot Martorell s'hi inspira per al seu *Tirant lo Blanc*. Amb la caiguda de l'Estat Bizantí mor l'Estat que ha durat més de dos mil·lenis, d'ença de la fundació de Romà, tot passant per la Monarquia, la República i l'Imperi Romà i l'Imperi Bizantí: **fi de l'Edat Mitjana i començament de l'Edat Moderna.** Ω

Mapamundi Català, any 1450

Primer i únic mapamundi circular català. Representa l'Univers en la seva totalitat com es coneixia a l'època, dividit en tres parts: Europa, Àsia i Àfrica.

Combina en la seva iconografia elements religiosos i científics, empírics i fantàstics. Conservat en la Sala Campori de la Biblioteca Estense de Mòdena, acompanyat d'un ample estudi científic, històric i iconogràfic a càrrec dels doctors Annalisa Battini i Ernest Milano, director de la biblioteca. Mida, 113 cm. de diàmetre.

E L V E L D E M A I A (1 3)

Quin Número

PERE GRI

El gran dia que en Fructuós empenyé el viatge que conduiria a la independència dels Països Catalans i d'Euskal Herria arribà finalment, era un dimarts tretze que les bruixes tenien senyalat amb vermell a les seves ments des de feia molts d'anys, tants com en feia que els déus elshí havien encarregat aquella missió tan singular d'acabar màgicament amb l'imperialisme espanyol, fent ús de les drogues i desbordant l'Estat amb el seu poder.

S'aixecà a les cinc del matí. Na Pompeia no hi era, perquè havia decidit dormir al seu pis per poder arribar més aviat al gimnàs i fer aeròbic. Esmorzà d'un tassó de Cola Cao amb galetes.

Tot seguit, en Fructuós sentí unes cometes que li feren pressentir que havia arribat l'hora de par-

tir cap a Guardamar.

No facis cap maleta, li digué la veu de n'Habatzeleth, només agafa molts d'euros, les targetes de crèdit, el tros de xocolata i paper per fumar, les altres coses que necessitis les has d'anar comprant pel camí. Ara, la teva aparença encara és normal, però quan tornis serà completament la d'un polític professional, pareixerà en Pere Sampol. Aquest viatge serà el del teu salt a la fama, així i tot, encara et queden moltes hores de passejar per Ciutat abans d'agafar el vaixell cap a València, i no aniràs tot sol, sinó molt ben acompanyat.

Partir cap a Guardamar l'encisava encara més, si bé no tenia molt clar el què passaria. N'Urusolo Sistiaga, l'etarra, li havia parlat d'un castell de focs artificials que en Fructuós faria esclatar, i que seria decisiu perquè

prosperàs la idea de que Espanya concedís la independència, però ell no en tenia cap de castell, i encara que amb els diners que tenia en podia comprar un, no creia que li fessin tan llarg que pogués arribar a Portugalete.

No t'amoïnis, digué n'Habatzeleth, els focs artificials els veuràs molt aviat, perquè els tenim a Mallorca, amagats dins la cova de la bruixa Joana, al castell de Bellver. Ara, pensa bé en el que et diré, durant el viatge d'anada que ningú sàpiga que ens sents a nosaltres, pensarien que ets un boig, però en el de tornada, quan les bruixes ja ens haurien donat a conèixer a molta més gent, sí que podràs contar de tot, àdhuc et faran alguna entrevista.

Devers les sis i mitja, en Fructuós agafà les claus del pis i es disposà a sortir, sense saber quan hi tornaria. En tancar la porta, com que no el sentia ningú, pegà un fort crit, la independència és aquí, visquin els Països Catalans, gora

Euskal Herria, exclamà.

Amb rapidesa i ferma voluntat de caminar molt, arribà al lloc que ara s'anomena Rambla dels Ducs de Palma de Mallorca.

Quan jo comandí no es dirà així, pensava, li posaré Rambla de Maria Antònia Munar, quan es retiri, perquè la nostra princesa ha fet moltes més coses positives per a la nació que la infanta espanyola i el seu marit.

Amb aquestes estava quan destrià la presència de n'Habatzeleth a l'altra part de la Rambla. En aquella hora de la matinalada eren quasi ells dos sols que circulaven per allà. Accelerà el pas per creuar-se més aviat amb ella, desitjós com estava de tornar-hi a conversar en persona.

Quan es veren de prop es saludaren. Ara veuràs quin número muntarem en aquest dimarts tretze, digué n'Habatzeleth, jo t'acompanyaré fins al castell de Bellver, i llavors desapareixeré, me n'aniré volant amb la granera

cap a la península. Llavors, tu et quedaràs sol per agafar el vaixell cap a València, però tindràs una sorpresa, que ara no et vull dir.

Anaren a Bellver, tira a tira, i conversant de forma animada pels carrers. Quan es disposaven a entrar dins la cova, un guàrdia urbà els saludà marcialment. En Fructuós es sentí orgullós, perquè per primera vegada el tractaven com a un alt càrrec.

I allà dedins hi havia els coets i les rodelles, formant un munt immens.

En veure-ho, el nostre personatge pensà que segurament aquell castell tendria la distància suficient per travessar mitja Espanya, i no dubtava que també tendria poder suficient per espanyar-la. La bruixa li havia explicat que el castell no dibuixaria cap frontera, ni la dels catalans ni la dels bascos, i que ETA reivindicaria l'acció, més que res per despistar l'opinió pública. Ω

Notícies de Balcans, noves preocupacions

Aquest estiu el prestigiós setmanari 'Newsweek' analitzava la situació

territorial de l'actual estat espanyol. En tots els anàlisis conclouia amb la hipòtesis de la balcanització. Balcanització s'assimila avui a un conflicte confús per motius remotament històrics amb elevats components ètnics i tribals.

Certament, la situació real d'estat espanyol no s'allunya excessivament d'aquesta possibilitat. Tanmateix, depenent des d'on es miri és més o menys urgent la solució. Des de l'interior, no hi ha preses. Des de l'exterior, tot són avisos.

De fet, l'erosió de la idea original d'Espanya està en franca recessió. Des de l'emancipació portuguesa per ésser més clars, el concepte d'Espanya no és possible. Ni tant sols Castella hi podia creure quan va haver de recórrer a la 'multinacional' Hausburg -Àustria- i finalment, a la borbònica -França-. Ells van arribar al punt de triturar els mateixos 'comuneros'. Els darrers lleials d'allà, com els que encara hem resistit, a les arrels i a la terra. Per terres de Lleó, no obstant, encara palpitaven moltes d'aquestes ànsies de llibertat. "Lleón solo" amb el temps esdevindrà una lluita necessària, doncs ningú, de moment, encara ha donat resposta a les seves preguntes fonamentals.

Qui pot fomentar els pronòstics de balcanització en aquest modern estat europeu? Per ara, ho està fent un

prestigiós setmanari internacional de notícies, que malgrat no es demostri el contrari esta fora de tota sospita. Els fets són versemblants. Entre altres, els següents. Les dificultats per articular un sistema de descentralització política innecessari en alguns casos i deficient en d'altres. La manca de voluntat per dissenyar el mapa de les nacionalitats. El foment de la divisió de la realitat global dels territoris de cultura catalana, basca o gallega. La calculada devastació lingüística de les llengües sense suport internacional ni de la maquinària administrativa judicial, militar o policial, i moltes altres causes, que realment, si podrien suposar elements de reflexió. Bases sobre les quals es podria produir una situació d'inestabilitat política i social de nefastes conseqüències. Potser quan l'economia s'alenteixi...

Si per un moment, algú fes cas d'aquestes estranyes teories sobre el devenir del nostre país i de l'estat espanyol en general, s'hauria de fer alguna cosa. Però, quina?

Algunes situacions són incontrolables. Voler tutelar el disseny de les nacions, dels pobles en marxa i amb voluntat de resistència és, en molts sentits inconcebible. La pressió mitjançant agudes i meditats polítiques públiques pot tenir els seus efectes. Però, en tot cas, mai s'assegura del tot com pot acabar tot plegat. Si, es possible poder-hi influir.

Almenys, veient-ho en negatiu, si es possible evitar les provocacions, les desinformacions, la crispació. Això, no són realment polítiques d'acció. Més aviat al contrari.

Com diu l'adagi, si difícil es construir, desfer el treball de tota una vida és qüestió d'instant. Potser per això, la resposta a aquesta pregunta no és sinó una mera constatació de les excel·lències de la moderació i una certa pausa o seny.

Vulguem o no, podria ésser una manera d'enfocar-ho. Però a qui beneficiaria aquest sistema? En una posició palpable i evident d'ocupació, amb tocs colonials, i d'assimilació -amb trets d'imposició feixistoide-, la nació catalana quedaria irremeiablement neutralitzada per aquesta lògica. Ni l'Espanya centralista ni el Imperi USA s'aturarien en la condescendència per admirar i apreciar la pluralitat de tradicions, costums o idiosincràsies.

No és fàcil. Mai ho ha estat. Però tampoc hi ha tantes opcions. Ni Newsweek amb els seus pronòstics ha d'ésser una fatalitat a admetre, ni la passivitat per la suposada ineficàcia d'un combat titllat d'inútil semblen les respostes. Caldria posar-hi imaginació. Ω

Llorenç Prats-Sagarra és Editor-adjunt del Setmanari Universitari "Catalunya Campus" lprats@primerama.es. Setembre de 1999.

Espai Mallorca a Barcelona

Avui, dia 25 de setembre de 1999, es compleix el primer aniversari de la inauguració del centre cultural ESPAI MALLORCA, situat al carrer del Carme de la ciutat de Barcelona.

Un centre cultural que, durant els darrers 12 mesos, ha romàs obert de pint en ample a tothom que, des de Barcelona, s'ha volgut acostar a la producció cultural que generen Mallorca i les illes Balears.

Durant aquest primer any, s'hi han duit a terme una quarantena d'activitats que han abastat sectors tan diversos com el llibre, la producció discogràfica, la promoció d'espectacles, o la difusió de les arts plàstiques. També s'hi han tractat assumptes tan diversos com la gastronomia, la filologia o la cultura popular... Unes dues mil persones han assistit als actes que s'hi han organitzat

Es tracta d'una iniciativa que va ésser llançada i impulsada pel Gremi d'Editors de Balears, entitat que s'ha fet responsable de la gestió del projecte, conjuntament amb la Comissió de Cultura i Patrimoni del Consell de Mallorca.

Tot al llarg d'aquest darrer any, hi han participat, a més a més, i de manera molt diversa d'altres entitats privades i institucions públiques. És el cas de l'Associació Independent de Galeristes de les Balears, el Foment de Turisme de Mallorca, l'Obra Social de la Caixa, el Grup de Comunicació Di7 o el segell discogràfic Blau Discmedi. Com també el departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, l'àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona o l'Institut de Cultura de l'Ajuntament barceloní.

L'actual equip responsable de la Conselleria de Cultura i Joventut del Consell de Mallorca, en una ben marcada línia de treball orientada a con-

tinuar, completar i consolidar la labor iniciada pels anteriors responsables d'aquesta àrea, fa una valoració molt positiva de la labor que durant aquest primer any de funcionament ha realitzat l'ESPAI MALLORCA a la ciutat de Barcelona.

En fer aquesta valoració, també agraeix públicament la col·laboració valuosa que hi ha prestat una quantitat ingent de persones i col·lectius que han pres part activa en la dinamització d'aquest centre cultural. Alhora que desitja i espera que aquesta iniciativa de caire cultural contribueixi a augmentar-hi quantitativament i qualitativa les aportacions culturals de Mallorca i les illes Balears al conjunt de territoris que mantenen la llengua catalana com a única llengua pròpia

Cal esperar que, amb la implantació i consolidació d'un govern progressista i nacionalista a les Illes Balears, l'actual ESPAI MALLORCA a la ciutat de Barcelona en vagi rebent un impuls més intens encara. De manera que s'hi arribi a donar una empenta molt més forta i s'hi refermin més estretament els vincles de col·laboració mútua en l'oferta de produccions culturals pròpies de les illes. L'ESPAI MALLORCA obert a la ciutat de Barcelona esdevé un bon mostrador de la producció cultural pròpia de Mallorca i les illes Balears a la ciutat de Barcelona i al conjunt de Catalunya.

Seguint ben de prop un lema encoratjador per al nostre poble, hom pot dir: Despleguem nostra cultura / cap als quatre vents del món. / Despleguem-la a gran altura, / sense por, sense fissura, / amb l'orgull de ser qui som. Ω

Cecili Buele i Ramis - Conseller de Cultura i Joventut Consell de Mallorca

La participació política no-convencional (I)

MIGUEL ÀNGEL RODRÍGUEZ I FERNÁNDEZ

En un món canviant, on han caigut molts dels grans mites que sustentaven les més fermes bases de la civilització occidental; quan l'antic bloc dels països (més o menys) comunistes cedí davant la pressió de les masses populars de les nacions ocupades per estats plurinacionals creats artificiosament; quan les estructures estatals tendeixen a difuminar-se dintre de macroestructures superiors (socials, econòmiques i polítiques); crec que és un bon moment per tractar un tema sovint silenciats, i sempre manipulat, pel poder i des del poder (ententent com a poder la gran maquinària político-econòmica-mediàtica establidora i conservadora de l'*status quo* existent), com és el de la participació política no-convencional.

En una època en que tantes idees preestablertes s'estan posant en dubte, en un moment en que, si més no en política, no semblen existir veritats absolutes, sinó que tot és discutible des d'un punt de vista teòric, em sembla fonamental analitzar aquells grups político-socials que es mouen al marge d'allò pactat utilitzant, en algunes ocasions, la violència com un dels seus modes d'expressió. No deixa de ser curiós que, a punt de començar el segle XXI, es parli de participació política en una època en que el ciutadà de peu (o de cadira de braços, segons es miri) sembla que es mostra més rebecc a implicar-se activament (com sinó) en moviments de transformació social. Unes perso-

nes, les de la nostra generació, instal·lades còmodament en el consumisme i que tenen com a únic objectiu, en la majoria dels casos, el guanyar molts de diners per a comprar-se un bon cotxe, que li servirà per anar a les seves classes diàries d'aeròbic, mentre escolta tota mena de música tecno, bevent una coca-cola (light, és clar) pel camí. En una època en la que, interessadament, se'ns ha volgut fer creure que han mort tota mena d'ideologies (menys la d'aquells que controlen els aparells de dominació), encara trobem persones capaces de rebel·lar-se contra el sistema instal·lat.

No vull entrar en discussions morals sobre el tema sinó que, el que pretenc en aquest assaig, és no cercar respostes absolutes a res (jo no sóc qui per a donar veritats indiscutibles), sinó que el que vull és plantejar nous interrogants al temps que exposar una sèrie de pensaments personals al respecte.

Abans que res, ens caldrà definir alguns conceptes bàsics per a poder establir unes unitataries pautes lingüístiques sobre les quals poder bastir tota l'exposició subsequent; aquests conceptes dels quals parlo serien dos: el de "participació política no-convencional" i el de "terrorisme".

La participació política no-convencional és la que es produeix al marge d'allò que està pactat per una majoria social (o millor caldria dir que està suposadament pactat per una majoria).

Per altra banda, ens cal definir què entenem per "terrorisme" (mot aquest sovint utilitzat i freqüentment mal utilitzat). Terrorisme és la dominació pel terror o una successió d'actes de violència executats per infondre terror. Aquest concepte, però, ha estat utilitzat com a arma llançadora contra "l'enemic" tant per polítics com per periodistes i altres "líders" d'opinió, arribant fins i tot a distorsionar la realitat cercant manipular l'opinió de la gent.

D'entrada s'ha titllat de "terrorista" aquella persona o grups de persones que, sense tenir poder polític formal, utilitza la violència amb finalitat política (accions encaminades a alliberar nacionalment un poble o a aconseguir millores socials, entre molts altres tipus d'acció). Tanmateix no es diu "terrorista" a un violador, a un policia que utilitzi la violència contra uns pacífics manifestants, o a un empresari que acomiadï un obrer; malgrat que tots aquests estan produint "dominació pel terror" o una "successió d'actes de violència executats per infondre terror".

En els estats moderns els governs volen deixar molt clar que només ells són els legítims per utilitzar la violència per motius polítics; només hem de mirar l'article 8.1 de la Constitució Espanyola de 1978, on s'hi assenyala: "Les Forces Armades, constituïdes per l'Exèrcit de Terra, l'Armada i l'Exèrcit de l'Aire, tenen com a missió garantir la sobirania i la independència d'Espanya, defensar-ne la integritat territorial i l'ordenament constitucional". Però el problema (per als teòrics de l'*establishment*) arriba en el moment en que els grups

armats que utilitzen també la violència al marge i contra l'Estat i el sistema dominant, es senten igualment legítims per esmerçar-la. De fet, molts activistes d'aquesta mena d'organitzacions armades es solen dir a si mateixos "soldats" i prenen mots militars per nomenar els seus grups, com és el cas ben conegut de l'Exèrcit Republicà Irlandès (IRA).

En tot el present segle s'ha vinculat el terrorisme amb els moviments guerrillers quan ha convingut a uns, i s'ha traçat una línia divisòria entre tots dos moviments quan ha estat necessari. En teoria, les guerrilles són concebudes amb l'únic objectiu d'atacar posicions militars, mentre que els terroristes adrecen les seves accions contra la població civil. En qualsevol cas, aquesta distinció no és ben bé vàlida (tot i que els mitjans de comunicació defensors de l'*establishment* ja s'encarreguen d'etiquetar com a "guerrillers" o com a "terroristes" a segons quines organitzacions en base a una sèrie de paràmetres que amaguen interessos ocults per al gran públic), car existeixen grups considerats guerrillers que atempten contra la població civil (Sendero Luminoso, a Sud-amèrica), i grups qualificats com a "terroristes" que ataquen (o ho han fet quan han estat actius) objectius militars (Brigades Roges, Exèrcit Republicà Irlandès, Terra Lliure,...). En el món occidental en el qual ens movem, les guerrilles han adquirit un sentit urbà, contràriament al que ha passat a Amèrica central i del sud, on els moviments armats insurgents tenien un caràcter purament rural

(allò famós de "llançar-se a la muntanya"); d'aquesta manera ens trobem amb el fenomen de les guerrilles urbanes, que han florit sobretot en Europa i el Japó, i que al nostre país s'ha anat consolidant en els darrers anys i que, al meu entendre, continuarà augmentant en un futur proper, i més endavant diré el per què.

Abans, però, de començar a analitzar amb detall aquesta mena de participació política, la no-convencional, la que s'expressa al marge de les institucions (democràtiques o no), hauríem de plantejar-nos el tema des d'un punt de vista estrictament psicològic i sociològic. Així doncs, hem de començar per preguntar-nos què és el que pot impulsar a una persona a sentir la necessitat de participar en política al marge dels mecanismes considerats com a "legals" segons els paràmetres oficialistes; és més, què pot impulsar a un ciutadà a llançar-se a la lluita armada per aconseguir una sèrie d'objectius polítics?

Aquells que han optat per la lluita armada com a mitjà per aconseguir uns fins concrets, són presentats pels mitjans de comunicació configuradors de l'*establishment* existent en una societat i en un moment determinat, com a "delinqüents" o "desviats socials", transmetent-se aquesta visió (parcial) al gruix de la massa social, que veu i escolta allò que els dits mitjans de comunicació volen que vegi i escoltin.

És una realitat, però, que la violència sempre ha estat lligada a la presència de l'Home sobre la Terra, i que sempre estarà present mentre existeixi humanitat vivent. □

Maragall, 'el duro sevillano'

Sense entrar en la palestra electoral cal estudiar l'assoliment d'algunes manifestacions polítiques. La principal i menys argumentada és la del canvi. Podem pensar-hi una mica, i les conclusions són contradictòries.

El projecte polític d'En Maragall parla de canvi. Els fets són uns altres. Els socialistes ja van liderar una campanya argumentada sobre la necessitat del canvi. Van obtenir la majoria absoluta. Allò era l'estat espanyol, ara la situació catalana és paradoxal. El canvi del canvi és més del mateix, per pura lògica. Els socialistes catalans ja ho tenen pràcticament tot al nostre país, llavors difícilment podran canviar res.

Maragall, un economista format a l'emparedat del alcalde franquista i notari de Ponts, Porcioles, per la seva posició, pot, com la resta de la burocràcia socialista, prendre el relleu en el buit de poder deixat en el post-franquisme. Ells, des d'al·lhores, dissenyen i posseeixen el

control sobre la majoria de les estructures operatives d'aquest país. A les universitats, amb personatges com Nadal, a la Universitat de Girona, o com Caparrós, a la Universitat de Barcelona, o com Pagès a la UPC. Igualment, les principals ciutats catalanes, com Lleida, amb Siurana o, no cal dir-ho Barcelona, amb Clos, o l'altre germà Nadal a Girona. Vist així, la teranyina 'socialista' és ja bastant densa. Però no s'acaba aquí, doncs les infiltracions 'socialistes' dins l'entramat empresarial públic català i espanyol són molt tènues. 'La Caixa', i en Serra; Gas Natural, amb el difunt Duran Farell; ACESA, propietat de 'La Caixa'; l'extingida FECSA i la seva liquidació; AGBAR-Aigües de Barcelona-SABA... són corporacions mercantils d'una opacitat que en qualsevol cas és favorable als interessos 'socialistes'. En definitiva, tot és molt més del mateix. Els "de sempre" són, ni més ni menys, que els auto-anomenats 'socialistes'. Una elite de

madurs professors universitaris, funcionaris de carrera de l'antic règim i continuadors, en general, de significatius patrimonis familiars, com el cas del rellevant socialista Raventós, distingit per haver menjat sempre amb coberts de plata. Ni més ni menys.

Si admetéssim tota la profunditat d'aquest fet, hauríem de dirimir que la usurpació dels ideals progressistes per part d'una 'confabulació' recreada i matisada en aquells mediocres dies del declivi franquista és del tot efectiva. Per tant, efectivament, l'estil esquerrenos, tipus progrè-Pais-texans, reflexivament no pot tenir cap mena de relació ni vinculació amb les classes populars ni obreres de la nostra nació. Tot al contrari, la gent normal: els castigats autònoms, les mestresses de casa, els encarregats de magatzem, els ajudants de botiga, els professionals liberals, els petits inversors... estan sota l'òrbita de Convergència i Unió, i més recent-

ment, lentament, dins el projecte social i nacional d'ERC.

Per tot això, no podem si no accentuar la vigilància sobre els qui parlen de canvi. Un canvi que no seria sinó repetir més del mateix. Rebobinar, fins i tot, a situacions pretèrites de domini i descavalcament entre les èlits dirigents i el poble. La campanya 'La Caixa' (Samaranch)-CIO (Comitè Internacional Olímpic) -PSOE en contra de l'esport català és compacta i meditada. L'entrellat de diputacions -ajuntaments per restar influència a la manllevada i dirigida Generalitat produiria els seus estralls letals cas del 'canvi'. O, per no cercar els tres peus al gat, en la graella PSOE-PP del Congrés, amb col·laboració activa dels Maragalls, Borrells,... s'hi afegiria llenya a fi de rostir els anhels nacionals del nostre poble.

El canvi real i contra tot pronòstic, per sorpresa d'en Serra i d'altres erudits de saló, va ésser la victòria d'una força feble però lleial com CiU al 1980. La feblesa de CiU no sols cal buscar-la en les seves pròpies gents i en la manca d'una cultura política, sinó en el constant des-

gast i atac dels qui no sentint res prenen com el millor esport la destrucció sistemàtica del fràgil esquema de partits del nostre poble. Intel·lectuals d'última moda, empeltats de marxisme, però sempre servits per minyones i formats en les millors universitats del món, escometen en aquest país el seus assajaments d'allò que la seva imaginació no pot completar. Ara, volen fer-ho des de la minsa autonomia política que gaudim. Sense ésser agra cal dir-ho. Sense poder aconseguir-ho en gran manera, esdevé imprescindible restar les forces d'aquells que potser inconscientment volen negar la possibilitat del canvi que si necessita Catalunya: la llibertat nacional -el dret a l'autodeterminació-, la justícia social, el rescabament històric per tots els perjudicis causats i el reconeixement internacional d'un poble de més de 11 milions d'habitants. Tot el demés no són canvis. □

Llorenç Prats-Sagarra és Editor adjunt del Setmanari Universitari 'Catalunya Campus' lprats@primerama.es . Setembre de 1999

El trot és cosa nostra Diada de Mallorca

MIQUEL ALEMANY I BAL·LE

L'any 1997 el Consell Insular de Mallorca va decidir que el 12 de setembre es celebraria la Diada de Mallorca degut a que es commemorava el dia en que el Rei de Mallorca Jaume II jurà els privilegis de la Carta de Franquesa per la qual concedia als mallorquins certes llibertats. Això succeí l'any 1276.

D'ençà que el Consell Insular de Mallorca decidí triar la data del 12 de setembre, es celebra al Hipòdrom de Son Pardo (propietat d'aquesta institució pública) corregudes de trot enganxat amb trofeus a totes les proves disputades.

Aquesta reunió sol coincidir amb el final de les reunions nocturnes d'estiu, per donar pas a les reunions de cap vespre.

Enguany, la festa hípica es celebrà el 10 de setembre. Hi varen assistir les autoritats que governen el Consell de Mallorca. Quasi totes novelles degut a que fa poc va haver hi eleccions autonòmiques i molta gent que ha hagut de deixar el seu càrrec. Una de elles va ser el director de Son Pardo, Nicolau Tous Palmer que substituï al anterior: Sebastià Riera Fullana, el passat 1 de setembre.

La resposta del públic a aquesta reunió va ésser positiva. Molta gent es va desplaçar a l'Hipòdrom de la Carretera de Sóller per gaudir de les corregudes de l'atractiu programa i degut en part a que Joan Pocoví, propietari del Bar de Son Pardo i de la empresa "Joan Pocoví S.A. vedella mallorquina de gra" convidà a una degustació de vedella. La senyora Munar, presidenta del Consell de Mallorca animà als mallorquins perquè fossin presents a Son Pardo per mitjà dels mitjans del comunicació.

Una banda de xeremiers donà goig i alegria a l'ambient de festa.

La reunió en sí fou un èxit. Els cavalls varen fer molta de via aconseguint aturar el cronòmetre a un temps que fa uns quants anys era impensable arribar.

La egua de la Quadra Es Cabanells "Queen Anet", menada per Bartomeu Llobet Riera va ser l'equí més ràpid de tots els participants en aquesta reunió hípica amb un temps de 1'17.4. Era a la setena correguda.

Una de les proves més importants fou a la vuitena carrera en que es jugava el quartet amb un fons de 1.160.000 pessetes, que quedà desert. La cursa la guanyà el cavall de Es Cabanells "Caprice de Nile", conduït per Bartomeu Llobet Riera.

Abans de disputar-se la darrera correguda, que era la més important de totes, es lliuraren distincions a Joan Pocoví, per haver patrocinat aquesta reunió convidant a vedella mallorquina de gra als assistents a aquesta reunió i al manescal Biel Roca per patrocinar la novena correguda, que era el Premi "Hens Vitality". Aquesta era la prova més important i millor dotada des d'un punt de vista econòmic amb 300.000 pessetes en premis. Els cavalls havien de córrer en sortida autostart a una distància de 3.100 metres, novetat a Son Pardo, ja que mai no s'havia corregut a una distància així. El guanyador va ser el cavall "Cèsar de Saint Pol", propietat dels Germans Garau Fullana de Cala Rajada. Antoni Garau fou el que va conduir aquest meravellós exemplar cap a la victòria amb un temps de 1'20"9. Aquest equí de Antoni i Isabel Garau demostrà una vegada més que es el millor cavall del trot a Balears.

Maria Antònia Munar Riutort, com presidenta del Consell de Mallorca lliurà el trofeu als propietaris d'aquest cavall. Amb aquesta correguda es va posar punt final a les reunions nocturnes de 1999. Aviat tendrem les de capvespre. Serà el 19 de setembre a partir de les 16 h, amb la disputa de la final del Campió de Campions on els cavalls de la lletra "D" lluitaran per guanyar aquesta prova clàssica. Que guanyi el millor! Ω

Del repartiment als escenaris

El Govern Balear i el Consell d'Eivissa han aportat dos models per constituir alternatives polítiques majoritàries mitjançant aliances entre diverses forces clarament diferenciades per desplaçar del poder el partit que compta individualment amb major suport popular.

En el cas d'Eivissa, un pacte preelectoral determinà que les bufetades es repartissin especialment en privat abans que els ciutadans mostrassin les seves preferències i amb els partits internament remoguts (vg. *El pacte (im)possible* de Bernat Joan, Res Publica Eds.). El pacte suposà un acord inicial sobre les persones que repr+5 q esentarien públicament la coalició i l'aprovació de les quotes de representació que tendria cada partit si s'aconsegua el control del Consell o dels diversos ajuntaments. Restava l'assignació d'àrees atinent les persones proposades per cada partit, amb el benentès que ningú no es podria "rebotar" excessivament perquè els vots provenien d'un fons col·lectiu i no es podia determinar amb precisió el propi pes en el si del bloc.

Pel que fa a Mallorca, perquè el govern segueix essent en el fons cosa de Mallorca, l'acord postelectoral es produí després d'un estira i arronsa en què el PSOE marcà el ritme de les negociacions i tots assistirem a un vergonyant espectacle de repartiment d'àrees i de càrrecs públics, amb l'agreujant que l'e-

lecció es féu molt sovint per proximitat política al partit del conseller i no per capacitat-especialització personal, per la qual cosa el resultat ha estat un Govern amb un perfil molt "polític" i altament fragmentat.

Ara caldrà veure com s'escenifica de cara als ciutadans un repartiment que ha beneficiat clarament el PSOE (Govern) i UM (Consell de Mallorca) i que ha deixat als altres partits les àrees que tradicionalment se'ls assignen, amb el corresponent "enclaustrament" i delimitació: mediambient a Els Verds, cultura i pimes al PSM (amb el cotxe oficial a canvi del cap d'en Sebastià Serra), treball i acció social a EIU (amb el senador Cámara a Madrid, com pertoca).

En principi assistim a una rotació en les accions públiques més espectaculars i que tenen una major repercussió perquè es fan sortir per la televisió: hi ha un acord perquè tothom mami càmera en correspondència al seu pes polític i per evitar que la constant presència mediàtica del president Antich transformi el Govern en una extensió tàctica del Consell de na Munar i que posteriorment això es reflecteixi novament en properes convocatòries electorals.

Si durant les passades eleccions autonòmiques no existí cap tipus de conflictivitat entre els partits que governaven el Consell i que ara controlen el Govern, donat que l'interès comú radi-

cava en el desplaçament del PP, en les properes convocatòries els diferents partits hauran de proposar els seus plantejaments en els més diferents aspectes polítics, ja que no podran limitar-se a incidir en l'àrea de govern que gestionen.

El primer "round" ha consistit en la lluita Munar-EIU. Ben prest arribarà el contenciós Pujol-Maragall. Després les espanyoles ens depararan noves sorpreses si no hi ha coalició PSM-UM. Tot això sense tenir en compte les estrides motivades per afers "interns".

De tota manera, també podria succeir que els socis optin per perllongar la pax política i deixar que cadascú s'es-pavili per obtenir el seu millor resultat, tot i que això beneficiaria un altre cop el PSOE, que ha recuperat credibilitat i ha consolidat el seu vot perquè tant el PSM com I/EU no han fet aquest cop una campanya diferenciada i distanciadora com era habitual.

Sigui com sigui, a les properes espanyoles veurem els diferents actors polítics mallorquins des dels corresponents escenaris i representant les seves pròpies obres. A partir d'aquí podem veure la proximitat entre Antich i Almunia o entre Grosske i Anguita o bé la distància entre Antich i Rodríguez Ibarra o entre Sampol i Munar si és que n'hi ha, per exemple.

El PP possiblement seguirà "pasturant idíl·licament", com diria Dalí. Ω

Josep Serra
President d'ERC-Mallorca

Seleccions esportives catalanes

El Parlament de Catalunya aprovà, el passat 28 de juliol, la proposició de llei de suport a les seleccions esportives catalanes, i que es veurà inclosa dins al Llei catalana d'esport. Tots els partits catalans del principat votaren a favor llevat, òbviament del grup espanyolista antitòthom del Pe Pe. Cal recordar que aquesta proposta partí d'una iniciativa legislativa popular que va recollir prop de mig milió de firmes, cosa que demostra clarament les aspiracions legítimes dels catalans de veure'ns representats convenientment en les competicions internacionals, amb utilització de l'himne i la bandera catalanes (en aquesta fàisó tenim els exemples d'Escòcia, de Gal·les o d'Irlanda del nord).

Un altre dels aspectes més rellevants que preveu la dita llei és la *coordinació i cooperació amb les entitats esportives dels Països Catalans, tot promovent seleccions esportives conjuntes*, a banda de la creació -esperem que sia definitiva- d'un comitè olímpic català (COC). En aquest sentit Josep Maria Llauredó, president de la plataforma pro-seleccions

catalanes, definí la votació com *un gran èxit del poble català*, alhora que algú altre s'apressava a afirmar que *esportivament parlant podem dir adéu a Espanya* (recordem, ací, que algunes federacions catalanes són anteriors a les espanyoles). Pot semblar, així, que la participació a nivell esportiu de Catalunya en competicions oficials esdevingui pròximament un fet real i quotidià tot i que convé apuntar la contradicció evident que suposarà l'obligació d'haver d'assistir a les convocatòries de les seleccions espanyoles i no a les catalanes -un fet flagrant antidemocràtic que qualque dia s'haurà de plantejar i modificar.

No cal dir que les reaccions dels governants espanyols han estat, són i molt probablement continuaran essent irades i demagògiques -com gairebé sempre-. La més significativa ha estat, una vegada més, la de l'inefable ministre de Cultura (!) de Madrid, don Mariano Rajoy, que qualificà la llei del Parlament català de *molt perillosa* -la qual cosa ens pot fer, a tots els catalans, elements perillosos. Sembla que la perillositat de la

lleï fóra el que al final no hi hauria selecció nacional espanyola. Certament, unes declaracions provocadores i mancades de lògica, tant com la mateixa existència d'un ministeri (el de Cultura) que manta vegades ha quedat ben demostrat que no serveix de res, a més de tenir les competències traspasades a les *autonomies* (!). El sùmmum dels despropòsits del senyor Rajoy fou quan declarà que Espanya no pot *competir contra ella mateixa*, car actualment, en aquest món nostre cada cop més globalitzat, tothom pot competir contra tothom, i més encara si té un suport legal i competeix esportivament -fet i fet, no sempre les parts han de constituir necessàriament un tot prèviament suposat. L'esmentat ministre no entén, és clar, que aquest és un Estat plurinacional, i que per tant l'existència d'unes seleccions nacionals catalanes no constitueix de cap manera una contradicció amb les seleccions nacionals espanyoles (en el cas que aquest fos el nom que adoptassin finalment). Ben al contrari, això representaria, per a més inri dels jacobins de sempre, l'existència de competicions esportives més lliures, més justes i, sobretot, més representatives. Ω

Andreu Salom i Mir

Pensions i Espai Social Català

Durant aquests últims dies, i a partir de la previsió d'augmentar les pensions en algunes comunitats autònomes (significativament, a Catalunya principat o a les pròpies illes Balears i Pitiüses), s'han produït declaracions de dirigents diversos del Partit Popular, amb el seu cap José María Aznar al davant de tot, en el sentit que tots els pensionistes, arreu de l'Estat, han de cobrar el mateix. Se suposa, segons aquesta teoria, que un pensionista de Ciudad Real -per posar un lloc qual-

sevol, per exemple, de Castella- que un de Formentera (per agafar un exemple flagrant de doble insularitat).

Tenint en compte que el cost de la vida és molt més baix a Ciudad Real que no a Formentera, que el preu dels productes a la ciutat castellana, per norma general, es troba molt per sota del preu que tenen a Formentera (on han de pagar ports extraordinaris, degut a la seua mateixa condició geogràfica), si cobren igual, un pensionista de Ciudad Real podrà viure molt millor

que no un de Formentera. Perquè tinguin el mateix poder adquisitiu, doncs, serà del tot imprescindible que un pensionista de Formentera cobri bastant més que no un de Ciudad Real.

Existeix, sense cap mena de dubte, un espai social dels Països Catalans, un espai social de "paganos", corresponent a comunitats "autònomes" que paguen a l'Estat molt més del que reben d'aquest en inversions, i on el cost de la vida és considerablement superior al de la mitjana estatal. Tenint en compte aquestes disfuncions, reconegudes per qualsevol estudi socioeconòmic que es faci i que sigui mínimament solvent,

perquè es mantengui el nivell de vida dels uns i dels altres en igualtat de condicions resulta del tot imprescindible establir desigualtats en les pensions cobrades.

Si els dirigents del Partit Popular no poden assumir això, implica que pretenen que els pensionistes de Catalunya, del País Valencià i de les illes Balears i Pitiüses continuïn cobrant igual que els d'Extremadura, Castella o Andalusia. Si cobren igual, viuran pitjor, perquè tendran un nivell adquisitiu considerablement més baix. És això la justícia, entesa tal com l'entén el govern de l'Estat? Que els nostres

pensionistes, pel simple fet de tenir la desgràcia de no viure a terres castellanes, es vegin notablement desafavorits davant els de la resta dels territoris de l'Estat?

La justícia distributiva és, en aquest cas -com en d'altres-, radicalment contrària a la caixa única. Si cobren igual, uns viuran millor i els altres pitjors. Si cobressin més els que viuen allà on el cost de la vida és més elevat, es podria nivellar la seua capacitat adquisitiva. I, per tant, la justícia més elemental. Ω

Bernat Joan i Mari
President d'ERC-Balears i Pitiüses

Xarc: una vaga com una salera

A l'institut de Santa Eulària -l'IES Xarc, per denominar-lo com toca- ha començat una vaga que té més pinta de salera que de res altre. Ja estam acostumats que els començaments de curs, en diversos centres d'ensenyament, resultin considerablement atzarosos, però encara no havíem vist uns inicis tan pintorescos com els que hem pogut estar observant durant aquests dies.

L'IES Xarc té dos problemes fonamentals -un de solució més fàcil i l'altre una mica més difícil-. El més complicat, en el comentari del qual no ens estendrem, és el del desarrelament. Havent-hi una notable població estudiantil de procedència forània, que desconeix majoritàriament la llengua catalana i que no participa gens ni mica dels trets d'identitat propis de l'illa d'Eivissa, la tasca educativa esdevé fonamental. Hi hauria d'haver, a tal efecte, un equip docent format per persones que s'hi volguessin establir, profundament arrelat a la terra, que funcionàs en català i pensàs en eivissenc, i que permetés "educar" (és a dir, conduir) els estudiants cap allà on toca, per evitar el seu desarrelament. Contràriament a això, hi ha un claustre amb una notable mobilitat, un escàs arrelament, un ús misèrrim del català i un pensament eivissenc gairebé inexistent. Tot el contrari del que caldria; per aquesta raó, he dit abans que aquest problema té una solució molt difícil.

El segon problema també és pelut, però es podria solucionar més fàcilment. Es tracta de la masificació. L'edifici que alberga l'IES Xarc està pensat per poc més de cinc-cents estudiants, i enguany n'hi ha devers un miler. Es produeix, doncs, una sobreocupació de les dependències, un amuntegament de gent... amb tots els problemes que aquest factor, ja per si mateix, comporta. Fins que no es construeixi un nou institut -sembla que a Sant Llorenç de Balàfia-, el problema no tindrà solució.

Per al present curs, hom ha proposat de realitzar un doble torn: que hi hagi estudiants que hi vagin al matí (els estudiants d'ESO, és a dir, els més joves i nombrosos) i d'altres que hi vagin a la tarda (segons informacions que hem pogut llegir, seran els de batxillerat, és a dir, els més grans i poc nombrosos). De seguida, un sector de pares i mares s'ha posat en marxa per muntar una vaga perquè els nens només hi hagin d'anar al matí. Sorpren que aquest sector -segons s'ha demostrat, extraordinàriament minoritari i sense representativitat efectiva- hagi preferit optar per l'institut guaderia (els nens al matí no han de ser a casa) abans que mirar fonamentalment per la formació dels seus fills (potser cal fer un sacrifici horari i aguantar les criatures a casa durant el matí a canvi que aprenguin alguna coseta). Deixem-ho tot entre parèntesis i, si voleu, amb tots els interrogants que calgui.

Empesos per aquest migrat estol de progenitors, els nens han fet recentment una nova assemblea -després de decidir no anar a la vaga- on han decidit sí anar-hi. La primera jornada de vaga, emperò, ha estat desastrosa: menys d'una cinquena part dels estudiants l'han seguida. Aproximadament un percentatge similar al que, diàriament, deuen fer salera. I és que, a fi de comptes, els dos problemes que hem esmentat, en comptes de ser efectivament dos, potser només són la cara d'un problema tot sol: la manca d'arrels en la cultura de la dissortada illa on ocorre tot això. No hem vist, fins ara, ni el senyor Pedroche ni els seus muntant cap vaga perquè els seus fills rebin una millor formació en llengua catalana, o perquè l'ensenyament al Xarc sigui tot en català o perquè estudiïn Història i Geografia d'Eivissa, o perquè se'ls ensenyin els costums i les tradicions de les Pitiüses, o per entendre millor el nostre medi natural... De cap manera: tot això no són més que menudències que no tenen res a veure amb la resta. Potser també per aquesta raó els vistosos cartells que convidaven a fer salera també oblidaven en quina terra s'exhibien. Ω

Bernat Joan i Mari

Tenir un fill... al Tercer Món. I, aquí?

Des de molts àmbits del coneixement s'aporten estudis envers la problemàtica del Tercer Món. Un d'aquests àmbits és la repercussió generacional de l'educació. Quan pugen els nivells d'educació entre les noies dels països empobrits, s'ha comprovat que els beneficis per a elles es van acumulen de manera generacional. Les dones més ben educades tenen més possibilitats d'establir famílies més petites amb fills més sans, que al mateix temps tindran més possibilitats de tornar a accedir a l'educació, i així acumulativament. Amb el temps, hi haurà una menor mortalitat infantil tot produint canvis en el comportament social i reduint la fecunditat, segons demostra un estudi de l'Organisme Suec pel Desenvolupament Internacional (FUNAP-95).

L'extrem d'aquesta lògica, en un entorn ben diferent, és la quasi nul·la fecunditat de, per exemple, Catalunya, on no es pot garantir el recanvi generacional per via interna a l'estar la mitjana nacional per sota dels dos fills. En aquest cas, l'augment de l'educació sobretot entre la població femenina ha desencadenat el conseqüent desig d'accedir al món del treball, el qual és del tot aliè a la fecunditat i a la maternitat.

La intervenció pública o social per controlar les variables demogràfiques és molt discutida. Tanmateix, segons aquest estudi publicat recentment per Mans Unides, si queda palès l'efecte acumulatiu sobre el control de la natalitat del nivell d'educació de les noies. Potser, en tot cas, la dificultat es deriva quan es cerca l'efecte contrari, és a dir, la millora demogràfica, on els necessaris sacrificis en 'status quo' limiten extraordinàriament possibles polítiques viables.

Un dels primers efectes que destaca l'esmentat estudi és segurament obvi, però és estrictament empíric: la noia educada o amb certa formació es casa més

tard. Al casar-se més tard, biològicament també tindrà menys fills, i procurarà abans que res atenció mèdica pels seus fills i per ella mateixa i paral·lelament, el fet de casar-se més tard li proporcionarà millor atenció a les seves necessitats personals i una adequada nutrició per ella i els seus fills. En definitiva, una més alta probabilitat de supervivència dels fills i, sobretot, d'ella mateixa. El resultat estadístic és una baixada de la fecunditat.

Dins aquest context, no esdevé estrany que entre els programes prioritaris de desenvolupament estigui el de la construcció d'escoles. Una raó més per justificar els projectes que està desenvolupant, per exemple, Enginyeria sense Fronteres, al Camerun o tantes d'altres ONG's. La gran avantatge de les escoles, i per tant la virtualitat de l'estudi, és l'assoliment d'una política amb efectes acumulatius. L'èmfasi sobre una porció del temps i de la població d'un determinat país, sens dubte, genera una expectativa sobre la resta de les generacions i del territori. Uns guanys d'extraordinària rellevància des del punt de vista humanitari.

Tornant a la realitat catalana, sembla que tot passa per l'endarrerit pla de 'guarderies' pels nens de 0 a 3 anys. Establir un lloc públic i barat on col·locar els infants mentre els pares treballen, és la darrera opció per recuperar la desentrenada natalitat.

Sociòlegs, economistes, polítics,... tracten de cercar una solució per reactivar la demografia catalana. Els estudis més optimistes apunten una recuperació per la via de la immigració. Les claus internes són encara excessivament difícils de treballar. Ω

Llorenç Prats-Sagarra és Editor-adjunt del Setmanari universitari "Catalunya Campus" lprats@primerama.es, setembre de 1999.

La guaita Immigració i racisme

ALBERT ALAY (10.02.99)

És tan habitual parlar de racisme i xenofòbia que ben bé ja no sabem que dimonis volen dir aquestes expressions. Les seves definicions potser no són massa clares, però les aplicacions que se'n fan són veritablement catastròfiques.

Convé parlar d'aquest tema d'una manera poc usual per veure si ens entenem d'una vegada. Si un diu que li fan nosa els africans a casa se'l tracta de racista. En canvi els grans homes que permeten que els africans es morin de gana a casa seva no tenen el mateix tractament, quan de fet són més culpables de la situació d'aquells negres que no pas el simple ciutadà que gosa dir que no es vol barrejar amb negres.

Jo no soc gens racista i entenc que el racisme dels altres només és una qüestió de classes socials com ho demostra el fet que els pobres nordafricans que hi ha a Espanya són "moros" mentre que els rics nordafricans que estan a la Costa del Sol són "àrabs". Aquest és un dels molts exemples que podria posar, però com que en el menú llibre LA DIFERÈNCIA en parlo pel dret i pel revés, no hi insistiré.

Però ara tractaré de la geoestratègia de la responsabilitat, perquè amb la comèdia de l'antiracisme, de la solidaritat amb els de fora, amb la futura comunitat multiracial, amb la igualtat, amb el ser tots diferents sense dir com, s'amaguen coses que beneficien especialment el país més poderós i a la gent més rica. Per entendre'ns; la gent rica es podrà separar dels "altres" perquè podrà viure lluny de les ciutats i pagar-se sistemes de protecció personal contra els indigents. D'altra banda aconseguiran persones que per quatre rals els faran les feines de casa i les del negoci. Els països rics en surten igualment beneficiats --perquè els serveixen com a carn de canó per fer guerres com és el cas dels americans-- perquè passen als països menys rics

una responsabilitat que no els pertoca. Així, perquè Espanya s'ha de carregar amb els immigrants procedents del centre d'Àfrica (de les colònies franceses i angleses)? Veritat que els britànics es queixarien si s'haguessin de fer càrrec dels berebers del Rif o dels negres procedents de Guinea? I tant si es queixarien, si de fet encara no han signat el Tractat de Schengen de lliure circulació de persones dintre de la Unió Europea.

No es vulgui veure en el que dic altre intenció que la d'evitar que els més rics tinguin encara més avantatges i que els països amb grans imperis es beneficien de la situació de globalització passant el mort als que menys culpa en tenien i amb el pretext de la solidaritat. Quedi clar que Espanya ha d'acollir tots els berebers del Rif i del Aaiun i del Sàhara Occidental i de Guinea que es presentin perquè foren colònies nostres i els vam explotar. I encara més, també són responsables dels centre i sudamericans. No estem legitimats a passar el mort, per exemple, a Alemanya que no hi va participar. Els britànics han d'acceptar hindús, aborígens australians, indis americans, negres del centre d'Àfrica, etc., que van formar part del seu imperi, i els francesos han de fer el mateix amb tunisiens, algerians, marroquins, negres del Centre d'Àfrica, etc. Que cadascú es quedi amb els naturals dels països que van explotar o dels països en els quals van ficar el nas (com és el cas de Vietnam pels americans). Per dir-ho d'una manera més gràfica serveix l'expressió que cada palo aguanta su vela. En això es podria aplicar el principi medioambiental de que pagui qui embruta; amb els immigrants que els accepti qui es va aprofitar dels seus avantpassats. I no si val a fer la demagògia de la solidaritat ni romanços. I ho dic amb tota l'estima cap els pobres que han d'immigrar i que a mi no em fan cap mena d'angúnia ni de por. Ω

Com afirma l'eminent historiador Ferran Soldevila, l'eclosió de la dinàmica espanyolitzant dins l'ànima catalana s'esdevé per primera vegada a resultes de la Gran Guerra durant la invasió francesa. Un poble malferit de mort per sobreviure va haver d'entendre's amb l'adversari històric que des de temps de Joan II són els espanyols. No obstant això, a meitats del XIX es va reaccionar amb diligència. La Renaixença va constituir, com encara ho és, la voluntat d'un poble de recuperar l'honor. Es a dir, manifestar-se, no sols per sobreviure, sinó per desenvolupar-se i aportar quelcom significatiu a la humanitat.

D'aleshores ençà podem esbrinar tot el que d'il·lusions hem tingut. Entre elles una de les més profundes, l'europeisme. No cal forçar excessivament la documentació històrica per descobrir que en aquest tema no som especialment diferents de la resta d'Europeus. En tot cas hi han hagut tot tipus de visions.

Potser tot va començar, en els models 'europeus', es a dir, el model d'aquells països que sense ésser necessàriament fervents

L'Europeisme a Catalunya

europeistes, suposaven un referent per nosaltres. Entre ells Bèlgica i Holanda.

Bèlgica és un estat federal, governat per un sistema de monarquia parlamentària. És un país més petit que el Principat i altament poblat. La història de Bèlgica i la de Catalunya, sense fer recerca, implica poques correlacions. Igualment per el cas d'Holanda, o millor dit els Països Baixos, que amb una superfície lleugerament superior a la nostra de la Catalunya estricta aplega més de 15 milions d'habitants.

Tanmateix, aquest dos grans motors del nucli del Benelux, i després estats signants del Tractat de Roma, i agitadors des de la II Guerra Mundial de la causa de la Unió, són en molts sentits referents molt allunyats per la realitat catalana. En el conjunt de la Unió Europea i en termes de poder adquisitiu homogeni, la participació de la nostra nació, retallada (sense les Illes ni el País Valencià) en el Producte Interior Brut -PIB- de la Unió es situa en un escàs 1,7%. Tot i així, és superior al de

la totalitat de l'economia de Luxemburg i Irlanda, i molt similar a la contribució global de Grècia i Portugal, tot i ésser escadusserament inferior a l'aportació de Dinamarca (de característiques territorials i demogràfiques similars a la Catalunya estricta).

Vist així, malgrat l'escassetat de vincles afectius i històrics amb Dinamarca, excepte compartir el mateix patró: St. Jordi, que per molts no seria sinó la única cosa important i definitiva, en molts sentits ha estat infructuosa la tasca bilateral entre aquesta nació i la nostra.

Rebutjada aquesta teoria, si més no a l'espera de possibles canvis, queda el nivell multilateral que és el sistema que permet Maastrich i les institucions europees, subjectes de dret internacional públic i per tant, amb personalitat jurídica: la Unió Europea. Tot confiant en la suficient llibertat d'aquesta organització internacional per tutelar realitats complexes com la catalana, dins el magma de les nacions-estat.

De manera quasi contemporània a casa nostra parlar d'europeisme era 'mirar cap al nord'. Exclamar-se per lo bé i l'avanç d'aquelles contrades i, fer pany de les mancances nostres. Tot plegat, un joc de paranys sense solució. No tot el 'nord' és europeista, ni tampoc són tot excel·lències segons quins sistemes o models.

Ni tant sols sobresurten les aspiracions de cercar 'països - amics' de magnituds similars a les nostres, enduts per la seducció que imposen les potències del moment. La germanofília, l'afrancesament, ... o altres formes d'imitació barata han copat profundament dins una ànima moltes vegades provinciana i cansada per poder crear o imaginar en el nostre país.

Els orígens de l'europeisme modern són difícils de trobar, si no és en l'etapa contemporània. Queda tot per fer, i el més greu és que no sabem fins on podem arribar amb les nostres limitades articulacions nacionals, essent com som un país ocupat i repartit. **Q**

Llorenç Prats-Sagarra

és Editor-adjunt del Setmanari

Universitari 'Catalunya Campus'

lprats@primerama.es. Setembre de 1999

Israel: integristes contra cristians

Ara que els *ortodoxos* han baixat a les eleccions, la llei contra els missioners cristians té ben poques possibilitats de reeixir. Aquest fracàs fou un grana tema de pregària dels cristians. A Israel continua un clima ben hostil als cristians i en especial als jueus messiànics. Al març passat hi hagué dos atemptats contra caps dels messiànics i llençaren una bomba incendiària contra la llibreria baptista de Jerusalem.

També hi ha enfrontaments entre palestins, a Natzaret, on integristes volen edificar una mesquita just davant l'església de l'Anunciació.

Per contra, els Jueus messiànics, tradicionalment situats en postures pròximes a ortodoxes i colons, estan evolucionant i mantenen ja forts lligams amb cristians palestins, en un grup de diàleg cristià juevo-palestinià anomenat *Musalaha*. P.O 52110.Jerusalem 91521-Israel (Fax: + 972-2-671-0897).

Egipte: repressió i interès bíblic

A les primeries de 1998 el govern decidí d'aplicar el decret de 1859 que obligava als cristians a obtenir un decret presidencial per a bastir un lloc de culte mentre que qualsevol pot construir una mesquita sense mes problemes. Fins i tot per a reparar uns lavabos cal un permís, en cas d'esglésies. L'afer Maadi aclareix la situació real: aquesta església fou bastida el 1994 en terreny de l'Església copta i esperava un permís definitiu des de feia anys. El 27-7-98, les forces de seguretat envoltaren l'edifici i el saquejaren, sota pretext que l'Església mancava de permís (EDM).

El saló del llibre del Caire és el major de l'Orient Pròxim. Les parades cristianes s'han vist desbordades per l'enorme interès: han venut moltes bibles i literatura cristiana i, encara no han pogut cobrir la gran demanda.

Cada any més de 15.000 cristians es fan musulmans, sovint per obtenir un tre-

ball o ajut social (els coptes hi solen quedar com a fematers i pàries) i per pressió social. Els diaris en parlen sovint, encara que callen els cents de musulmans que es fan cristians cada any, amb perill de perdre el treball i ser rebutjats per llurs famílies (PO).

Aràbia: Crisi i presos cristians filipins

La baixa de preu del petroli ha afeblit l'economia saudita. Aquest Estat integrista (una corruptíssima monarquia petrolera amb una policia religiosa tipus inquisició) dedica un munt de milions a difondre l'islam pertot, tan amb propaganda com amb grups armats.

Rudy Martin, un filipí de 39 anys qui vingué a treballar-hi fou detingut el 26-3-96 i condemnat a 3 mesos de presó i donar un milió tres-centes mil ptes. al seu llogador saudita. A la presó conegué en Donni Lama, a través del qual es convertí al Crist. Els presoners filipins musulmans ho han intentat tot perquè és faci musulmà, però

sens aconseguir-ho. A hores d'ara és el cap dels cristians presos a Malaz-Riad.

Els seus amics pagaren el milió tres-centes mil ptes., però ni així ha estat deslliurat, Rudy té muller (Jenny), i dos fills de 14 i 11 anys i una filla de 9. Un dels fills és epilèptic i no pot assistir a l'escola. Podeu enviar cartes d'encoratjament a Mrs. Jenny Martin Phase 3 Block 5 Lot 2 #3 Israel Road- Greenheits, Nangka, Marikina City Filipines.

Un altre presoner cristià, René Camahort, fou expulsat pel govern saudita després de 3 anys i 9 mesos de presó (sovint incommunicat). No volien tornar-li els seus efectes personals ni el passaport, ni pagar-li el bitllet de tornada (pagat per un grup cristià). El 9-5-99 arribà a Manila. Durant la seva presó la seva família s'ha desfet: la muller l'ha abandonat, una filla adolescent és drogaaddicta (en té 4 més de fills). Ara vol inscriure's a una escola Bíblica i replegar els fills.

El pastor Romeo Macabujay fou arrestat el maig a Riad pels *Mutoawes* (la inquisició saudita). **Q**

Música i Teatre

CECIL BUELE I RAMIS, CONSELLER DE CULTURA I JOVENTUT CONSELL DE MALLORCA

La música i el teatre són dues de les cames damunt les quals vol anar fent passes, tot al llarg de l'any 2000, la Conselleria de Cultura i Joventut del Consell de Mallorca.

* No es tracta de deixar a una vorera del camí cap de les altres manifestacions culturals i artístiques que, en esser ben presents entre nosaltres, s'han anat enfortint en aquests darrers quatre anys a Mallorca, amb el suport institucional de la Conselleria de Cultura del CdM. Sí que pretenem, emperò, des del nou equip responsable de l'àrea de cultura i joventut del Consell de Mallorca, atendre amb una certa preferència, tot al llarg del proper any 2000, aquests dos vessants de l'expressió artística més genuïna del nostre poble: la música i el teatre.

* Precisament en aquests moments de la nostra història, en què es beslluma com a inesborrable

la marca dels efectes positius d'un canvi cronològic i polític d'indubtable rellevància en el camp de la cultura. Precisament ara, ens sembla que la música i el teatre són les arts que més s'adiuen amb la tasca d'engrescar el conjunt de la societat mallorquina en un projecte cultural que sia comú i que sia ambicions.

* Se'ns està reclamant des de moltes bandes que fem tot el possible perquè, entre tots, contribuïm a elevar el nivell cultural del nostre poble. Se'ns està demanant que, entre tots, impulsem l'adopció d'uns comportaments cada cop més cívics entre els individus i els

col·lectius humans del nostre entorn. Se'ns està exigint que, entre tots, aportem aquelles dosis d'energia positiva que esdevenen necessàries per a una convivència democràtica basada en la tolerància, el respecte i la solidaritat. Se'ns està convidant a engrescar-nos, entre tots, en la tasca fascinant de defensar i protegir el medi ambient on es despleguen diàriament les nostres vides. Se'ns està empenyent a apassionar-nos per una valoració efectiva i pràctica de la nostra llengua pròpia i del nostre patrimoni cultural comú.

* Res millor, perquè tot això esdevengui realitat tangible, que

arribar a tocar amb les mans aquests caires tan significatius de la nostra vida ciutadana, com són els llenguatges i la comunicació, el treball i la disciplina de grup, el progrés personal i el col·lectiu, la lliure expressió artística individual i col·lectiva, el pluralisme enriquidor... sempre amb la finalitat d'enfortir les nostres arrels mallorquines més fondes, de refermar la nostra identitat com a poble i d'anar establint vincles cada cop més sòlids amb les cultures i els pobles d'arreu del món.

* Peraixò mateix, des de la Conselleria de Cultura i Joventut del Consell de Mallorca, volem aju-

dar a fer que la gent de Mallorca prengui més gust pel teatre i per la música. Desitjam que sorgeixi a la nostra illa un nombre cada cop més gran de gent que vulgui dedicar-se a fer teatre, i de gent que prengui el gust d'avesar-se a anar al teatre. Feim comptes posar-hi tots els mitjans que siguin al nostre abast. Desitjam, també, impulsar de formes molt diverses el cultiu de la música i la pràctica musical de tota casta entre nosaltres.

* Feim comptes treballar-hi amb dedicació completa. Pensam dedicar-hi la major part dels nostres esforços quotidians. Creim que, per Mallorca, bé s'ho paga que encetem una etapa nova promovent intensament tot allò que pugui relacionar-se, directament o indirecta, amb el món fascinant de la música i el teatre. **Q**

<cilinabel@oninet.es>

L'ambientació històrica de "No Passaran"

PER ANNA BASTIDA, CATEDRÀTICA DEL DEPARTAMENT DE CIÈNCIES DE LA UB

De fora d'Espanya estant, la guerra civil iniciada el 18 de juliol del 1936 feia l'efecte de ser el primer acte d'un conflicte d'abast molt més gran que havia d'enfrontar els feixismes-aleshores en plena expansió- amb les democràcies i el socialisme.

Així i l'admiració que va produir al món el coratge de la ciutadania espanyola, que gosa-va enfrontar-se a un exèrcit regular armada amb poc més que el seu entusiasme i la seva convicció de defensar allò a que tenia dret, va atraure el suport de moltes persones procedents de nombrosos països. Escriptors, fotògrafs, periodistes, artistes, intel·lectuals de tota mena, sindicats i partits d'esquerra varen fer campanya a favor de la República. Molts van venir a combatre-hi. D'aquests, la majoria es van incorporar en unes unitats especials anomenades Brigades Internacionals.

"No Passaran!" és la consigna que va néixer entre els defensors republicans de Madrid l'estiu i la tardor del 1936 mentre Franco s'esforçava inútilment a prendre la capital de l'Estat després d'haver-la encerclada. És allà on van actuar per primera vegada les Brigades Internacionals. A la Brigada Abraham Lincoln, formada bàsicament per antifeixistes nord-americans, hi pertanyia un dels protagonistes de la novel·la de Ferrà, que ens l'acosta a través del seu diari de guerra.

L'altre protagonista és el fill d'aquest combatent, entestat a descobrir com era el pare que no va arribar a conèixer. El jove recorrerà al llarg dels anys seixanta els escenaris de les batalles en què va lluitar son pare. Però ara aquest nord-americà representa l'altra cara de la moneda: és aquí com a oficial de l'exèrcit del seu país, destinat a una base de comunicacions dels Estats Units situada a Catalunya.

Les Brigades Internacionals van enquadrar els nombrosos individus-homes i dones de setanta nacionalitats diferents, que en un impuls espontani van decidir de combatre contra el cop d'estat militar. El seu centre de reclutament era a París, i encara que l'organització depenia bàsicament de la Internacional Comunista, tant hi feia si els candidats eren comunistes com simples sindicalistes, antifeixistes o comunistes no gaire ortodoxos, és a dir, antiestalinistes. Sembla que la xifra total de participants a les Brigades Internacionals, entre la tardor del 1936 i la tardor del 1938, va arribar als 59.380, dels quals 10.000 van morir al camp de batalla.

L'impacte psicològic de la presència dels brigadistes a Madrid va ser més potent que no pas la seva eficàcia bèl·lica. Els madrilenys, encerclats per les tropes de Franco, afamats i bombardejats, se sentien en deute amb els dos milers d'homes i dones que venien a fer-los costat a canvi de res: els brigadistes ni tan sols cobraven paga. Els franquistes, interessats a desqualificar els seus oponents, atribuïen tot el mèrit de la defensa de Madrid als brigadistes. És veritat que van ensenyar als defensors de la capital a usar eficientment les metralladores, però el fet era que la majoria dels voluntaris internacionals no tenien gaire millor qualificació per combatre que els republicans espanyols mateixos. Només n'hi havia alguns amb la formació adient o l'experiència de la Primera Guerra Mundial (1914-1918).

Els brigadistes no sempre eren ben rebuts pels seus camarades, especialment pels anarquistes. Molts es van incorporar al centre d'instrucció d'Albacete després de passar els Pirineus de manera il·legal, a peu i guarnits amb roba d'estiu. Després d'una instrucció insuficient, els enviaven a fer de forces de xoc amb un equipament no gaire complet. Malgrat tot la seva actitud sempre va ser valenta. Molts brigadistes eren italians o alemanys, opositors als règims feixista i nazi, que van provar de combatre'ls als camps de batalla espanyols. En alguna ocasió, com a Guadalajara, els brigadistes italians van tenir l'oportunitat d'enfrontar-se a les tropes regulars de la seva mateixa nacionalitat, cedides a Franco per Mussolini: no sols els van fer córrer sinó que, a més a més, els van retreure a crits, des de les seves posicions, que donessin suport al feixisme espanyol. L'anècdota es va fer cèlebre.

Davant la Guerra Civil espanyola, les grans potències europees havien adoptat l'actitud de "No intervenció" que, a la pràctica, volia dir que la República no es podia abastir de material bèl·lic si no era a la U.R.S.S. -i a uns preus escandalosos- mentre l'alemanya nazi i la Itàlia feixista ajudaven Franco a cor què vols sense que ningú es donés per assabentat. Ja avançada la guerra, i veient la República que les coses anaven a mal borràs, el president Negrín va decidir de prescindir de les Brigades Internacionals, amb la intenció de quedar bé amb les potències europees i facilitar un acord amb els vencedors. Aquesta darrera pretensió era del tot fora de lloc, perquè Franco només

havia previst la possibilitat d'una rendició incondicional. Però les brigades foren oficialment dissoltes. El comiat va tenir lloc a Barcelona amb una desfilada per la Diagonal, el 28 d'octubre del 1938. Les fotografies que ens han pervingut ens mostren l'agraïment dels barcelonins i l'emoció dels voluntaris supervivents. Malgrat tot alguns es van quedar. Obligats des d'aleshores a combatre de manera il·legal, molts d'ells foren fets presoners o afusellats pels franquistes. O bé, després d'haver passat la frontera francesa amb l'onada d'exiliats, foren internats als camps de França o del Magrib, o, fins i tot, capturats pels nazis i exterminats als camps de concentració.

Passats els anys i acabat el franquisme, els governs de la democràcia espanyola no han mostrat gaire agraïment envers els supervivents de les brigades que ens van visitar en ocasió de l'aniversari de la Guerra Civil.

L'Espanya i la Catalunya que va trobar durant els anys seixanta l'oficial nord-americà destacat a la base de Roses eren molt diferents de les de l'època de la guerra. Els primers anys del franquisme, lluny de la il·lusió de fer realitat un ordre social més just i de l'entusiasme per combatre el feixisme, mostraven un país submergit en la tristesa, la passivitat i la por. Els vencedors recordaven contínuament la seva victòria, de la qual el règim franquista treia la seva legitimitat, i mai no van fer cap pas per acostar-se als vençuts. La Llei de responsabilitats polítiques del febrer del 1939, declarava criminals convictees tots els qui havien estat fidels a la República, de manera que els presoners polítics foren multitud: les presons sobreixien i els presos s'hi consumien enmig de la fam, el tifus, la tuberculosi i les pallsies. La xifra de morts s'enfilava, conseqüència tant dels afusellaments com de la malnutrició.

El conjunt del país, amb l'excepció dels privilegiats afavorits pel règim, anava curt d'aliments i patia racionament i restriccions elèctriques. Les ruïnes de la guerra eren presents per tot i Espanya, aïllada del món exterior, va trigar vint anys a recobrar els nivells de vida i de producció d'abans de la guerra. El pla Marshall, engegat pels Estats Units per ajudar a la reconstrucció de l'Europa occidental després de la Segona Guerra Mundial, va quedar fora de l'abast espanyol per oposició dels països europeus, però el govern nord-americà havia començat a ajudar Espanya des del final dels anys quaranta,

malgrat la poca respectabilitat que mereixia un règim dictatorial i repressiu com aquell, oficialment bandejat de totes les institucions internacionals.

La situació va fer un tomb favorable a Franco a partir de la Guerra Freda. Aquest és el nom que ha rebut la situació d'enfrontament entre els dos blocs sorgits del bàndol dels aliats, vencedor de la Segona Guerra Mundial. Cadascun dels dos blocs, l'occidental i l'oriental -el capitalista i el socialista-, el dirigia una "superpotència", els Estats Units i la Unió Soviètica, tots dos països amb una capacitat militar immensament superior a la resta de les potències, per grans que fossin. Aquesta superioritat la subratllava el fet de posseir arsenal nuclear. Les dues superpotències es van dividir Europa en zones d'influència separades per l'anomenat "teló d'acer", línia que demarcava els dos bàndols i les seves respectives aliances militars, l'O.T.A.N. i el Pacte de Varsòvia.

Allò que estava en competència eren dos models d'economia i de societat diferents. Cada bàndol s'esforçava en fer aliats a tot el món per tal de poder eixamplar el seu espai d'influència. Durant els anys que va estar vigent la Guerra Freda, amb més o menys intensitat, entre el 1947 i el 1989, va tenir lloc una cursa d'armaments per la qual tots dos contendents s'esforçaven a produir i emmagatzemar les armes més modernes i eficients possibles, especialment les anomenades de "destrucció massiva"-nuclears, químiques i biològiques.

La guerra entre tots dos adversaris mai no va tenir lloc. Només es van combatre amb potències interposades, com al Vietnam. Però la major part del món entrava en aquest lloc de control i domini. Una de les claus per exercir el poder a escala planetària era la possessió de bases militars als llocs estratègicament interessants. I Espanya, situada al bell mig del pas entre l'Atlàntic i la Mediterrània, i entre Europa i Àfrica, ho era, d'inter-

essant. Els nord-americans van festejar el règim franquista per tal d'obtenir les concessions que pretenien en canvi d'ajut econòmic, d'obrir-li les portes de les institucions internacionals, com l'ONU, i de posar fi al seu estatus de país empestat.

Per l'acord signat el 1953, el govern dels Estats Units, que aleshores presidia el general Eisenhower, adquiria dret a usar com a bases aèries, navals o de comunicacions llocs com Torrejón de Ardoz, Saragossa, Morón, Rota, Manises, Menorca, Roses o el Puig Major de Mallorca. A la pràctica, tal cosa representava la cessió de la sobirania estatal d'Espanya sobre una part del seu territori a una potència exterior, que en podia fer l'ús que considerés pertinent segons els seus interessos, sense consultar el govern espanyol i sense comunicar-li si l'armament que s'hi manejava era perillós o no. En cas de guerra amb l'altre bloc, el territori espanyol hauria pogut ésser objecte d'atacs no pas per la seva bel·ligerància sinó pel simple fet d'acollir instal·lacions d'aquesta mena.

A la novel·la de Ferrà hi ha dues maneres ben diferents de pensar i de fer la guerra, totes dues protagonitzades per nord-americans. Entre l'idealisme i la generositat mostrats pels voluntaris dels anys trenta enmig d'un enfrontament duríssim i cara a cara amb els temibles regulars-soldats magribins de religió islàmica de Franco, i la manera d'actuar, mecànica i tecnificada, que tenen els seus compatriotes dels anys seixanta hi ha tot un abisme, tant per les conviccions com pels mètodes. Perquè, tal com constata el jove protagonista, els ideals han estat substituïts pel desig de dominar el món. I els guerrers ja no són sinó cargols d'una màquina. I perquè, tal com hem pogut comprovar en el conflicte de l'OTAN contra Sèrbia, el 1999, la tecnificació s'ha fet tan potent que ha permès una guerra sense cap baixa pròpia: la generositat i l'idealisme es poden donar, així per acabats. Ω

HISTÒRIA D'UNA FOTOGRAFIA

Anys setanta: un dirigent del PCE amagat a Mallorca

A començaments dels anys setanta provàvem d'organitzar les primeres comissions de barri. Foren mesos i mesos de feina caòtica. Hi havia molta misèria amagada als barris! No tot eren les flors de la propaganda franquista, el diluvi d'or del turisme! Nombrosos habitatges eren miserables, de novel·la de Dickens. Les rates eren abundoses (especialment en el Puig de Sant Pere). La humitat produïa malalties en infants i gent d'edat. Cada dissabte horabaixa -i algun dia feiner- vint o trenta persones anàvem amunt i avall parlant amb els veïns. En Manolo Cabellos i na Joana M. Roca aprofitaren més endavant les enquestes i el coneixement del barri (na Joana vivia en el mateix Puig) per a enllestir els treballs de rehabilitació. En Manolo Cabellos, amb molta paciència, a mesura que fèiem les preguntes, dibuixava i prenia mides dels habitatges més interessants, servant, per al futur, joies de l'arquitectura popular mallorquina. Després férem el mateix amb el barri de sa Calatrava i tota la xoxna de la Gerreria.

Cada partit trobà en aquells arravals oblidats pels successius ajuntaments franquistes, simpatitzants i futurs afiliats. La tàctica donà bons resultats! La Comissió Centre -en la qual jo militava- ajudà, doncs, a enfortir el teixit

D'esquerra a dreta: la companya de César Fernández (amagat a Casa de Miquel López), l'escriptor Pere Quart, el dirigent del PCE César Fernández i Lieta López.

social de lluita contra la dictadura. Fou un treball gens desaprofitat.

També per aquell temps (un poc abans que na Lieta López fos detinguda i portada a Madrid [octubre de 1974]) vaig tenir vivint unes setmanes, amagat, car el perseguia la Social, l'històric dirigent del PCE d'Astúries César Fernández.

El nom exacte del dirigent comu-

nista el vaig saber anys més endavant quan en parlà Antoni Serra al seu llibre "Gràcies, no volem flors". En temps de la clandestinitat no demanàvem el nom de qui trucava a la porta de casa! En Jaume Adrover i n'Antoni també l'havien tengut amagat i ara ja no sabien on el podien portar. Quan trucaren a la porta del meu pis i m'explicaren la qüestió,

vaig pensar: "A bon lloc el duen!", car m'havien detingut feia un parell de dies. Els hi ho vaig explicar, però l'assumpte era tan desesperat que a la mateixa nit me'l portaren. Vingué amb la seva dona i s'hi estigué unes setmanes. Per casa meua, en un pis de l'avinguda Argentina propietat de la meua mare -i sense que ella se n'adonàs- jo havia tengut ja nom-

brosos companys amagats. Militants del PCE(i) i de "Lluita de Classes", de "Comunismo" o "Què fer?", perseguits a Barcelona, València i Madrid. Hom ja tenia certa pràctica i, afortunadament, mai no vinguéren a escodrinyar en situacions compromeses. Sort que teníem a vegades! Aquella setmana, protegir l'històric dirigent del PCE em va fer pensar en moltes coses. Reflexionava per a mi mateix... ¿on és la força del carrillisme a les Illes quan no tenen un indret per a ocultar un dels seus? No podia entendre com, en tot Mallorca, el PCE no tingués més militants que n'Antoni Serra per a amagar el seu company (en Jaume Adrover era independent). Més endavant, el mateix Antoni m'explicà que César Fernández, malalt i amb silicosis (una malaltia de la mina), havia tengut alguns problemes amb el comitè central i no era gaire ben vist per les "altures".

En Jaume Adrover vingué un dia a cercar el pobre César i ja mai més no vaig tornar a tenir-ne notícies.

Mentrestant a Portugal esclatava la revolució dels clavells. Finia la terrible dictadura feixista de Salazar. Pel setembre i l'octubre, molts militants d'esquerra marxàrem cap a Lisboa a sentir, de prop, l'aire net de la llibertat. Ω

Miquel López Crespi

EL TEATRE MODERN A MALLORCA

El teatre de la revolta a les Illes (1968-1975)

Voldria recordar l'origen, els motius que m'impulsaren a escriure Autòpsia a la matinada, Premi Ciutat de Palma de Teatre 1974... Si consultam els grogosos papers de l'època (per exemple, el diari Última Hora del 18-I-75), ens assabentarem que els guardons foren lliurats en el Palau Vivot i, abans de la proclamació dels guanyadors, en Miquel Dolç pronuncià una interessant conferència que tractava sobre "La Fundació Bernat Metge".

El premi de periodisme l'obtingué Sebastià Verd, de Diario de Mallorca; el de ràdio, el programa "Siurell" de Ràdio Popular, realitzat per José Cabrinetti i Pedro Prieto (aquest darrer, col·laborador de Última Hora); el premi de poesia va anar a parar a mans d'un amic meu, Xavier Vidal Folch, que aleshores era actiu militant del PSUC, i que feia la "mili" a Mallorca. El poemari d'en Xavier es titulava significativament Hem marxat amb el temps i, posteriorment a la concessió del premi, va ser publicat per l'Editorial Moll. Record moltes xerrades sobre cultura i política amb l'amic Vidal Folch (amb els anys esdevingut un alt responsable del diari El País). Fent broma, discutint les respectives obres que ambdós presentàvem als Ciutats de Palma (ell de poesia, jo de teatre) dèiem que aniria de primera per a la "causa" (la lluita antifeixista) que guanyàssim el premi tots dos, alhora. Hi hagué sort! Ho celebràrem, amb els companys, prop de plaça Gomila (ell, de soldat, tenia un apartament llogat al final del passeig Marítim). El

jurat del premi de poesia, els responsables de concedir el guardó a tan destacat militant revolucionari, eren... en Guillem Colom (!), en Llorenç Moyà (!), en Jaume Pomar, en Coco Meneses i en Josep M. Forteza.

El premi de novel·la va ser concedit a una obra en castellà (Tres estrellas en la barra) de Salvador García.

Els comtes de Zavellà i les seves filles llueïen els millors vestits

El premi Ciutat de Palma de teatre el guanyà, com ja he dit abans, una obra meua. Portava per títol Autòpsia a la matinada i el jurat que em concedí el guardó estava format per Jaume Vidal Alcover, Climent Garau, Joan Bonet, Octavio Aguilera i Jaume Adrover. L'obra estava inspirada en l'assassinat de l'estudiant Enrique Ruano, fet esdevingut a Madrid en el mes de gener de 1969. En el Palau Vivot, mentre el Comte de Zavellà Don Pedro de Montaner i Sureda ofería una copa de xampany als guanyadors, jo marxava cap al lloc de trobada amb Xavier Vidal Folch, l'amic del PSUC que havia guanyat el premi de poesia.

En Xavi i jo teníem les coses ben clares. Una qüestió era arrencar uns diners per a la causa a l'enemic i l'altra ben diferent era participar en segons quins saraus. Les festetes culturals, i més si estaven presidides per comtes i comtesses, ens deixaven ben freds. Potser ens feien pensar en la desgràcia de no haver pogut fer la revolució burgesa per les

nostres terres, no haver al·letat un Marat o un Robespierre nostrats. Llàstima de l'assassinat d'Aurora Picornell, Emili Darder i tres mil progressistes mallorquins en mans de la dreta feixista l'any 36! Desgràcia pregonia, pensava, mentre deixava enrere els comtes brindant amb xampany.

Però recordava l'origen, el motiu inicial d'haver-me posat a escriure Autòpsia a la matinada. Deixant enrere el Palau Vivot, remembrava...

L'estudiant Enrique Ruano assassinat per la policia feixista (el llançaren al buit des d'un setè pis)

D'ençà les gran vagues d'Astúries, Lleó, Euskaki, Catalunya, etc, dels anys seixanta-dos/seixanta-tres, el règim resistia com podia l'àmplia onada de vagues i manifestacions cada vegada més radicals. La universitat era un niu d'opositors. A ran d'una sèrie d'enfrontaments amb els "grisos" (policia armada) i amb elements de la tènica Brigada Social, fou detingut (dia 17-I-69) l'estudiant Enrique Ruano amb altres tres dirigents universitaris. Tots eren militants del FLP i del Sindicat Democràtic d'Estudiants (com és de suposar, ambdues organitzacions antifranquistes completament il·legals en l'Espanya del dictador).

Tres dies després de la seva detenció, l'estudiant Enrique Ruano moria en "caure" sorpresivament des d'un setè pis. La policia l'havia conduït fins al seu domicili, en el número 60

del carrer General Mola de Madrid, per a practicar-hi un escorcoll. D'allà, del setè pis, va ser des d'on, segons la versió policíaca, "el estudiante se lanzó al vacío". "Suicidio" fou la versió oficial del Ministeri de l'Interior. Però aquella mateixa nit, mitjançant les emissores de ràdio estrangeres (Ràdio Moscou, Londres, París o Ràdio Espanya Independent), ja sabíem que arreu del món no hi havia cap mitjà de comunicació, cap govern, cap autoritat universitària que cregués les mentides del franquisme.

Fou durant aquella llarga nit al costat de la ràdio quan s'anà congriant el nucli essencial de l'obra (Autòpsia a la matinada) que guanyaria el Ciutat de Palma.

En aquelles alçades (any 1969) ens feien esclafir de riure els "suicidis" d'antifranquistes periòdicament anunciats pel règim. Enrique Ruano no era el primer a "caure" inexplicablement per una finestra. L'any 1962 ja havia "caigut" per "casualitat" des d'un finestrall de la Dirección General de Seguridad el dirigent del PCE Julián Grimau. Després sabérem que la Brigada Social provava així, d'aquesta manera tan brutal, d'esborrar els senyals de tortura abans de portar el dirigent comunista al paredó d'afusellament. També, uns anys abans que Ruano, un altre jove estudiant anomenat Rafael Guijarro moria misteriosament en "caure" des d'una altra dependència policíaca. Ω

Miquel López Crespi

Nova col·lecció de literatura històrica

PER MARINA FERRÀ HAMELYNCK

Acaba de sortir al carrer una nova col·lecció de novel·la històrica que té com objectiu que els alumnes de secundària i batxillerat coneguin d'una forma amena els principals esdeveniments de la història dels Països Catalans.

La novel·la històrica, sempre que estigui ben documentada, és una eina molt útil que complementa a la perfecció els continguts curriculars de l'assignatura de socials o d'història.

La novel·lització d'un episodi històric serveix perquè l'alumne es senti implicat dins del contingut, és a dir, això fa que el discent visqui el passat i l'assoleixi millor que si només es donen dades i dates en fred.

Els episodis que es tracten dins la col·lecció són molt variats que van des de l'Edat Mitjana a l'Edat Contemporània.

Entre altres escriptors trobam a Xesc Barceló amb l'obra "Arnau, els dies secrets", Vicenç Villatoro amb "Evangeli Gris", Jordi Tifena amb l'obra "La dona del grill", Joan F. Mira amb "Borja Papa", Josep Lozano amb "Crim de germania", Ferran Cremades amb "La regina de la poble de les fembres peccadrius", etc.

Dins de la col·lecció hi ha tres autors mallorquins, na Carme Riera amb "Dins del Darrer Blau", Miquel Ferrà Martorell amb "No Passaran" i Miquel Mas Ferrà amb "Camí de Palau".

La col·lecció comença amb una guia de lectura elaborada pel departament de didàctica de les ciències socials de la Universitat de Barcelona.

En el pròleg Cristòfol A. Trepà catedràtic de la Universitat de Barcelona comença explicant la diferència que hi ha entre l'historiador i el novel·lista: "L'historiador per respondre les seves preguntes no té més remei que acudir a les fonts (textos, restes arque-

ològiques, imatges i documents de tot tipus). Aquestes fonts són testimonis d'un passat.

Sempre incomplets. L'historiador interroga les fonts, en fa la crítica per extreure'n el que pretén saber, sovint amagat, i, finalment intenta comunicar el que ha descobert. (...) La fragmentació de les informacions l'obliga a imaginar les situacions i ho ha de fer, a més, submergint-se en la mentalitat i maneres de sentir de l'època. (...) El novel·lista alhora de crear una novel·la, fa un camí invers al de l'historiador. Sovint el novel·lista comença per un desig incert, per un neguit, per un personatge real que li produeix un impacte particu-

lar, per una frase que li ressona... I en comptes de formular una pregunta feta a les fonts del passat inventa, crea situacions i personatges, i d'aquesta manera desfogia i expressa el seu neguit creatiu, la seva preocupació, la seva reflexió sobre el present. Primer que res en el novel·lista la ficció és creada. L'acció d'una novel·la, però, s'ha de situar en un temps i en un espai. Quan el novel·lista creu que li convé situar el seu relat en el passat no té més remei que instal·lar els seus personatges i els seus escenaris en un marc de versemblança. Li cal aleshores documentar-se."

L'extensa bibliografia que ha de consultar l'artista no s'ha de notar dins la prosa

literària. El lector ha d'intuir el que està passant dins el relat. És la forma en que el lector en aquest cas l'alumne de secundària conegui episodis de la història de Catalunya sense que hagi de suportar una prosa massa feixuga només intel·ligible pels experts. La guia de lectura pretén ésser un instrument que faciliti la situació del context on transcorre cada novel·la.

Entre altres pedagogs destaquen els treballs de Pau David Alsina, Anna Bastida, Magda Fernández, M.Lluïsa Gutiérrez, Francesc Xavier Hernández, Joaquim Prats, Joan Santacana, Carmen Sierra, Cristòfol A. Trepà i Gemma Tribó. Ω

Llibres imprescindibles

CRISTIAN R. ALTABA

El breu i clar i pedagògic llibre *La diversitat biològica. Una perspectiva des de Mallorca*, escrit per Cristian R. Altaba i publicat per l'Editorial Moll en la col·lecció "Manuals d'introducció a la naturalesa", amb el núm. 12, és un bon exemple de la gran facilitat amb què es poden superar els plantejaments localistes i esquifits.

A més d'un autodeclarat ecol-

ogista o verd li pot caure la cara de vergonya quan es descobreixi al·ludit sense que hi hagi cap al·lusió nominal entre els que cerquen la foto i el ressò mediàtic.

Cristian R. Altaba ens situa davant la nostra ignorància, que al capdavant és també la ignorància dels biòlegs i dels ecòlegs, per fer-nos entendre que no sempre el que és més gran i vistós ha d'ésser necessàriament més important per a l'equilibri de la

natura que allò que és minúscul i sovint desconegut.

La preservació d'un espai determinat, un programa d'introducció d'una espècie concreta o bé la protecció d'un determinat element de la fauna o de la flora autòctones, no sempre obeeixen a criteris racionals i fonamentats en el coneixement precís del medi, sinó que sovint responen a criteris subjectius i contradictoris.

Tanta humilitat enamora. Ω

Eurosalmon: una important revista d'economia

Una revista d'economia feta a Mallorca

A part de Josep Capó (que va ser secretari general dels comunistes de les Illes -OEC-) hi trobam les col·laboracions d'exmilitants com Toni Montserrat, Miquel López Crespi, Antoni Tarabini el mateix Josep Capó, l'economista Luis Aspiroz, el destacat membre de la direcció de CC.OO. José L. Reyna o l'actual afiliat a Izquierda Unida Pere Mascaró...

Eurosalmon és, sense dubte, una de les més importants revistes d'economia que es publiquen a Mallorca. Dirigida d'una manera extremadament intel·ligent per Demetrio J. Peña hi trobam, com a cap de redacció, en Josep Capó. N'Agustí Barí i n'Irene Peña tenen cura del disseny i maquetació i l'administració i la publicitat van a càrrec de Xesca Ayala. La revista és oberta a totes les tendències i opinions. Els col·laboradors de dretes, centre o esquerra sempre hi poden escriure, fer els seus anàlisis, opinar, analitzar els esdeveniments econòmics de les Illes des de d'una posició oberta i sense cap tipus de censura. A la revista Eurosalmon hem pogut llegir des de les més acarnissades defenses del capitalisme a la crítica més radical a aquest sistema econòmic. Aquesta llibertat que tenen redactors i col·laboradors és un virtut que sap cultivar a la perfecció el coordinador, Demetrio Peña i el redactor "quefe", Josep Capó.

És ben curiós també el constatar l'abundor d'exmilitants i dirigents dels partits d'esquerra de les Illes del temps de la transició. Hi trobam exmembres del PCE, l'OEC, el PSM, i el MCI... A part del mateix Josep Capó (que va ser secretari general dels comunistes de les Illes -OEC-) hi trobam les col·laboracions d'exmilitants com Toni Montserrat, Miquel López Crespi, Antoni Tarabini el mateix Josep Capó, l'economista Luis Aspiroz, el destacat membre de la direcció de CC.OO. José L. Reyna o l'actual afiliat a Izquierda Unida Pere Mascaró... Altres membres de la redacció són José Montclús, Jaume Situar, Pau Antoni Montserrat, Catalina Borràs, Patricia Dueñas, Santiago Ferrer...

En el número de setembre de l'Eurosalmon s'hi poden trobar assenyalats articles de Catalina Borràs, Esteban Bardolet, Luis Ramis de Ayreflor, Lluís Moyá, Miquel López Crespi i Jaume Sitjar entre molts d'altres. Des de les pàgines de l'Estel saludam ben cordialment l'aparició mensual d'aquesta important publicació d'economia de les Illes. Ω

Redacció

Reunió de col·laboradors de la revista d'economia Eurosalmon. A part de Josep Capó (que va ser secretari general dels comunistes de les Illes -OEC-) hi podem veure nombrosos exmilitants de l'esquerra revolucionària de les Illes com Toni Montserrat (MCI), Miquel López Crespi (OEC), Antoni Tarabini (PCE), el mateix Josep Capó (OEC), l'economista Luis Aspiroz, el destacat membre de la direcció de CC.OO. José L. Reyna o l'actual afiliat a Izquierda Unida Pere Mascaró...

Alguns reptes educatius davant el nou curs escolar

Comença el curs 99-00 amb uns reptes educatius vells i mals de coure, generalitzables al conjunt de les illes Balears i Pitiüses, i, habitualment, accentuats, en la part negativa, a la part sud de l'arxipèlag (és a dir, a Eivissa i Formentera). L'any passat, un grup de professors que imparteixen les seues classes en llengua catalana o que fan classes d'aquesta matèria varen demanar a la Conselleria d'Educació i Cultura, aleshores presidida per Manuel Ferrer, que declaràs les Pitiüses Zona d'Urgent Intervenció Educativa, especialment pel que fa a la qüestió de la llengua.

Vivim a la zona de tot l'arxipèlag amb uns déficits més evidents d'ensenyament en català.

Mentre a Mallorca -especialment a la part forana- i a Menorca l'ensenyament funciona majoritàriament en català, a les Pitiüses encara és l'espanyol la llengua vehicular més habitual dins aquest àmbit. Aquesta habitualitat sol maquillar-se, i tot sovint sembla que el català funciona normalment. Però basta parlar amb al·lots escolaritzats per veure que això no és veritat ni de bon tros. Davant aquesta situació, el professorat interessat a promoure l'ensenyament en català sol·licitava la implantació de grups d'acollida als centres escolars. Aquests grups anirien destinats a proporcionar un bon coneixement de català als estudiants tot just arribats a les nostres illes, procurant d'assolir-ho

en un temps rècord. Així mateix, sol·licitaven desdoblements a grups inicials de cycle, i grups de suport per a aquells estudiants que tinguessin més dificultats a l'hora d'utilitzar fluidament el català com a llengua vehicular.

Manuel Ferrer proposava, quan era conseller d'Educació, un sistema bilingüe per a les Balears. Des de sectors favorables a la normalització de l'àmbit educatiu se li va fer la proposta que l'ensenyament es vehiculàs en llengua catalana, i que els continguts s'adaptassin a la realitat històrica, social i cultural dels Països Catalans, la nostra àrea natural. La proposta va comptar amb l'adhesió de capes importants de professorat, de representants d'associacions

d'estudiants i de societat civil en general (llegeixi's pares i mares).

Començam el curs sense que la Conselleria hagi tengut en compte la primera de les peticions esmentades. Que jo sàpiga -i, com a membre del ram, si ho haguessin fet em tocava saber-ho-, no s'ha previst cap tractament especial per a la Llengua Catalana. Ni s'han previst grups d'acollida als centres, ni s'han generalitzat les classes de suport, ni s'ha planificat res per mirar de pal·liar, ni que sigui mínimament, la manca de competència en llengua catalana de bona part de la població escolaritzada. Dubt que els anteriors responsables de la Conselleria d'Educació hi haguessin fet menys que els actuals, si haguessin con-

tinuat -política ficció- manant a les Illes.

Quant a la segona qüestió, només un apunt: un dels signants de la petició perquè Manuel Ferrer decretàs l'ensenyament generalitzat en llengua catalana i amb continguts adients a la realitat històrica, social i cultural dels Països Catalans va ser Damià Pons. En Damià Pons, actualment, ostenta el càrrec de Conseller d'Educació del Govern balear. Per ser conseqüent, ara que pot, ha de decretar-ho ell. Esperam que no tardi gaire, perquè l'aplicació d'aquests decrets, posteriorment, sempre és llaguiosa. Ω

BERNAT JOAN I MARÍ

President d'ERC-Balears i Pitiü

LA CULTURA A LES ILLES

Premis internacionals i traduccions al romanès

El combat contra el racisme, el feixisme, l'imperialisme i la xenofòbia marcaren les pautes de la conferència

El nostre col·laborador, l'escriptor de sa Pobla Miquel López Crespi, acaba de guanyar un altre premi internacional de poesia per una traducció al castellà d'un poemari en català. Aquesta vegada el guardó s'ha lliurat a Toledo (abans n'havia guanyats a París, Madrid, Bilbao, Itàlia i a tots els indrets dels Països Catalans). En les fotografies que il·lustren

racisme, el feixisme, l'imperialisme i la xenofòbia marcaren les pautes de la conferència.

Properes traduccions al romanès (a càrrec de l'escriptora i traductora Lavinia Dumitrascu) de l'escriptor Miquel López Crespi

La revista romanesa VIP d'art, política i cultura (abril de 1999) informa de les properes traduccions al romanès (a càrrec de l'escriptora i traductora Lavinia

ignorància, l'enveja, l'autoodi, el reaccionarisme de determinats jurats de Mallorca donen per resultat aquests fets tan lamentables (que ja varen passar amb diversos poemaris de Blai Bonet, Miquel Àngel Riera i molts d'altres grans escriptors mallorquins: esser reconeguts fora de l'illa abans que a la nostra terra). Però com en el cas de Blai Bonet o Miquel Àngel Riera, la qualitat poètica i literària del conegut autor pobler s'imposen i, properament, l'Editorial Moll editarà Revolta.

L'escriptor de sa Pobla Miquel López Crespi (a la dreta) amb els altres guanyadors dels premis literaris.

Miquel López Crespi en el moment de començar la conferència referent al compromís de l'escriptor en el segle XXI.

aquesta nota de premsa el podem veure pronunciant la conferència magistral en la nit del lliurament dels guardons. La conferència feia referència al compromís de l'intel·lectual amb l'art i la societat. Miquel López Crespi parlà de la necessitat d'anar bastint un art i una cultura que no siguin indiferents als grans reptes del segle XXI: lluita per una nova cultura, per la solidaritat entre totes les nacions oprimides, fent especial esment en la lluita permanent contra el sorgiment de nous feixismes arreu del món. El combat contra el

Dumitrascu) de l'escriptor Miquel López Crespi que recentment guanyà, amb la novel·la L'Amagatall el Premi "Miquel Àngel Riera".

La revista, dirigida pel prestigiós intel·lectual Valeriu Magno inclou (pàg. 5) un important treball referent a l'obra poètica de Miquel López Crespi i unes traduccions del llibre Revolta (que properament serà publicat per l'Editorial Moll). Hem de recordar que Revolta és l'edició de l'original català del llibre que ja, l'any 1994, obtingué el Premi de Poesia "Ciutat de València". La

Per a l'edició a Romania de l'antologia de Miquel López Crespi que prepara la professora Lavinia Dumitrascu, l'editorial "Poeziei" ha treballat amb els poemaris Planisferi de mars i distàncies (Columna); L'obscurànsia del cor (UIB); El cycle dels insectes (Moll); Punt final (Moll); Revolta (Moll); Les Plèiades i Els poemes de l'horabaixa (aquestes dues darreres antologies publicades els anys 1991 i 1993 a Andorra respectivament). Ω

(Redacció)

FETS I PERSONATGES

Antoni Nadal i un informe del carrillisme (1975)

Amb por que les seves minvades bases obreres es poguessin "contagiar" d'idees republicanes, nacionalistes, o marxistes; aterorits que les accions i creixent implantació a les Illes (tant de l'OEC com de les Comissions Obreres Anticapitalistes, o dels altres grups revolucionaris: la CNT, trosquistes, maoistes, independents, cristians o les mateixes Plataformes Anticapitalistes de Barri) de tot l'ampli ventall que no volia pactar amb la burgesia i el franquisme, els carrillistes -pensant únicament en llurs fantasmals organismes unitaris sense base en la vida real mallorquina, del tipus Taula Democràtica o Junta Democràtica de Mallorca, aclareixen en un informe secret que ens ha fet conèixer Antoni Nadal (vegeu el llibre El 1r de maig a Mallorca (1937-1989), que: "Frente a estos grupos nuestra postura debe ser clara, si aceptan un planteamiento democrático [la qual cosa volia dir si acceptàvem els pactes i manipulacions "normals" en la seva pràctica] y de acuerdo con la actualidad política aceptamos situaciones conjuntas. Si no lo aceptan, nuestra respuesta no puede ser nunca ambigua o que se preste a confusiones y críticas, debido a nuestras rectificaciones".

Aquest revelador informe intern no té data, però l'historiador Antoni Nadal ens diu que es degué, escriure "alguns temps després del 1 de maig" (de 1975). Alguns punts d'aquest document són els següents: "En cuanto a la campaña que el Partido lanzó en el pasado 15 de Mayo, el Comité Local se hizo una autocrítica por una serie de razones que se tenían que haber tenido presentes a la hora de analizar las perspectivas de lucha democrática en esta jornada de lucha.

"Los errores se podrían resumir en:

"Ambigüedad de los objetivos reflejados en el comunicado interno (acta de la reunión del Comité del 6

de Abril).

"El Comité Pro 15 de Mayo se reunió, a última hora, con presuras y nerviosismo e intentó cubrir la falta de organización con medidas de eficacia.

"Equivocaciones en los contactos con los grupos izquierdistas con los que intentamos una acción unitaria. Frente a estos grupos nuestra postura debe ser clara, si aceptan un planteamiento democrático y de acuerdo con la actualidad política aceptamos actuaciones conjuntas. Si no lo aceptan, nuestra respuesta no puede ser nunca ambigua o que se preste a confusiones y críticas, debido a nuestras rectificaciones.

"Posturas poco decididas y de temor en el momento de arrancar la manifestación.

"Falta de dirección política en los actos de Lluç. Un acto de la Junta Democrática debe ser siempre una manifestación cívica y seria, una expresión de la exigencia de democracia del pueblo. Lo que no puede convertirse es en una manifestación de 50 jóvenes; en gritos y consignas (por muy auténticas y sentimentales que sean).

"Ante detenciones como en Lluç o futuras posibles detenciones el Partido Comunista no puede tener horas y días de desorganización, los actos represivos no pueden separarnos de nuestros objetivos".

Després, entre els "encerts" d'aquell Primer de Maig, el carrillisme reconeixia la propaganda que tenguere de cara a l'exterior els actes de Lluç, acció que passà per una manifestació de la Junta Democràtica quan ells sabien que no era així, que se'ls havia escapat de les mans, i que s'havien trobat desorganitzats i sense saber què fer quan s'esdevengué la protesta popular per les detencions, a la plaça del monestir. Ω

MIQUEL LOPEZ I CRESPI

La cultura i la Joventut Mallorquina Sa Pobla i l'ofici d'escriptor

ALEXANDRE BALLESTERE, ESCRIPTOR

Miquel López Crespí ha escrit i escriu amb la dedicació a escriure i la força que tenien, amb afany vitalista i comunicatiu, els escriptors de copiosa producció del segle passat i començament del present.

Sempre he pensat que, les relacions afectives, mai no han d'entorbir el judici crític a l'hora de valorar l'obra literària d'un amic.

De Miquel López Crespí he llegit poemes, narracions curtes, textos teatrals, novel·les, articles periodístics amb intermitent atenció.

Miquel López Crespí ha escrit i escriu amb la dedicació a escriure i la força que tenien, amb afany vitalista i comunicatiu, els escriptors de copiosa producció del segle passat i començament del present. Vull dir que, aquells autors romàntics, revolucionaris, idealistes, bohemis, havien la imperiositat d'expressar, en pàgines vibrants, el que sentien, el que pensaven i el que imaginaven, en el curt termini d'una vida marcada per una previsible i joenívola mort.

Compte. Crec que la comparació és, a la vegada, justa i imperfecta. Justa per l'incansable ritme de producció de Miquel López Crespí. No conec altre autor actual tan prolífic com ell. I, és imperfecta perquè Miquel López Crespí no pateix, que jo sàpiga, cap simptomatologia patològica imminent ni, molt manco, porta una vida disbaudada al vell costum d'aquells escrip-

tors "maldits" que cremaren la seva vida amb suïcida consciència. Ell, Miquel López Crespí, no té presses biològiques, com aquells altres, per escriure. És el doll incontinent d'idees i de sentiments que, gairebé "obliguen" Miquel López Crespí a escriure amb apassionada i perseverant dedicació.

Miquel López Crespí es un cas virtuos de la literatura. Pocs són els autors que, com ell, han investit amb èxit evident, gèneres tan distints i tan significatius, en el rigor de la creativitat com el teatre, la novel·la i la poesia

Miquel López Crespí es un cas virtuos de la literatura. Pocs són els autors que, com ell, han investit amb èxit evident, gèneres tan distints i tan significatius, en el rigor de la creativitat com el teatre, la novel·la i la poesia. I, haver assolit, com López Crespí, i no és broma, de dotzenes i dotzenes de premis literaris d'arreu de la geografia idiomàtica catalana i, amb les seves traduccions, a nombrosos països de l'estranger.

És, López Crespí, un monstre del treball quotidià de l'escriptura, un escriptor que ha deixat i deixarà petjada en la cultura catalana. Impacient i constant, infatigable enamorat de l'escriptura quan l'escriptura és, i ha d'ésser, expressió personal de les fantasies o dels testimoniatges.

He llegit i llegit pàgines de Miquel

López Crespí i, com és normal, unes obres m'agraden més que altres (aquest és un problema que afecta a tots els autors). A més, hi ha el component receptiu del lector. La predisposició intel·lectual, emocional, al moment de la lectura. El condicionament apreciatu de lectures anteriors del mateix autor. I, altres factors prou subjectius.

I, tal vegada, influeix en la meva personal apreciació de l'obra de Miquel López Crespí, el fet d'haver conegut, a Sa Pobla estant, els pares i l'oncle d'en Miquel. Amb en Paulino, el pare d'en Miquel, per una relació comercial i amistosa, amb el meu pare, vaig tenir, malgrat les diferències d'edat entre en Paulino i jo, una senzilla i gratificant amistat i llargues converses. Per això crec que la significació política d'en Paulino, home sec com un quixot, sincer i emotiu, castigat pel règim franquista per haver defensat la llibertat, ell, en Paulino volent i sense voler, va influir en l'estructura ideològica, afectiva i temàtica d'un nen que, amb els anys, havia d'ésser l'escriptor Miquel López Crespí de dilatada, important i compromesa realització literària.

Sí. Anys i anys després, aquell nen amb pantalons curts, ulleres i mirada inquisitiva que, més d'una vegada jo vaig veure al taller de pintura del seu pare, es va transformar amb el fecund Miquel López Crespí que, ara, coneixem.

Hi ha més arrels ocultes i poderoses, en el cas vocacional de López Crespí. Per part de la seva mare, d'honorable família poblera, un oncle avi de López Crespí, el senyor Miquel Crespí "Verdera", fou batle de Sa Pobla i polític destacat. Però tot això ja és història. Història familiar que, per a cada persona, és la més important, la que més li toca el viu i més la condiona. La història de la família és la història que ens dona un paper a l'actualitat.

Jo no més, o molt poc més, vull dir que, en tot autor interessant hi ha unes coordenades vivencials, una trama biogràfica que, en la intensitat de cada cas, el fan distint, diferent dels altres. El fan un autor únic. I, amb altres valoracions purament literàries, el fan un Miquel López Crespí que, rebel, càustic i dolç, mestre de la paraula, retreu les fuetades d'un passat immediat a molts dels seus arguments. Ω

La cultura i la Joventut Mallorquina

CECILI BUELE RAMIS, CONSELLER DE CULTURA I JOVENTUT DEL CIM

Fa una mesada, dia envant dia enrera, que m'estic exercitant en la pràctica política de "governar, administrar i representar" el Consell de Mallorca, com a conseller delegat de cultura i joventut. M'està resultant una tasca realment fascinant i molt engrescadora. És una àrea de govern que toca molts de punts i fa sonar moltes flautes...

Cultura i Joventut és una àrea que toca molts de punts. Afortunadament. La gent que viu a Mallorca constitueix tot un poble que compta amb una cultura deu vegades mil·lenària. Com s'acostuma a dir, mentre el gran patriarca Abraham es dedicava a pasturar ovelles per contrades palestinenques, els camps i les terres de Mallorca ja eren trepitjades per poblacions humanes de nivell cultural ben cert. No ha de resultar gens estrany, idò, que a hores d'ara puguem gaudir amb força vitalitat dels bons resultats acumulats a l'illa durant tants de segles i mil·lennis. Tot i que, malauradament, la ciutat de Palma no compta —com ocorre en altres ciutats del nostre entorn europeu més immediat— amb cap dels testimonis que haurien de conformar allò que s'anomena un museu de la història o de les ciències naturals o de la mar, obert al gran públic. Sí que podem, en canvi, acostar-nos una mica més a allò que ha estat i que representa la nostra història més recent d'aquests dos darrers mil·lennis. Ho mostren cada dia les nombroses excavacions arqueològiques que s'estan duent a terme a l'actualitat: tant al centre antic de la ciutat de Palma, com als més diversos racons de la part forana de Mallorca.

Cultura i Joventut és una àrea que fa sonar moltes flautes. Afortunadament també. La gent que durant els passats darrers quatre anys ha tengut la responsabilitat de l'àrea de cultura i patrimoni històric del Consell de Mallorca, bé s'ha encarregat de fer-ne sonar a balquena: han estat dinamitzats arxius, biblioteques i museus de la nostra illa; s'han declarat, protegit i conservat béns d'interès cul-

tural com mai no s'havia fet fins ara; s'ha promogut la cultura a tots els seus vessants: la música, la literatura, la pintura, la poesia, el teatre, les publicacions, l'òpera, les edicions de discs compactes, el patrimoni històric-artístic, els concerts de música, la conservació d'imatges i sons de temps enrera; s'ha impulsat la normalització lingüística a molts d'àmbits de la nostra societat; s'ha fet una promoció cultural que ha donat una forta empenta a diverses iniciatives ciutadanes afavoridores d'un nivell cultural més alt entre la població; s'ha conreat la cultura popular i tradicional mallorquina...

Allò que ens pertoca fer, a la gent que ens n'encarregam ara, pens jo, no pot ésser res més que continuar, completar i consolidar tot allò que es va començar un bon dia de l'any 1995.

Tot pensant en el tercer mil·lenni que ja s'acosta, emperò, i atenent noves àrees que s'hi han incorporat, com és el cas de la joventut, caldrà anar obrint noves vies de circulació i navegació cultural encara més fluïdes i més ràpides, tot i que també hauran de ser més segures i més amples. Com diu el poeta, unint el seny amb l'ímpetu.

Mitjançant el contacte, la comunicació, la conversa, volem arribar a assolir aquelles fites, refetes amb fermes i profundes conviccions, que permetin al major nombre possible de membres de la nostra societat illenca passar gust de dedicar-se a la cultura, de produir i de consumir els nostres elements culturals més propis; assaborint el plaer de fer, des de Mallorca, una aportació cada cop més valuosa a la cultura universal.

El món de la cultura esdevé pertot arreu el món de la llibertat, del progrés i del pluralisme. Tant per a l'artista que la produeix, com per a qualsevol persona que vulgui fruir-ne les obres. La cultura que facem a Mallorca ens ha de fer més lliures, ens ha d'ajudar a progressar, ens ha d'agermanar molt més en les diferències. Ω

PASSATEMPS

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									

HORIZONTALS:

1.- Dit de la cèl·lula que té dos nuclis. 2.- La preposició més curta. Gaudir. Faci una rodona. 3.- Porta. Molt de molt. El brom. 4.- Rucs. Regió de Grècia. 5.- Peça musical molt en voga a l'època romàntica. 6.- Nom de la nau en què Jàson fou a la recerca del velló d'or. Terreny sense vegetació. 7.- D. Preposició que indica allò a favor de què. Sensació que perceben els òrgans auditius. 8.- Faci una altra rodona. Relatiu al foc. Erra. 9.- Petits grans de glaç, si són més grossos s'anomena pedra.

VERTICALS:

1.- Badoc. 2.- La vocal del centre. Utilitzaré. La primera vocal. 3.- A aquest NIF li falta un u. Extens terreny de sorra cobert de dunes en alineació. Plural i abreujat. 4.- Examen físic i químic de l'orina per fer un diagnòstic. 5.- Tira pets. L'única de Mart. Lloc inhabitat. 6.- Llengua que s'usa en escriure una novel·la. 7.- Municipi de l'Alta Cerdanya. Temor. El crom. 8.- La té el gall i l'ase. Líquid amargant producte de la secreció externa de les cèl·lules hepàtiques. Forma el plural. 9.- Hi ha qui està com aquest petit electrodomèstic per fer torrades.

Sa Glosa

M'agrades grassa i rodona,

Per poder-te fotre mà,

Vermella com una rosa,

I més sana que un aglà.

En veure't tan magra i prima,

Tot ossos i tot tendrum,

Just cuixot de can Gonzalo,

Tallat prim, com tel de ceba

Que s'hi veu a contrallum.

Ja ho diu en Tomeu Caliu:

Aquestes no les troben a
s'Interviú. Ω

S'Escorpi Banyut

SOLUCIONS

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	B	I	N	U	C	L	E	A	T
2	A		F	R	U	I	R		O
3	D	U		O	L	T		B	R
4	A	S	E	S		E	P	I	R
5	B	A	R	C	A	R	O	L	A
6	A	R	G	O		A	R	I	D
7	D	E		P	E	R		S	O
8	O		P	I	R	I	C		R
9	C	A	L	A	M	A	R	S	A

R E C E P T E S D E C U I N A

C a r n s

Fetge al Xerès

Sofregirem unes tallades de fetge, i el traurem de la paella posant-lo en una cassola, en la que abocarem un got d'aigua. En la mateixa paella i amb l'oli de fregir el fetge farem un sofregit de ceba, que incorporarem tomaca ben picolada, trossets d'all, jolivert tallat i, finalment ho abocarem a la cassola, afegint un gotet de vi sec de Xerès. Podrem especiar el guisat amb grans de pebre-negre un poc de nou moscada. Es deixa coure fins que només quede el suquet aromàtic i travat.

Escalopes de fetge amb pebres

Mig quilo de fetge de vedella finament tallat, quatre pebres de bona molla, un gotet de vi blanc, una tasseta d'oli d'oliva, una culleradeta de farina, suc de llimo, sal i pebre.

Es torren els pebres; després de llevar-los la pell, el cor o peco i les llavors, es renten amb aigua fresca i es tallen a tires.

Les escalopetes de fetge es condimenten amb sal, suc de llimo i pebre, es passen per damunt de la farina i es frigen amb l'oli ben calent, s'aparta del foc la paella per afegir el vi i els pebres, es torna a posar al foc, i es fa bullir durant cinc minuts.

Cebolla de fetge

Mig quilo de fetge tallat finament, farina, sis cullerades d'oli, mig quilo de cebes, noranta grams de mantega de vaca, una culleradeta de farina, mig got de brou, una culleradeta de vinagre, sal i pebre-negre en gra.

Posarem les tallades de fetge dins la llet durant una hora i després les traurem, les deixarem ben escorregudes i les passarem per farina.

La ceba, la tallarem a rodanxes molt primes i les sofregirem a foc suau durant vint minuts amb seixanta grams de mantega de vaca, regirant-les per tal que no s'aferrin. Si li escampem per damunt un pessic de sucre ajudarà que prenguen la tonalitat daurada. Als 30 gr. restants de sagí els incorporarem la cullerada de farina per formar unes boletes que ajuntarem amb la ceba, i remenarem fins que s'hagen desfet en la salsa; se li posa el brou calent a poc a poc i es deixa coure una petita estona; després s'incorpora el vinagre, la sal i el pebre-negre. Fregirem les talladetes de fetge, les col·locarem sobre una plàtera i les escamparem per damunt la salsa calenta.

P e i x o s

Mandonguilles de bacallà

1/2 quilo de bacallà, 1/2 de creïlles, 2 ous, pinyons, julivert i alls.

Es talla el bacallà a trossos i es posa a remulla, canviant l'aigua diverses vegades. S'escorre el bacallà i se'l fa bullir juntament amb les creïlles sense pelar.

Una vegada bullit tot el conjunt, es lleva la pell a les creïlles i es neteja el bacallà d'espines i pell. Després, s'esmicola i es pasta amb les creïlles, el julivert, els pinyons i els rovells dels ous, reservant les clares en un plat per arrebossar les mandonguilles, rodones o allargades, segons el gust. S'arrebossen en les clares dels ous i, tot seguit, es frigen en oli molt calent, fins que estiguen dauradetes.

Calamars amb tinta

Un quilo de calamars, una ceba grossa, un parell de tomaques, un all, julivert, farina, sal aioli.

Reservarem la tinta dels calamars i, després de nets i tallats a rodes o anelles, els posarem a sofregir en una cassola d'obra amb prou oli calent. Prèviament hi haurem sofregit la ceba picada i la tomaca. En estar tot ben sofregit, picarem l'all i el julivert i ho abocarem a la cassola, que, ben tapada, tindrem al foc fins que estiguen cuits els calamars. No se'ls ha de posar la sal fins a darrera hora, a fi d'evitar que es facen durs ni salats. Després els posarem la tinta fent-la passar a poc a poc per un colador, i tot seguit hi incorporarem una cullerada de farina torrada.

Llangosta al conyac

Tres llagostes de mig quilo cadascuna, una tassa gran de brou de peix barrejat, un gotet de vi o una copeta de conyac, una ceba, pebre-blanc, llorer timó (frígola o farigola), un quart de litre de llet, 70 a 80 gr. de mantega de vaca, un pessiguet de mostassa, farina, tres rovells d'ou, una tassa gran de nata, suc de llimo, formatge ratllat i pa ratllat.

El vi i el brou de peix els farem bullir per reduir-los a la meitat. Bullirem la llet amb la ceba trossejada, el pebre, el llorer, el timó i un polsim de sal. En alçar el bull, es lleva del foc i es deixa en repòs cosa de mitja hora.

La closca de les llagostes cal que l'obrim pel mig tot al llarg, procurant no fer-la malbé. La molla que en traurem la farem a trossos no menuts i la sofregirem a foc suau amb la meitat de la mantega; la resta de la mantega la farem servir per a sofregir un poc la farina en una cassola; i després, afegirem la llet colant-la a poc a poc, el conyac i també el brou amb el vi. Ho farem coure amb foc molt baix sense deixar de remenar durant un parell de minuts. Fora del foc, deixarem que es refrede per afegir els rovells dels ous batuts, la nata líquida i els ous de la llagosta. Ho adobarem amb sal, pebre i suc de llima. La closca de les llagostes la cobrirem un poc amb part de la salsa, i la resta d'aquesta la barrejarem amb la molla per reomplir-les. Afegirem per damunt de tot un poc de salsa, el formatge ratllat i el pa també ratllat. Ho ficarem al forn per gratinar-ho. Servirem la llagosta guarnida amb verdures fresques ben trossejades.

Glòria a Lluçmajor

PER CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR. TLF. 971 665 336

No crec que faci cap mal
Si faig una descripció,
D'allò que és Lluçmajor,
Jutjant-lo per natural.
Perquè ha estat un puntal,
Que s'ha sabut distingir,
Durant el tot el llarg camí,
de sa seva fundació.

Ha estat un poble senyor,
I també treballador,
Per la immensa extensió,
Perquè està ben situat,
De mar molt està envoltat,
Que avui és una riquesa,
Perquè molta força ha presa,
És passejar per la mar,
Tan en barca poder anar,
com de terra contemplar,
aquella digna bellesa.

És cos se sent satisfet,
Quan sortiu de banyar-vos,
D'això en quedés gelós,
Per anar-hi, altra vegada.
Perquè sa pell ha deixada,
Ben negra i ben torrada,
Amb una gana extremada,
Que es menjar tot trobau bo,
Ja dic salut en això,
Per fugir de malalties,

Jo se ben cert que uns quant dies,
De s'estiu mos és molt bo.

Si contemplau aquell pla,
Que disposa el nostra terme,
De grans pinars i bona herba,
Per mantenir es bestiar,
Terra bona també hi ha,
Garrover i ametllers,
conills per divertir-se,
dolça aigua per beure-la,
la tenim canalitzada,
en quantitat ha arribada,
no hi ha per retgirar-se.

Ha costat es trobar-la
Però s'ha aconseguit,
Ha estat un treball renyit,
Però en traurem profit,
En vida aprofitar-la.
Moltes gràcies podem dar,
A qui ho va dur a terme
Ho va haver d'arribar a entendre,
Lo que és canalitzar,
Perquè problemes hi ha,
Tothom n'hi cerca afegir,
Però n'arribà a sortir,
El batlle de Lluçmajor
Perquè un temps, amb labor,
Tot arreglat va quedar,
Content ell se va trobar,
Perquè ell considerà,

Que era ben necessari,
No haver de passar calvari,
Per aigua poder tenir,
I el seu servici servir,
Sense mai ànsia passat,
Moltes gràcies poden dar,
A don Ramon Julià,
Ell que tant ho va lluitar,
Per poder aigua donar,
I servir tot Lluçmajor.

És llàstima que s'arbrat,
Que disposa Lluçmajor,
Que no el tractin millor,
Difícil punt ha arribat,
Molta gent ja ho ha pensat,
És que sa direcció,
No sap lo que va costar,
Molts d'homes varen suar,
Sa sang per sa finca omplir,
I s'hi varen mantenir,
Durant molts d'anys dels passats,
Vivien ben recreats,
Perquè treien molts de duros,
Però avui els apuros,
A baix a tots ha arribat.
Per no treure per pagar,
Sa feina per tomar-les,
Ses ametlles, son més de tres,
Que les deixen ja penjades,
Ses rates són ses sortades,
Per poder pegar panxades,
Pel seu amo, deixar-les.

Record com si fos avui,
Que jo i mon pare plegats,
Partiem tot escapats,
El dissabte a son Rubí,
Per ser-hi ben de matí,
I posar mos a picar,
Sa nit anàvem a passar,
A cobro d'un garrover,
Molt de temps ho vàrem fer,
Sense aigua poder tenir,
En l'estiu per poder beure,
Es molt difícil de creure,
Lo que sa gent va passar,
Molta fan i privació,
Per una finca tenir,
T'havia de mantenir,
Tu amb això hi contaves,
I de feina te mataves,
Gastant teva joventut,
Com veus es temps que ha vengut
Que des camp ningú en fa cas,
El tracten de embaràs,
Li diuen un temps perdut,
Però no tenen en compte,
La gent de aquesta món nou,
Que es duros feien renou,
De ses ametlles que veníem,
Perquè vivíem molt bé,
Collien moltes secades,
sense pensar amb ses suades,
que en s'estiu tots ells patien.

Ferrem moltes cases noves,
A Ciutat de Lluçmajor,

Un pagès era un senyor,
Anava amb un bon cavall,
Es doblé acabava mai,
Perquè cada dia en treia,
Tan de conill com d'ovella,
Es sarró tenia ple.

Set milions cinc-cents mil quilos,
Ha produït Lluçmajor,
Durant un any tot rodó,
Tot ametlles ben pelades,

Totes ben assolellades,
Per sa la seva duració.
Sent setanta cinc milions,
Treien aquest anys passats,
Han quedat abandonats,
Ni volen recordar-los
Ni els ametllers mirar-los,
Per no treure per pagar,
Per ses ametlles espolsar,
Ho és un cas ben oiós. Ω

A Cerdà i el seu pas subterrani, Quan plou hi surt el Mediterrani

A la Plaça Cerdà, el pas subterrani,
Quan esdevé una pluja profunda,
Amb molta perillositat s'inunda
I sembla que és, el Mediterrani.

Molta culpa és de la claveguera
Que no des aigua les avingudes
Per falses condicions, *fotudes*
On res treballa com, una aigüera.

En esdevenir aquest pas inundat,
Amb unes humides conseqüències,
Apareixen abundants referències
Contra qui, el pas ha organitzat.
I és l'alcalde de la nostra Ciutat,
Qui s'emporta aquestes estridències.

Són els vehicles i els conductors,
Quan a Barcelona cauen aiguats,
Els subjectes més perjudicats,
Per aquests monumentals errors.

Eixos errors tan monumentals
Que ens afecten a la vialitat,
Són exclusiva responsabilitat,
De les autoritats municipals.

A Cerdà s'han acabat en fals
Eixes obres de sa remodelació,
I tanta i continuada inundació
Que desacredita els embornals,
Demostra quan curts de gambals,
Són els membres a la administració.

Reflexió
Si esdevenís un administratiu,
A resultes d'una elecció,
Procura que subita inundació,
Pugui tocar-te el vora viu. Ω

Jaume Alfonso i Barceló
Barcelona

Ses fires de Lluçmajor

Fires tenim un altre any
Dins l'albor llucmajorera.
Com estrella missatgera,
Esplendoroses enguany.

Diades de trull i bulla
Bellugadissa en tot lloc.
Ses fires són, en sí, un foc
Crepitant per onsevilla.

Ses fires de Lluçmajor,
Que tanta història les banya,
Per punt d'or, la Plaça Espanya
N'és confluència major.

La fira és sempre esperança
Que mantén viva l'espera.
Quan és *Sa Darrerera Fira*,
S'espera qualque fermança.

Carrer bisbe Taixaquet,
Passeig de Jaume Tercer,
Per carrer i altre carrer,
De firaires, un esplet.

La gent mira, mira i mira,
Mentre saludam amics.
Es van repetint convits
Tot perquè, és *Sa Darrerera Fira*.

Un padrí cames estira
Acompanyant els seus nés.
Tot ho miren ulls desfets,
Gaudint tots ells de sa fira.

Una fadrina sospira,
Un fadrí la galanteja...
Amunt i avall se passeja,
Un i altre per sa fira.

Més enllà, un matrimoni
Ben enllaçats ells del braç,
Es somriuen, pas a pas,
Amb l'amor per testimoni.

Un infant cau, es retgira,
Per l'empenta dels cotxets.
Els al·lotjells més grandets,
Gasten, gasten... és sa fira.

Maquinària a tot arreu;
De joguines, a balquena:
De coses bones, es veu,
Tota la fira està plena.

Sa nostra *Darrerera Fira*,
De Mallorca, és sa major?
Un matí on Lluçmajor,
Tot a capital, respira.

Seguirem el vell estil,
Acceptam, lo que ve nou,
Visca l'any noranta nou!
I que visca l'any dos mil! Ω

Tomeu Sbert

L'ESTEL

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom
Adreça
.....C.P.
Població
C.I.F. Tel.

M'interessa una subscripció

ANUAL 3.800 PTS (22,84 euros)

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa
Adreça
Núm. entitat Núm. sucursal
Compte núm.

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca**